

**Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartlarının
Entegre Raporlarda Kullanımı: BİST
İşletmelerinde Araştırma**

Murat KARA
Yüksek Lisans Tezi
Eskişehir, 2025

**SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK MUHASEBE
STANDARTLARININ ENTEGRE RAPORLARDA
KULLANIMI: BİST İŞLETMELERİNDE ARAŞTIRMA**

Murat KARA

**T.C.
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**İşletme Anabilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

Eskişehir, 2025

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Murat KARA tarafından hazırlanan **Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartlarının Entegre Raporlarda Kullanımı: BİST İşletmelerinde Araştırma** başlıklı bu çalışma 16.06.2025 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından İşletme Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	
Üye (Danışman)	
Üye	

ONAY
.../... /202..
Doç. Dr. Şafak AĞDENİZ
Enstitü Müdürü

...../...../.....

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Murat KARA

ÖZ

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK MUHASEBE STANDARTLARININ ENTEGRE RAPORLARDA KULLANIMI: BİST İŞLETMELERİNDE ARAŞTIRMA

KARA, Murat
Yüksek Lisans, 2025
İşletme Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Şafak AĞDENİZ

Günümüzde şirketlerin hazırlamış oldukları geleneksel raporlama araçlarının yatırımcılara yeterince tatmin edici veriler sağlamadığı görülmüş ve farklı dinamiklerin etkisiyle yeni raporlama araçlarının gün yüzüne çıkması kaçınılmaz olmuştur. Yeni nesil finansal raporlama tekniklerinin temelini oluşturan entegre raporlamanın doğuşu ve üzerine farklı yatırımcılara ve paydaşlara hitap etmesi düşünülen SASB ve GRI standartlarının ortaya çıkması geleneksel raporlama tekniklerinin ikinci plana düşmesine neden olmuştur. Bu çalışmada Borsa İstanbul'da faaliyet gösteren şirketlerden entegre rapor yayınlayan şirketlerden SASB standartlarını uygulayan şirketlerin entegre raporları analiz edilmiş ve raporlarında SASB standartlarıyla ne ölçüde uyum sağladıkları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: SASB, Entegre Raporlama, Borsa İstanbul

ABSTRACT

USE OF SUSTAINABILITY ACCOUNTING STANDARDS IN INTEGRATED REPORTS: RESEARCH IN BIST ENTERPRISES

KARA, Murat
Master's Degree, 2025
Department of Business Administration

Supervisor: Associate Professor Doctor Şafak AĞDENİZ

Today, it has been seen that the traditional reporting tools prepared by companies do not provide sufficiently satisfactory data to investors, and it has become inevitable for new reporting tools to emerge under the influence of different dynamics. The emergence of integrated reporting, which forms the basis of new generation financial reporting techniques, and the emergence of SASB and GRI standards, which are thought to appeal to different investors and stakeholders, have caused traditional reporting techniques to fall into the background. In this study, the integrated reports of companies operating in Borsa Istanbul that publish integrated reports and implement SASB standards were analyzed and the extent to which they comply with SASB standards in their reports was examined.

Keywords: SASB, Integrated Reporting, Borsa Istanbul

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının yürütülmesi ve değerlendirilmesine kadar geçen süre boyunca değerli zamanını bana ayırarak yardımcı olan, güler yüzü, fazlasıyla anlayışlı ve içten davranışlarıyla beni karşılayarak gerekli yönlendirmeleri yapan saygıdeğer tez hocam Doç. Dr. Şafak AĞDENİZ'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamımın her anında yanımda olan, karşılaştığım tüm zorlukları benimle aşmaya çalıştığı gibi bu çalışmamda da aynı davranışları sergileyen, güvenini ve desteğini her zaman üzerimde hissettiğim hayat arkadaşım Tuğba KARA'ya, günün yorgunluğu üzerime çökmüş olsa da bir gülüşüyle içimi ısıtıp beni ferahlığa kavuşturan, beni her anlamda güçlü kılarak hayatıma eşsiz güzellikte renk ve apayrı bir ilham katan oğlum Aray Safa KARA'ya ve beni her zaman destekleyen ve yüreklendiren çok değerli aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	iii
ÖZ.....	IV
ABSTRACT	V
TEŞEKKÜR	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLÖLAR LİSTESİ	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XI
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI.....	3
1.1. Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Sürdürülebilirlik Muhasebesi	3
1.2. Sürdürülebilirlik Raporlaması Çerçeve ve Standartları.....	5
1.2.1. Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları Çerçeveleri ile İlgili Yaşanan Gelişmeler.....	6
1.3. Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB)	8
İKİNCİ BÖLÜM	10
ENTEĞRE RAPORLAMA ve SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK MUHASEBE STANDARTLARI	10
2.1. Entegre Raporlamanın Tanımı ve Kuramsal Temelleri.....	10
2.2. Entegre Raporlamanın Tarihsel Gelişimi	11
2.3. IIRC ve IR Çerçevesi.....	12
2.4. Türkiye’de Entegre Raporlama Uygulamaları	14
2.5. Entegre Raporlamanın Avantajları ve Dezavantajları	16
2.6. Entegre Raporlama ile Sürdürülebilirlik Muhasebesi İlişkisi.....	18
2.6.1. Küresel Raporlama Girişimi (GRI).....	20
2.6.2. Avrupa Birliği Düzenlemeleri: CSRD ve ESRS.....	20
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	21
SASB STANDARTLARI	21
3.1. SASB Standartlarına Genel Bakış	21
3.2. Değer Raporlama Vakfı.....	25
3.2.1. Mevzuat ve Düzenleyici Çerçeve	26
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	28
LİTERATÜR TARAMASI.....	28
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	31
ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ	31
	VII

5.1. Çalışmanın Amacı	31
5.2. Çalışmanın Yöntemi	31
5.3. Bankacılık Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi	34
5.4. Yenilenebilir Kaynaklar ve Alternatif Enerji Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi	46
5.5. Çimento Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi	51
5.6. Yiyecek ve İçecek Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi	60
5.7. Emlak Sektöründe Yer Alan İşletmelerin Analizi	64
5.8. Telekomünikasyon Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi	67
5.9. Kimya İlaç Petrol Lastik ve Plastik Ürünler Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi	72
5.10. Ana Metal Sektöründe Yer Alan İşletmelerin İncelenmesi	78
5.11. Bulgular ve Yorum	86
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	89
KAYNAKÇA.....	91

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. GRI ve TCFD Standartları	6
Tablo 2. SASB Standartları	23
Tablo 3. Çalışma Kapsamında Yer Alan İşletmeler	32
Tablo 4. İşletmelerin Analizinde Kullanılacak SASB Standartları	33
Tablo 5. Entegre Raporlamada SASB Standardı Kullanımı	35
Tablo 6. SASB Bankacılık Sektörü Standartları	36
Tablo 7. Veri Güvenliğine İlişkin Bulgular	37
Tablo 8. Finansal Kapsayıcılık ve Kapasite Geliştirmeye İlişkin Bulguların Analizine İlişkin Bulgular	38
Tablo 9. Çevresel Sosyal Yönetişim Faktörlerinin Kredi Analizine Dahil Edilmesine İlişkin Bulguların Analizi	41
Tablo 10. Finanse Edilen Emisyonlara İlişkin Bulguların Analizine İlişkin Bulgular	42
Tablo 11. İş Etiğine İlişkin Bulguların Analizi	44
Tablo 12. Sistemik Risk Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	45
Tablo 13. Yenilenebilir Kaynaklar ve Alternatif Enerji Sektörüne İlişkin SASB standartları	47
Tablo 14. Üretim Sürecinde Enerji Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	48
Tablo 15. Üretim Sürecinde Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	48
Tablo 16. Tehlikeli Atık Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	49
Tablo 17. Proje Geliştirme Çalışmalarının Ekolojik Etkilerine İlişkin Bulguların Analizi	49
Tablo 18. Enerji Altyapı Entegrasyonunun Yönetimi ve İlgili Yasal Düzenlemelerine İlişkin Bulguların Analizi	50
Tablo 19. Ürün Kullanım Ömrünün Sonunun Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	50
Tablo 20. Malzeme Tedarikine İlişkin Bulguların Analizi	51
Tablo 21. SASB Çimento Sektörüne Ait Standartları	52
Tablo 22. Sera Gazı Emisyonlarına İlişkin Bulguların Analizi	54
Tablo 23. Hava Kalitesine İlişkin Bulguların Analizi	55
Tablo 24. Enerji Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	55
Tablo 25. Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	56
Tablo 26. Atık Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	57
Tablo 27. Biyoçeşitlilik Etkilerine İlişkin Bulguların Analizi	58
Tablo 28. İşgücü Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Bulguların Analizi	58
Tablo 29. Ürün İnovasyonuna İlişkin Bulguların Analizi	59
Tablo 30. Fiyatlandırma Bütünlüğü ve Şeffaflık İlişkin Bulguların Analizi	60
Tablo 31. SASB Yiyecek ve İçecek Sektörü Standartları	60
Tablo 32. Enerji Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	61
Tablo 33. Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	62
Tablo 34. Sorumlu İçme ve Pazarlama İlişkin Bulguların Analizi	62
Tablo 35. Ambalaj Yaşam Döngüsü Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	63
Tablo 36. İçerik Tedarik Zincirinin Çevresel ve Sosyal Etkilerine İlişkin Bulguların Analizi	63
Tablo 37. İçerik Tedarikine İlişkin Bulguların Analizi	64
Tablo 38. SASB Emlak Sektörü Standartları	64
Tablo 39. Enerji Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	66
Tablo 40. Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	66
Tablo 41. Kiracı Sürdürülebilirlik Etkilerinin Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	67
Tablo 42. İklim Değişikliğine Uyumuna İlişkin Bulguların Analizi	67
Tablo 43. SASB Telekomünikasyon Hizmetleri Standardı	68
Tablo 44. Operasyonların Çevresel Ayak İzine İlişkin Bulguların Analizi	69

Tablo 45. Veri Gizliliğine İlişkin Bulguların Analizi	69
Tablo 46. Veri Güvenliğine İlişkin Bulguların Analizi.....	70
Tablo 47. Ürün Kullanım Ömrü Sonu Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi.....	70
Tablo 48. Rekabetçi Davranış ve Açık İnternet Verilerine İlişkin Bulguların Analizi.....	71
Tablo 49. Teknoloji Bozulmalarından Kaynaklanan Sistemik Risklerin Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	71
Tablo 50. SASB Petrol ve Gaz Endüstrisi ve Pazarlama Standardı	72
Tablo 51. Sera Gazı Emisyonlarına İlişkin Bulguların Analizi.....	74
Tablo 52. Hava Kalitesine İlişkin Bulguların Analizi	75
Tablo 53. Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	75
Tablo 54. Tehlikeli Madde Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	76
Tablo 55. İşgücü Sağlık ve Güvenliğine İlişkin Bulguların Analizi	76
Tablo 56. Ürün Özellikleri ve Temiz Yakıt Karışımlarına İlişkin Bulguların Analizi	77
Tablo 57. Fiyatlandırma Dürüstlüğü ve Şeffaflığına İlişkin Bulguların Analizi	77
Tablo 58. Yasal ve Düzenleyici Ortamın Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	77
Tablo 59. Kritik Olay Risk Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	78
Tablo 60. SASB Metal ve Madenler Standardı.....	78
Tablo 61. Sera Gazı Emisyonlarına İlişkin Bulguların Analizi.....	81
Tablo 62. Hava Kalitesine İlişkin Bulguların Analizi.....	81
Tablo 63. Enerji Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi.....	82
Tablo 64. Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	82
Tablo 65. Atık ve Tehlikeli Maddelerin Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi.....	82
Tablo 66. Biyoçeşitlilik Üzerindeki Etkilere İlişkin Bulguların Analizi.....	83
Tablo 67. Güvenlik, İnsan Hakları ve Yerli Halkların Haklarına İlişkin Bulguların Analizi ..	83
Tablo 68. Toplumla İlişkilere İlişkin Bulguların Analizi.....	84
Tablo 69. İşgücü Uygulamalarına İlişkin Bulguların Analizi	84
Tablo 70. İş gücü Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Bulguların Analizi.....	85
Tablo 71. İş Etiği ve Şeffaflığına İlişkin Bulguların Analizi	85
Tablo 72. Atık Depolama Tesislerinin Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi	85
Tablo 73. İşletmelerin SASB Standartlarına Uyumu	87

KISALTMALAR LİSTESİ

- BDDK:** Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BIST: Borsa İstanbul
CAC: Kalsiyum Alüminat Çimentosu
CDP: Karbon Saydamlık Projesi (Carbon Disclosure Project)
CDSB: İklim Saydamlık Standartları Kurulu (Climate Disclosure Standards Board)
CSRD: Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (Corporate Sustainability Reporting Directive)
ERET: Çevre Riski Değerlendirme Modeli
ESG: Çevresel, Sosyal ve Yönetişimsel (Environmental-Social-Governance)
ESRS: Avrupa Sürdürülebilirlik Raporları Standartları (European Sustainability Reporting Standards)
GRI: Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative)
IFRS: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Kurumu (International Financial Reporting Standards)
IFRS S1: Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler Standardı (General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information)
IFRS S2: İklimle İlgili Açıklamalar Standardı (Climate-related Disclosures)
IIRC: Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (International Integrated Reporting Council)
ISSB: Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (International Sustainability Standards Board)
KGK: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
KSÖB: Küresel Sistemi Önemli Banka
KSS: Kurumsal Sosyal Sorumluluk
SASB: Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurumu (Sustainability Accounting Standards Board)
VRF: Değer Raporlama Vakfı (Value Reporting Foundation)
TCFD: İklimle İlişkin Finansal Beyanlar Görev Gücü (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures)
SPK: Sermaye Piyasası Kurulu
PCAF: Karbon Muhasebesi Finansal Ortaklığı (Partnership for Carbon Accounting Financial)
RIN: Yenilenebilir Kimlik Numarası (Renewable Identification Number)

GİRİŞ

Günümüzde iş dünyası, küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve artan sosyal sorumluluk bilinci gibi faktörlerle birlikte hızlı ve karmaşık bir dönüşüm süreci yaşanmaktadır. Bu değişim, işletmelerin sadece finansal performanslarına odaklanmalarını değil; aynı zamanda çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) boyutlarında da sorumluluklarını yerine getirmelerini zorunlu kılmıştır. Artan sayıda paydaş; yatırımcılar, müşteriler, çalışanlar, düzenleyici kurumlar ve toplum genelinde, şirketlerin sürdürülebilirlik konusundaki performansları hakkında şeffaf ve güvenilir bilgi talep etmektedir.

Bu bağlamda, geleneksel finansal raporlama modelleri, şirketlerin değer yaratma süreçlerini tam anlamıyla yansıtmakta yetersiz kalmaktadır. Finansal raporlar yalnızca geçmiş performansı gösterirken, sürdürülebilirlik ile ilgili finansal olmayan bilgiler genellikle ayrı raporlarda sunulmakta ve bu durum bilgi bütünlüğünü azaltmaktadır. İşte bu noktada, entegre raporlama kavramı ön plana çıkmaktadır. Entegre raporlama, finansal ve finansal olmayan verileri tek bir raporda toplayarak, işletmelerin uzun vadeli stratejik hedeflerini, risklerini, fırsatlarını ve sürdürülebilirlik performanslarını bütüncül bir şekilde sunmayı amaçlar (IIRC, 2013).

Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (IIRC) tarafından geliştirilen entegre raporlama çerçevesi, bu yeni raporlama anlayışını standartlaştırmaya çalışarak, şirketlerin değer yaratma süreçlerini daha kapsamlı ve şeffaf bir şekilde açıklamalarını sağlamaktadır. Entegre raporlama, sadece yatırımcılar için değil, tüm menfaat sahipleri için önemli bir iletişim aracı haline gelmiştir. Ayrıca, sürdürülebilirlik raporlamasının finansal raporlarla entegrasyonu, şirketlerin kurumsal yönetim kalitesini artırmakta, stratejik planlama süreçlerine katkıda bulunmakta ve rekabet avantajı sağlamaktadır. Nitekim son yıllarda işletmelerin sürdürülebilirlik bilgilerini entegre raporlarda sunma eğilimlerinin arttığı gözlemlenmektedir.

Menfaat sahiplerinin entegre raporlama ile ilgili en önemli beklentilerinden biri karşılaştırılabilir bilginin sağlanmasıdır. Söz konusu bu husus finansal olmayan raporlara getirilen eleştirilerin başında gelmektedir. Finansal raporlama standartları gibi finansal olmayan raporlar için de standartları geliştirilmeye devam etmektedir. Bu kapsamdaki en son standartlaşma çalışmalarından biri Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurumu (Sustainability Accounting Standards Board-SASB) tarafından yayınlanan standartlardır. Bu standartlarda sektörlere özgü sürdürülebilirlik metrikleri belirlenmiş ve işletmelerin sunması gereken bilgiler standartlaştırılmıştır. SASB ile IIRC birleşerek Değer Raporlama Vakfı (Value

Reporting Foundation-VRF)’nı oluşturmuştur. VRF ise en son Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Kurumu (International Financial Reporting Standards-IFRS) ile birleşerek kurumsal raporlama alanında önemli bir adım atılmıştır.

Başta ABD, İngiltere, Kanada ve Avrupa’daki gelişmiş finansal piyasalarda faaliyet gösteren bankalar olmak üzere birçok finans kuruluşu, entegre raporlama yaklaşımlarında SASB’nin sektör bazlı metriklerini kullanmaktadır. Örneğın Bank of America, Citigroup, Barclays, HSBC, UBS, Wells Fargo ve Goldman Sachs, sürdürülebilirlik raporlarında SASB’nin “Ticari Bankalar” sektörüne özgü metriklerini temel alarak kredi riskleri, veri güvenliğı, finansal kapsayıcılık, etik yönetişim ve çevresel etkiler gibi başlıkları detaylandırmaktadır. Bu bankalar aynı zamanda yatırımcılara yönelik özel bilgi setleri oluşturarak SASB’nin finansal önemlilik ilkesini doğrudan uygulamaktadır (SASB Reporters List, 2023; BlackRock, 2022).

Türkiye’de ise entegre raporlama uygulamaları, özellikle büyük ölçekli ve halka açık şirketlerde giderek yaygınlaşmakla birlikte, genel anlamda henüz gelişmekte olan bir alandır. Bu nedenle, entegre raporlama standartlarının ve uygulamalarının benimsenme düzeyinin tespiti, şİletmelerin sürdürülebilirlik yolculuğuna katkı sağılamak adına önemli bir araştırma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Verilen bu bilgiler ışığında, çalışmanın amacı, Borsa İstanbul’da işlem gören şİletmelerin entegre raporlama uygulamalarını değerlendirmek ve sürdürülebilirlik muhasebe standartlarının uygulanma düzeyini ortaya koymak olarak belirlenmiştir. Böylece, Türkiye’de entegre raporlamada standartlaşma alanındaki mevcut durum analiz edilerek, uygulamanın yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için öneriler sunulacaktır. Bu amaç doğrutusunda BIST’te faaliyet gösteren, entegre raporu SASB standardına göre yayınlayan şİletmelerin raporları içerik analizi kullanılarak analiz edilecektir.

Bu kapsamda çalışmanın devam eden birinci bölümünde sürdürülebilirlik kavramı ele alınacaktır. İkinci bölümde ise entegre raporlama kavramsal çerçevesi anlatılacaktır. Üçüncü bölümde SASB standartları, dördüncü bölümde ise konu ile ilgili literatür taraması verilecektir. Beşinci bölümde çalışmanın yöntemi, amacı, bulguları ele alınacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI

Geleneksel finansal raporlama, muhasebe standartlarına dayalı olarak geçmiş dönem mali performansını yansıtır. Ancak bu sistemler, işletmelerin uzun vadeli riskleri (örneğin iklim değişikliği, insan hakları ihlalleri, iş gücü çeşitliliği gibi) nasıl yönettiğini ya da bu risklerin şirket değeri üzerindeki etkilerini ortaya koymakta yetersiz kalmaktadır (KPMG, 2020). Bu durum, yatırımcılar başta olmak üzere birçok paydaşın daha şeffaf, karşılaştırılabilir ve ileriye dönük bilgi talebini gündeme getirmiştir. Bu kapsamda bu bölümde finansal olmayan raporlamaya geçiş sürecinde sürdürülebilirlik raporlaması ele alınacaktır.

1.1. Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Sürdürülebilirlik Muhasebesi

Sürdürülebilirlik kavramı, 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun (Brundtland Komisyonu) yayınladığı *Ortak Geleceğimiz* raporunda, “*gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeksizin, bugünün ihtiyaçlarını karşılamak*” olarak tanımlanmıştır (WCED, 1987). Bu tanım, ekonomik büyümenin yalnızca mali performansla değil; çevresel, sosyal ve yönetişimsel (ESG) boyutlarla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Bu çok boyutlu yaklaşım, şirketlerin performansını değerlendirirken sadece finansal verilerin yeterli olmadığını, aynı zamanda ESG göstergelerinin de dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır (Eccles ve Krzus, 2010). Bu kapsamda finansal raporlama çerçevesi sürdürülebilirlik bilgilerini de içeren finansal olmayan raporlamaya doğru evrilmeye başlamıştır.

Kurumsal raporlamanın şeffaflıkla olan ilişkisi, literatürde bilgi asimetrisini azaltmak ve hesap verebilirliği artırmak bağlamında ele alınmaktadır. Sürdürülebilirlik raporlaması ise klasik finansal raporlamaya göre çok daha geniş bir şeffaflık alanı sunar; zira kurumların çevresel etkileri, sosyal politikaları ve yönetim yapıları gibi geleneksel bilanço dışı unsurları da görünür hale getirir (Michelon v.d., 2015).

Birçok araştırma, kurumsal şeffaflık düzeyinin arttığı şirketlerde yatırımcı güveninin yükseldiğini, sermaye maliyetinin azaldığını ve piyasa değerinde artış gözlemlendiğini ortaya koymaktadır (Dhaliwal v.d., 2011; Eccles v.d., 2014).

1990'lı yıllardan itibaren şirketler, sosyal sorumluluk raporları yayımlamaya başlamış; 2000'li yılların başında ise bu raporlar kurumsal sürdürülebilirlik çerçevesinde sistematik hâle gelmiştir. Bu dönemde, Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative -GRI), ilk kapsamlı sürdürülebilirlik raporlama standartlarını sunmuştur. Ardından, Karbon Saydamlık Projesi (Carbon Disclosure Project-CDP), İklimle İlişkin Finansal Beyanlar Görev Gücü (TCFD) ve SASB gibi kuruluşlar farklı perspektiflerden raporlama çerçeveleri geliştirmiştir.

Günümüzde şirketlerden beklenen sürdürülebilirlik raporlaması, artık yalnızca “iyi niyetli” çevresel ya da sosyal uygulamaların raporlanması değil, aynı zamanda aşağıda belirtilen hususları da içermektedir:

- Uzun vadeli risk ve fırsatların açıklanması,
- Kurumsal stratejiyle ESG hedeflerinin bütünleştirilmesi,
- Karşılaştırılabilir metriklerin ve sektör özelinde veri setlerinin sunulması,
- Yatırımcılar açısından anlamlı finansal etkilerin açıkça belirtilmesi gibi zorunlulukları içermektedir.

Sürdürülebilirlik bilgilerinin raporlanması ile ilgili yaşanan gelişmeler işletmenin dili olarak da adlandırılan muhasebe uygulamalarını da etkilemiştir. Bu kapsamda sürdürülebilirlik muhasebesi kavramı ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilirlik muhasebesi, işletmelerin yalnızca finansal performanslarını değil; ESG etkilerini de ölçen, raporlayan ve analiz eden muhasebe yaklaşımıdır (Schaltegger ve Burritt, 2010). Bu yaklaşım, finansal muhasebenin geleneksel sınırlarını aşarak, paydaş temelli yönetim anlayışının bir gereği olarak ortaya çıkmıştır. Elkington'un (1997) “Üçlü Kar Bonusu” (Triple Bottom Line) kavramı, ekonomik, çevresel ve sosyal performansların birlikte değerlendirilmesi gerektiğini vurgulayan ilk teorik çerçevelerden biri olarak kabul edilir.

Literatürde sürdürülebilirlik muhasebesi; karbon ayak izi ölçümleri, su tüketimi raporlamaları, insan sermayesi yatırımları ve toplum üzerindeki etkilerin izlenmesi gibi çok boyutlu veri setlerinin yönetimini içerir (Gray, 2010; Burritt ve Schaltegger, 2014). Özellikle GRI, SASB ve CDSB (Climate Disclosure Standards Board) gibi küresel raporlama standartları, sürdürülebilirlik muhasebesine teknik altyapı sağlayan çerçeveler sunmaktadır.

Akademik literatürde sürdürülebilirlik muhasebesi ile ilgili yapılan çalışmalar, sürdürülebilirlik muhasebesinin sadece itibar yönetimi aracı değil, aynı zamanda stratejik karar

alma süreçlerine veri sağlayan bir sistem olarak kullanılabileceğini göstermektedir (Adams ve Frost, 2008; Cho v.d., 2015).

Bu çerçevelerin gelişimi, sürdürülebilirlik raporlamasını üç temel amaç etrafında şekillendirmiştir:

- **Şeffaflık sağlamak:** Paydaşların işletmelerin ESG performansını anlamasını sağlamak.
- **Karar desteği sunmak:** Yatırımcıların, kredi verenlerin ve düzenleyicilerin daha bilinçli karar almasına katkı sunmak.
- **Risk yönetimini geliştirmek:** ESG kaynaklı risk ve fırsatların işletme stratejilerine entegre edilmesini teşvik etmek.

1.2. Sürdürülebilirlik Raporlaması Çerçeve ve Standartları

Sürdürülebilirlik raporlaması alanında son yıllarda hızlı bir gelişim yaşanmış; çok sayıda standart, çerçeve ve rehber yayımlanmıştır. Bu çeşitlilik, şirketlerin hangi standardı izleyeceği konusunda kafa karışıklığına neden olmuş; aynı zamanda yatırımcıların ve diğer paydaşların farklı raporlardan karşılaştırılabilir bilgiye ulaşmasını zorlaştırmıştır (KPMG, 2020). Genel olarak bakıldığında birçok çerçeve ve rehber arasında öne çıkan 3 başlık olduğunu söylemek mümkündür. Bunlar GRI, TCFD, SASB'dir. Bu üç yapı arasındaki farkların ve tamamlayıcılıkların anlaşılması, sürdürülebilirlik raporlamasının doğru kurgulanması açısından önemlidir. Aşağıda bu standart ve çerçevelerden GRI ve TCFD açıklanmıştır. SASB ise ilerleyen bölümlerde detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

GRI, 1997 yılında Amerika'da kâr amacı taşımayan bağımsız bir kuruluş olarak kurulmuştur. GRI standartları sürdürülebilirlik raporlaması için geliştirilen ilk uluslararası standartlardır. GRI standartları, işletmelerin çevre, toplum ve ekonomi üzerindeki önemli etkilerini ve dolayısıyla sürdürülebilir kalkınmaya olumlu veya olumsuz etkilerini açıklayan sürdürülebilirlik bilgilerini raporlamasına olanak sağlayan bir raporlama çerçevesidir. GRI Standartlarında işletmeler temel (core) veya kapsamlı (comprehensive) olarak sürdürülebilirlik raporlaması yapabilirler. Çifte önemlilik yaklaşımını benimseyerek hem işletmenin sürdürülebilirliğe etkisini hem de sürdürülebilirliğin işletme üzerindeki etkisini raporlamayı amaçlamaktadır. Tüm menfaat sahiplerine odaklanarak küresel ölçekte çok sayıda sürdürülebilirlik konu başlığını içermektedir.

TCFD (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures), 2015 yılında G20 Finansal İstikrar kurulu tarafından oluşturulan TCFD, TCFD Tavsiyelerini yayınlamıştır. TCFD Tavsiyeleri 4 ana başlık ve 11 tavsiyeden oluşmaktadır. TCFD, işletmelerin iklim değişikliğinin kısa, orta ve uzun vadede iş modeli üzerindeki etkilerini analiz etmelerini ve açıklamalarını istemektedir. İklim değişikliğine özgü tematik bir çerçeve sunarak temelde yatırımcılara yöneliktir. Yönetişim, strateji, risk yönetimi gibi unsurlara ilişkin ölçütler ve hedefler belirler.

Sürdürülebilirlik raporlaması, işletmelerin ESG performanslarını açıklamalarına olanak tanıyan sistematik bir süreçtir. Ancak bu açıklamaların şeffaf, karşılaştırılabilir ve karar alıcılar için anlamlı olabilmesi, izlenen raporlama standardına bağlıdır. Bugün işletmeler, farklı paydaş gruplarının bilgi taleplerini karşılamak amacıyla GRI, SASB, TCFD, IIRC gibi çeşitli uluslararası standartları kullanmaktadır. Bu bölümde, bu standartlar temel kriterler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Tablo 1

GRI ve TCFD Standartları

	GRI	TCFD
Odak Noktası	Sürdürülebilirlik kapsamına girebilecek tüm konular	İklimle ilgili riskler ve fırsatlar
Kapsam	Çevresel, sosyal ve yönetim başlıkları	Yönetişim, strateji, risk yönetimi, metrik ve hedefler
Veri Türü	Nicel ve nitel	Senaryo analizi, stres testi
Paydaş	Tüm menfaat sahipleri	Yatırımcılar
Zorunluluk	Gönüllü	Bazı ülkelerde zorunlu

1.2.1. Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları Çerçevesi ile İlgili Yaşanan Gelişmeler

Raporlama çerçevelerinin çeşitlenmesi, şirketler ve yatırımcılar açısından uyumsuzluk ve karmaşıklık yaratmıştır. Bu nedenle son yıllarda küresel ölçekte sürdürülebilirlik raporlamasında uyumlaştırma ve bütünleşme çabaları ön plana çıkmıştır. Bu gelişmelerin başlıcaları şunlardır:

- 2020: GRI ile SASB arasında “birlikte kullanım kılavuzu” yayımlanmıştır.

- 2021: SASB ve IIRC birleşerek Değer Raporlama Vakfı (VRF) çatısı altında toplanmıştır.
- 2022: IFRS Foundation, VRF ve TCDF'yi bünyesine katarak International Sustainability Standards Board (ISSB)'yi kurulmuştur.
- 2023: ISSB, SASB'nin metodolojisini temel alarak IFRS S1 ve S2 standartlarını yayımladı.
- 2021 sonrası dönemde bu çerçeveler, IFRS Vakfı çatısında kurulan ISSB (International Sustainability Standards Board) bünyesinde yakınsama sürecine girmiştir. Bu da işletmelerin artık çoklu standartlar arasında seçim yapmak yerine entegre ve sadeleştirilmiş bir yapı kullanmalarını kolaylaştırmaktadır.

Sürdürülebilirlik raporlama standartları ve çerçeveleri birbirinin alternatifi değil, tamamlayıcıdır. Örneğin:

- GRI, dış paydaşlara açıklanması gereken sürdürülebilirlik etkilerini sunarken;
- SASB, aynı konuların yatırımcıyı finansal anlamda nasıl etkilediğini açıklamaktadır.
- TCFD, özellikle iklim risklerini şirket stratejilerine nasıl entegre ettiklerini ele almaktadır.
- IIRC ise tüm bu unsurları tek bir entegre yapıda birleştirerek, değer yaratımının bütünsel açıklamasını sağlamaktadır.

Sürdürülebilirlik raporlama standartları, farklı bilgi kullanıcılarına yönelik farklı odaklar barındırır da kurumsal şeffaflık ve hesap verebilirlik hedefiyle birbirini tamamlayıcı biçimde kullanılabilirler. Şirketlerin bu çerçeveleri birlikte veya ardışık biçimde kullanması hem düzenlemelere uyumu hem de paydaş güvenini artırmada etkili bir stratejidir.

Bu gelişmeler, sürdürülebilirlik raporlamasında küresel standartlaşma yönünde önemli adımlar olarak değerlendirilmekte ve farklı standartların birbirini dışlamadığını; aksine birbirini tamamlayarak şirketlerin sürdürülebilirlik performansını hem yatırımcılar hem de toplum açısından daha anlamlı kıldığını göstermektedir. ISSB'nin yayımladığı IFRS S1 ve IFRS S2 standartları, SASB'nin sektörel yaklaşımını temel almakta ve küresel çapta finansal olarak önemli ESG açıklamalarını zorunlu kılmayı hedeflemektedir (IFRS, 2023).

1.3. Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB)

2021 yılında entegre ve sürdürülebilirlik raporlaması standartlarının birleşimi yönünde önemli bir adım atılmış; IIRC, SASB ile birleşerek VRF çatısı altında toplanmıştır. Bu yapı, daha sonra 2021 yılında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) Vakfı tarafından devralınarak International Sustainability Standards Board (ISSB) kurulmuştur. ISSB, İklim Açıklama Standartları Kurulu (CDSB), TCFD, Değer Raporlama Vakfı'nın Entegre Raporlama Çerçevesi ve sektör tabanlı SASB Standartları ile Dünya Ekonomik Forumu'nun Paydaş Kapitalizmi Ölçütleri dahil olmak üzere piyasa ve yatırımcı odaklı raporlama girişimlerinin çalışmalarına dayanmaktadır. ISSB dört temel hedef belirlemiştir (www.ifrs.org):

- Sürdürülebilirlik açıklamalarının küresel bir temel çizgisi için standartlar geliştirmek,
- Yatırımcıların alacakları kararlarda kullanabileceği bilgileri karşılamak,
- İşletmelerin küresel sermaye piyasalarına kapsamlı sürdürülebilirlik bilgisi sağlamak,
- Yargı bölgesine özgü ve/veya daha geniş menfaat sahiplerine yönelik açıklamalarla birlikte çalışabilirliği kolaylaştırmak.

Kurul tarafından 2023 yılında yayınlanan 2 standart bulunmaktadır. Bu standartlar aşağıda verilmiştir:

- **IFRS S1: Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler Standardı (General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information):** Bu standardın amacı bir işletmenin -genel amaçlı finansal raporların asli kullanıcıları açısından işletmeye kaynak sağlama kararı verirken faydalı olacak- sürdürülebilirlikle ilgili risklerine ve fırsatlarına ilişkin bilgileri açıklamasını zorunlu kılmak olarak belirlenmiştir (TSRS 1).
- **IFRS S2 : İklimler İlgili Açıklamalar Standardı (Climate-related Disclosures):** Bu standardın amacı bir işletmenin -genel amaçlı finansal raporların aslî kullanıcıları açısından işletmeye kaynak sağlama kararı verirken faydalı olacak- iklimle ilgili riskler ve fırsatlara ilişkin bilgileri açıklamasını zorunlu kılmak olarak belirlenmiştir (TSRS 2).

ISSB tarafından yayınlanan bu standartlar Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından Türkçe'ye çevrilerek 29 Aralık 2023 32414 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (www.integratedreporting.ifrs.org). Söz

konusu standartlara uygun raporlama yapacak işletmeler de anılan mevzuat ile belirlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

ENTEGRE RAPORLAMA ve SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK MUHASEBE STANDARTLARI

Çalışmanın bu bölümünde entegre raporlama kavramsal çerçevesi ele alınarak, SASB standartları hakkında bilgi sunulacaktır.

2.1. Entegre Raporlamanın Tanımı ve Kuramsal Temelleri

Gelecekte kurumsal raporlamada ve yatırımcıların finansal bilgilere olan güvenini yeniden inşa etmede önemli rol oynayacağı değerlendirilen (Çetin, 2023) entegre raporlama, finansal ve finansal olmayan bilgilerin bir arada sunulmasıyla kurumların değer yaratma sürecinin bütüncül şekilde açıklanmasını hedefleyen bir kurumsal raporlama biçimidir. Bu yaklaşım, 2010 yılında kurulan (IIRC) tarafından geliştirilen Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile sistematik bir yapıya kavuşturulmuştur (IIRC, 2013).

Entegre raporlamanın temel ilkeleri arasında stratejik odak ve gelecek yönelimli yaklaşım, bağlantılılık (connectivity of information), paydaş ilişkileri, önemlilik, kısalık ve özlük, güvenilirlik ve tutarlılık yer almaktadır (IIRC, 2021). Bu ilkeler, işletmelerin sadece geçmiş performanslarını değil, gelecek için değer yaratma kapasitelerini de raporlamalarını sağlayacak bir yapı sunmaktadır (Adams, 2015).

Entegre raporlama, işletmelerin finansal performanslarının yanı sıra ESG faktörlerini de bütüncül bir şekilde raporladığı yeni nesil kurumsal raporlama yaklaşımıdır. IIRC tarafından yapılan tanıma göre, entegre raporlama “*bir kuruluşun kısa, orta ve uzun vadede nasıl değer yarattığını açıklayan özlü iletişim biçimi*” olarak tanımlanmaktadır (IIRC, 2013). Bu tanım, entegre raporlamanın sadece finansal sonuçların ötesine geçerek, şirketin iş modeli, stratejisi, riskleri, fırsatları ve sürdürülebilirlik performansını kapsayan geniş bir çerçevede bilgi sunmayı hedeflediğini göstermektedir.

Entegre raporlama, geleneksel finansal raporlama ile sürdürülebilirlik raporlaması arasındaki ayrımı ortadan kaldırarak, bu iki önemli bilgi setini tek bir raporda birleştirmeyi amaçlar. Böylece, paydaşlar şirketin değer yaratma mekanizmasını daha kapsamlı ve tutarlı bir şekilde anlayabilirler (Eccles ve Krzus, 2014). Bu bütüncül yaklaşım, şirketlerin kısa vadeli kâr odaklı değil, uzun vadeli sürdürülebilir değer yaratmaya yönelik stratejiler geliştirmesine de imkân tanır.

Kuramsal temeller açısından, entegre raporlama birçok önemli teori ile desteklenmektedir. Bunlar arasında öne çıkan teoriler aşağıda sunulmuştur:

- **Meşruiyet Teorisi:** Suchman (1995) tarafından ortaya konulan meşruiyet teorisi, işletmelerin toplumun norm ve beklentilerine uygun davranarak meşruiyet kazanması gerektiğini vurgular. Entegre raporlama, işletmelerin çevresel ve sosyal sorumluluklarını şeffaf olarak ortaya koyarak bu meşruiyeti destekler.
- **Paydaş Teorisi:** Freeman (1984) tarafından geliştirilen paydaş teorisi, işletmelerin sadece hissedarlarına değil, tüm paydaşlarına karşı sorumluluk taşıdığını savunur. Entegre raporlama, farklı paydaş gruplarının bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için kapsamlı ve bütüncül bilgi sunar.
- **Kurumsal Teori:** DiMaggio ve Powell (1983) tarafından açıklanan kurumsal teori, işletmelerin sosyal ve yasal çevreye uyum sağlamak amacıyla belirli norm, kurallar ve yapıları benimsemelerini açıklar. Entegre raporlama, yasal düzenlemeler ve toplumsal beklentiler doğrultusunda kurumsal uygulamaların gelişmesini teşvik eder.
- **Bilgi Asimetrisi Teorisi:** Bu teori, işletme içi ve dışı paydaşlar arasında bilgi farklılıklarının azaltılmasına odaklanır. Entegre raporlama, finansal ve finansal olmayan verilerin birarada sunulmasıyla bilgi asimetrisinin azalmasını sağlar (Healy ve Palepu, 2001).
- **Sürdürülebilirlik Teorisi:** Bu teori, ekonomik kalkınma ile çevresel ve sosyal sürdürülebilirliğin birlikte ele alınmasını gerektirir (Elkington, 1997). Entegre raporlama, bu üçlü temel üzerinde şirketlerin performanslarını raporlamalarına olanak tanır.

Sonuç olarak, entegre raporlama, çok disiplinli kuramsal yaklaşımlarla desteklenen, işletmelerin performansını daha geniş bir perspektifle değerlendiren ve paydaş iletişimini güçlendiren yenilikçi bir raporlama biçimidir. Bu yaklaşım, giderek artan sürdürülebilirlik beklentileri ve küresel düzenlemeler ışığında, kurumsal raporlama alanında standartlaşma ve şeffaflığın artırılması için önemli bir araç olarak görülmektedir.

2.2. Entegre Raporlamanın Tarihsel Gelişimi

Entegre raporlama kavramı, modern kurumsal raporlama pratiğinin evrimi içinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Tarihsel süreçte, finansal raporlama ağırlıklı olarak şirketlerin ekonomik performansını ve finansal durumunu yansıtmak üzere yapılandırılmıştır. Ancak 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren artan çevresel ve sosyal bilinç,

bu geleneksel yaklaşımın sınırlarını gözler önüne sermiştir. İşte bu ihtiyaç, entegre raporlama anlayışının doğmasına zemin hazırlamıştır.

Entegre raporlama fikrinin somutlaşması, Güney Afrika'daki King Komiteleri ile başlamıştır. King I (1994) ve King II (2002) raporları, kurumsal yönetim ve sosyal sorumluluk kavramlarını birleştirerek, şirketlerin finansal raporlama dışında sosyal ve çevresel sorumluluklarını da dikkate almaları gerektiğini vurgulamıştır. Bu süreç, King III (2009) raporuyla entegre raporlama kavramını doğrudan tanımlayarak, finansal, sosyal, çevresel ve yönetim bilgilerini bütüncül bir raporlama içinde sunma gerekliliğini ortaya koymuştur. King III Raporu, entegre raporlamanın küresel ölçekte yaygınlaşmasında önemli bir referans noktası olmuştur.

2010 yılında ise, entegre raporlama alanında küresel standart ve rehberlik sağlamak amacıyla IIRC kurulmuştur. IIRC'nin kurulmasıyla entegre raporlama alanında gelişmeler hızlanmıştır. IIRC, iş dünyası, düzenleyiciler, yatırımcılar ve akademisyenlerin katılımıyla oluşturulan çok paydaşlı bir platformdur. 2013 yılında IIRC tarafından yayımlanan IR Çerçevesi, entegre raporlamanın temel prensiplerini ve içerik unsurlarını belirlemiştir. Bu çerçeve, şirketlerin değer yaratma süreçlerini kısa, orta ve uzun vadeli perspektiflerle bütüncül şekilde raporlamalarını standartlaştırmayı amaçlamaktadır (IIRC, 2013). Söz konusu bu çerçeve 2021 yılında güncellenmiştir.

IIRC'nin kurulmasıyla birlikte 2010'lu yılların ikinci yarısından itibaren, entegre raporlama dünya genelinde hızla yaygınlaşmıştır. Birçok ülkede düzenleyici kurumlar ve borsalar, entegre raporlamaya ilişkin rehberler yayımlamış veya zorunlu uygulamalar getirmiştir. Özellikle Avrupa Birliği'nin 2023 yılında yürürlüğe giren CSRD düzenlemesi, büyük ölçekli işletmeler için sürdürülebilirlik ve entegre raporlama yükümlülüklerini artırmıştır. Bu düzenleme, şirketlerin finansal ve sürdürülebilirlik verilerini uyumlu ve entegre biçimde sunmalarını zorunlu kılarak, entegre raporlamanın yaygınlaşmasını teşvik etmektedir (European Commission, 2023).

2.3. IIRC ve IR Çerçevesi

Entegre raporlama, işletmelerin finansal ve finansal olmayan verilerini birlikte sunarak, işletmenin nasıl değer yarattığını kapsamlı olarak ortaya koymayı amaçlar. Entegre raporlamanın kurumsallaşmasında en önemli kurumlardan biri, 2010 yılında kurulan IIRC'dir. IIRC, işletmelerin hem finansal hem de finansal olmayan sermaye unsurlarını dikkate alan

entegre raporlar hazırlamasını teşvik eder. 2013 yılında yayınlanan ve 2021’de güncellenen IR Çerçevesi, entegre raporların hazırlanmasında temel alınan en kapsamlı standart olarak kabul edilmektedir (IIRC, 2021). Bu nedenle, raporun içeriği, paydaşların bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde titizlikle yapılandırılmıştır. IIRC tarafından yayımlanan IR Çerçevesi, entegre raporlamanın temel içerik unsurlarını ve raporun yapı taşlarını tanımlamaktadır (IIRC, 2013). IR Çerçevesi, raporlamada 6 farklı sermaye unsurunun dikkate alınmasını önerir (IIRC, 2021):

- Finansal sermaye,
- Üretilmiş sermaye,
- Entelektüel sermaye,
- İnsan sermayesi,
- Sosyal ve ilişkisel sermaye,
- Doğal sermaye.

Ayrıca çerçeve, entegre düşünceyi temel alır ve işletmelerin strateji, yönetim, performans ve gelecekteki beklentilerini bütüncül biçimde raporlamasını önermektedir (IIRC, 2021). Çerçeve, kılavuz ilkeler ve içerik öğeleri olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır.

Kılavuz ilkeler bir entegre rapor hazırlanırken temel olarak kullanılarak raporun içeriği hakkında bilgi verir (IR Çerçevesi, 2021:7). Kılavuz ilkeler aşağıda verilmiştir:

- Stratejik odak ve geleceğe yönelim
- Bilgiler arası bağlantı
- Paydaşlarla ilişkiler
- Önemlilik
- Kısa ve öz olma
- Güvenilirlik ve eksiksizlik
- Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik

İçerik öğeleri ise entegre raporda yer alması, açıklanması beklenen birbiri ile bağlantılı öğelerden meydana gelmektedir (IIRC, 2021). Bu öğeler ise aşağıda verilmiştir:

- Kurumsal genel görünüm ve dış çevre
- Kurumsal yönetim
- İş modeli
- Riskler ve fırsatlar
- Strateji ve kaynak aktarımı
- Performans
- Genel görünüm
- Sunum temeli

2.4. Türkiye’de Entegre Raporlama Uygulamaları

Türkiye’de entegre raporlama uygulamalarının başlangıcı 2010’lu yıllara dayanmaktadır. Borsa İstanbul ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), sürdürülebilirlik raporlaması ve kurumsal yönetim ilkeleri konusunda düzenleyici adımlar atmıştır. Büyük ve halka açık şirketler arasında entegre raporlama örnekleri görülmeye başlanmıştır. Ancak uygulama genel olarak sınırlı kalmış ve daha çok gönüllü olarak benimsenmiştir. Türkiye’de entegre raporlama uygulamalarının yaygınlaşması için yasal altyapının güçlendirilmesi ve bilinç artırıcı çalışmaların sürdürülmesi gerekmektedir (Bektaş ve Yücel, 2022). Bu kapsamda da çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Türkiye’de entegre raporlama uygulamaları, son yıllarda giderek önem kazanmakla birlikte, gelişmiş ülkelerdeki uygulama seviyesine kıyasla hâlen gelişme aşamasındadır. Sermaye piyasalarının büyümesi, sürdürülebilirlik farkındalığının artması ve uluslararası standartlara uyum çabaları, entegre raporlama uygulamalarının yaygınlaşmasında etkili olan temel faktörlerdir (Çelik, 2020).

Türkiye’de entegre raporlama uygulamalarını destekleyen önemli adımlardan biri de Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından atılmıştır. SPK, 2014 yılında Kurumsal Yönetim İlkeleri’nde sürdürülebilirlik ve sosyal sorumluluk raporlarının yayımlanmasını teşvik etmiş, 2021’de ise “Sürdürülebilirlik Raporlaması Tebliği’ni” yayımlayarak sürdürülebilirlik raporlamasında standartları netleştirmiştir (SPK, 2014; SPK, 2021). Bu düzenlemeler, Borsa İstanbul’da işlem gören şirketlerin entegre raporlama süreçlerini güçlendirmektedir.

Borsa İstanbul (BİST), sürdürülebilirlik ve entegre raporlama alanında öncü roller üstlenmiştir. BİST Sürdürülebilirlik Endeksi’nin oluşturulması, şirketlerin ESG (Çevresel,

Sosyal, Yönetişimsel) performanslarını değerlendirme ve raporlama süreçlerini teşvik etmiştir (BİST, 2022). Bu endeks, entegre raporlama kültürünün Türkiye’de yaygınlaşmasına katkı sağlamaktadır.

IIRC tarafından hazırlanan ve Aralık 2013’te yayınlanan ilk çerçeveye ilişkin çalışmalara Türkiye’den ÇİMSA ve Garanti Bankası katılmıştır. 2017 yılında ise, IIRC tarafından yürütülen çalışmaları Türkiye’de yürütmek üzere Entegre Raporlama Türkiye Ağı (ERTA) kurulmuştur (Ağdeniz ve Köse, 2022).

Türkiye’de entegre raporlama ve sürdürülebilirlik bilincinin gelişmesinde sivil toplum kuruluşlarının da önemli katkıları bulunmaktadır. Bu bağlamda, Erta Vakfı sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk alanında farkındalık yaratmak ve kapasite geliştirmek amacıyla çeşitli eğitim programları, seminerler ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır (Erta Vakfı, 2023). Vakıf, özel sektör ve kamu kurumları arasında sürdürülebilirlik ve entegre raporlama uygulamalarının yaygınlaşmasına aracılık etmekte ve en iyi uygulama örneklerini paylaşarak Türkiye’de entegre raporlama kültürünün gelişimine katkı sağlamaktadır.

Erta Vakfı’nın özellikle KOBİ’lere yönelik geliştirdiği rehberlik ve destek programları, bu işletmelerin entegre raporlama standartlarını benimsemelerinde önemli bir role sahiptir. Ayrıca, vakfın yayımladığı raporlar ve akademik çalışmalar, Türkiye’de sürdürülebilirlik muhasebesi ve entegre raporlama alanındaki teorik ve pratik bilgi birikimini artırmaktadır.

Erta Vakfı, Türkiye’de sürdürülebilirlik ve entegre raporlama kültürünün geliştirilmesinde kritik bir aktör olarak öne çıkmaktadır. Vakıf, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılması ve kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) uygulamalarının yaygınlaşması için kapsamlı çalışmalar yürütmektedir. Bu bağlamda, entegre raporlama alanında hem teorik hem pratik destek sağlayarak özel sektör, kamu ve akademik çevreler arasında köprü işlevi görmektedir.

Erta Vakfı’nın temel misyonu, sürdürülebilirlik ve entegre raporlama konularında farkındalığı artırmak, bilgi paylaşımını sağlamak ve uygulama kapasitesini geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda vakıf;

- **Eğitim Programları ve Atölyeler:** Şirket yöneticileri, finans uzmanları ve sürdürülebilirlik profesyonelleri için entegre raporlama standartları, veri analizi, sürdürülebilirlik muhasebesi gibi konularda eğitimler düzenlemektedir. Bu eğitimler,

katılımcıların raporlama süreçlerine ilişkin teknik bilgi ve becerilerini artırmayı hedefler (Erta Vakfı, 2023).

- **Danışmanlık ve Rehberlik:** Türkiye’de faaliyet gösteren işletmelere entegre raporlama ve sürdürülebilirlik raporlaması konusunda danışmanlık hizmeti vermekte, uluslararası standartların benimsenmesini ve uygulanmasını desteklemektedir.
- **Araştırma ve Yayınlar:** Sürdürülebilirlik muhasebesi ve entegre raporlama alanlarında araştırmalar yapmakta, uygulamalara yönelik rehber dokümanlar ve iyi uygulama örneklerini içeren raporlar yayımlamaktadır.
- **Ağ Kurma ve İş Birlikleri:** Türkiye’de ve uluslararası platformlarda sürdürülebilirlik alanındaki paydaşlar arasında iş birlikleri ve ağ oluşturma faaliyetleri yürütmektedir. Böylece bilgi ve deneyim paylaşımı teşvik edilmekte, entegre raporlama bilinci genişletilmektedir.

Erta Vakfı’nın Türkiye’de entegre raporlama alanındaki katkıları, sektördeki uygulama kalitesinin artmasına, sürdürülebilirlik farkındalığının derinleşmesine ve kurumsal raporlamanın şeffaflaşmasına önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Vakfın eğitim ve danışmanlık faaliyetleri, şirketlerin entegre raporlama süreçlerini uluslararası standartlara uygun şekilde yapılandırmalarına yardımcı olmaktadır. Bunun sonucunda, Türkiye’de entegre raporlama uygulamalarının yaygınlığı ve kalitesi hızla yükselmektedir (Erta Vakfı, 2022).

Ayrıca, Erta Vakfı’nın düzenlediği konferanslar ve paneller, sektör profesyonellerinin ve akademisyenlerin bir araya gelerek deneyim paylaşmasını, yeni yaklaşımlar geliştirmesini sağlamaktadır. Bu etkinlikler, Türkiye’de entegre raporlama kültürünün güçlenmesine katkı sunan önemli platformlar olarak değerlendirilmektedir (Demir ve Aydın, 2019).

2.5. Entegre Raporlamanın Avantajları ve Dezavantajları

Entegre raporlama, işletmelerin finansal ve finansal olmayan verilerini bir araya getirerek daha kapsamlı, şeffaf ve anlamlı bir raporlama sunma çabasıdır. Ancak her yeni uygulamada olduğu gibi, entegre raporlama da hem önemli avantajlar hem de çeşitli zorluklar ve dezavantajlar barındırmaktadır. Bu bölümde, entegre raporlama uygulamalarının temel faydaları ile karşılaşılan dezavantajlar ayrıntılı şekilde ele alınacaktır. Entegre raporlamanın sağladığı avantajlar aşağıda sıralanmıştır:

- **Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik:** Entegre raporlama, şirketlerin finansal performanslarının yanı sıra ESG performanslarını da açıklamasını sağlar. Bu sayede şirketler,

paydaşlarına karşı daha şeffaf hale gelir ve hesap verebilirliklerini artırır (Eccles ve Krzus, 2010). Paydaşlar, şirketin uzun vadeli değer yaratma potansiyelini daha iyi değerlendirebilir.

- **Stratejik Karar Alma Süreçlerinin İyileşmesi:** Entegre raporlama, şirketlerin kaynaklarını daha etkin kullanmalarını teşvik eder. Finansal ve finansal olmayan verilerin bütünleşik analizi, yöneticilere stratejik karar alma süreçlerinde kapsamlı bir perspektif sunar (IIRC, 2021). Bu da şirketlerin sürdürülebilir büyüme ve risk yönetimini daha etkin kılmasını sağlar.

- **Paydaş İlişkilerinin Güçlenmesi:** Şirketlerin entegre raporlama yoluyla sağladığı şeffaflık, yatırımcılar, müşteriler, çalışanlar ve toplum gibi paydaşlarla güven ilişkisini kuvvetlendirir. Paydaşların beklentileri ve şirket performansı arasındaki uyumun artması, uzun vadeli iş birliklerinin önünü açar (KPMG, 2020).

- **Rekabet Üstünlüğü ve İtibar Yönetimi:** Entegre raporlamayı benimseyen şirketler, piyasa ve kamu nezdinde kurumsal sosyal sorumluluk bilincine sahip, sürdürülebilirliğe önem veren yapılar olarak algılanır. Bu durum, marka değerini artırarak rekabet avantajı sağlar (Cheng, Green ve Ko, 2014).

- **Uyum ve Yasal Düzenlemelere Hazırlık:** Artan sürdürülebilirlik regülasyonları karşısında entegre raporlama, şirketlere mevcut ve gelecekteki yasal düzenlemelere uyum sağlamada kolaylık sağlar (GRI, 2019). Ayrıca, entegre raporlama standartlarına uyum şirketin kurumsal yönetim kalitesini yükseltir.

Entegre raporlamanın dezavantajları ise aşağıda sıralanmıştır:

- **Uygulama Maliyetleri ve Kaynak Gereksinimi:** Entegre raporlama, geleneksel finansal raporlamaya kıyasla daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Verilerin toplanması, analiz edilmesi ve raporlanması için ek insan kaynağı, zaman ve finansal yatırım gerektirir (FASB, 2018). Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) için bu maliyetler caydırıcı olabilir.

- **Standartların ve Metodolojinin Gelişme Süreci:** Entegre raporlama alanında kullanılan standartlar ve metodolojiler hâlen gelişim aşamasındadır. Uluslararası standartlar birbirinden farklılık gösterebilir veya tam olarak uyumlu olmayabilir (Eccles ve Krzus, 2018). Bu durum, şirketlerin rapor hazırlarken hangi standartlara göre hareket edeceklerine karar vermelerini zorlaştırır.

- **Veri Kalitesi ve Güvenilirliği Sorunları:** Finansal olmayan verilerin objektif ve güvenilir bir biçimde ölçülmesi güçtür. Sosyal ve çevresel performans göstergelerinin standartlaştırılması zorluk yaratır ve raporlarda yer alan bilgilerin karşılaştırılabilirliğini azaltabilir (Simnett, Vanstraelen ve Chua, 2009).
- **İçsel Direnç ve Değişim Yönetimi Problemleri:** Entegre raporlama, şirket bünyesinde farklı departmanların koordinasyonunu gerektirir. Bu, organizasyon içinde değişime dirençle karşılaşabilir ve uygulama sürecini yavaşlatabilir (Stubbs ve Higgins, 2014). Yönetim desteğinin yetersizliği, entegre raporlama uygulamalarının başarısını olumsuz etkiler.
- **Raporların Karmaşıklığı ve Anlaşılabilirlik Sorunları:** Bütünleşik raporlar, kapsamlı bilgiler içerdiğinden dolayı, özellikle finansal olmayan veriler açısından karmaşık hale gelebilir. Paydaşların raporu tam anlamıyla anlayabilmesi için ek açıklamalar veya eğitim gerekebilir (Flower, 2015).

2.6. Entegre Raporlama ile Sürdürülebilirlik Muhasebesi İlişkisi

Entegre raporlama ve sürdürülebilirlik muhasebesi, modern kurumsal yönetim ve raporlama alanında birbirini tamamlayan iki önemli kavramdır. Her iki yaklaşım da şirketlerin ekonomik faaliyetlerinin ötesinde, çevresel ve sosyal etkilerini ölçümleyip raporlamayı amaçlar. Bu iki kavramın kapsamı, uygulama alanları ve odak noktaları birbirinden farklılıklar gösterse de sürdürülebilir değer yaratma perspektifiyle doğrudan ilişkilidir.

Sürdürülebilirlik muhasebesi, şirketlerin çevresel ve sosyal performanslarını ölçme, analiz etme ve raporlama sürecidir. Bu muhasebe türü, geleneksel finansal muhasebenin sınırlarını aşarak, doğal kaynak kullanımı, karbon ayak izi, atık yönetimi, çalışan hakları ve toplum üzerindeki etkiler gibi sürdürülebilirlikle ilgili unsurları kayıt altına alır (Gray, 2010). Sürdürülebilirlik muhasebesi, şirketlerin faaliyetlerinin uzun vadeli çevresel ve sosyal sonuçlarını anlamalarına ve bu doğrultuda stratejiler geliştirmelerine olanak tanır.

Entegre raporlama, sürdürülebilirlik muhasebesi tarafından sağlanan finansal olmayan verileri finansal verilerle bir arada sunarak, şirketin tüm değer yaratma sürecini paydaşlara şeffaf bir şekilde aktarır (Eccles ve Krzus, 2014). Bu sayede, sürdürülebilirlik muhasebesinin sağladığı bilgiler, entegre raporun temel yapı taşlarından biri haline gelir. Örneğin, çevresel etkiler, insan kaynakları yönetimi ve sosyal sorumluluk performans göstergeleri entegre raporda kritik bilgi olarak yer alır.

Her iki yaklaşım da paydaşların doğru ve kapsamlı bilgiye ulaşmasını hedefler. Sürdürülebilirlik muhasebesi, şirketin çevresel ve sosyal etkilerini niceliksel ve niteliksel olarak ortaya koyarken, entegre raporlama bu bilgileri şirketin finansal durumu ve stratejisiyle ilişkilendirerek bütüncül bir anlatım sunar (Stubbs ve Higgins, 2018). Böylece, yatırımcılar, müşteriler, çalışanlar ve toplum gibi farklı paydaş grupları, şirketin sürdürülebilirlik performansını daha iyi değerlendirebilir.

Sürdürülebilirlik muhasebesi, entegre raporlama için gerekli olan çevresel ve sosyal veri altyapısını sağlar. Bu kapsamda, muhasebe sistemleri sürdürülebilirlik performansını ölçen göstergelerin belirlenmesi, veri toplama süreçlerinin kurulması ve analiz edilmesi gibi görevleri üstlenir (Gray, 2010). Ayrıca, sürdürülebilirlik muhasebesi sayesinde, şirketler sadece finansal değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal riskleri ve fırsatları da raporlama süreçlerine entegre edebilir.

Sürdürülebilirlik muhasebesi, entegre raporlama standartlarının oluşumunda ve uygulanmasında temel bir rol oynar. Özellikle GRI, SASB ve IIRC gibi standart geliştirici kurumlar, sürdürülebilirlik muhasebesinden elde edilen verilerin tutarlılığı ve karşılaştırılabilirliği için rehberlik sağlar. Bu standartlar, entegre raporlama süreçlerinde kullanılacak çevresel, sosyal ve yönetim göstergelerinin belirlenmesini kolaylaştırır (SASB, 2018; GRI, 2021).

Sürdürülebilirlik muhasebesi ve entegre raporlama, şirketlerin kısa vadeli finansal performanslarının yanı sıra, uzun vadede nasıl değer yarattıklarına dair bütüncül bir bakış açısı sunar. Bu bütünsellik, yatırımcıların ve diğer paydaşların, şirketin sürdürülebilir iş modeli, çevresel etkileri, sosyal sorumlulukları ve yönetim uygulamalarını değerlendirmesine olanak tanır (Eccles v.d., 2012). Dolayısıyla, sürdürülebilirlik muhasebesi tarafından sağlanan veri ve analizler, entegre raporun uzun vadeli stratejik anlatımını destekler.

Entegre raporlama ve sürdürülebilirlik muhasebesi, işletmelerin hem ekonomik, hem de toplumsal ve çevresel sorumluluklarını da yerine getirmesi gerektiği anlayışına dayanır. Bu anlayış, kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) ve etik ilkelerle sıkı bağlantılıdır. Sürdürülebilirlik muhasebesi, KSS faaliyetlerinin etkilerini ölçerken, entegre raporlama bu faaliyetlerin stratejik bağlamını ve şirketin değer zincirindeki etkilerini geniş bir perspektifle sunar (Gray, 2010; Elkington, 1997).

Günümüzde sürdürülebilirlik muhasebesi ve entegre raporlama, büyük veri, yapay zekâ ve blockchain gibi teknolojik gelişmelerden etkilenmektedir. Bu teknolojiler, veri toplama, doğrulama ve raporlama süreçlerini daha şeffaf, hızlı ve güvenilir hale getirmektedir. Özellikle blockchain teknolojisi, sürdürülebilirlik verilerinin değiştirilemez bir kayıt altına alınmasını sağlayarak, entegre raporların güvenilirliğini artırmaktadır (Stubbs ve Higgins, 2018). Bu gelişmeler, sürdürülebilirlik muhasebesi ile entegre raporlama arasındaki entegrasyonu ve etkinliği güçlendirmektedir.

2.6.1. Küresel Raporlama Girişimi (GRI)

GRI, sürdürülebilirlik raporlaması alanındaki en yaygın kullanılan standartları geliştiren kuruluştur. GRI Standartları, çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerin açıklanmasını amaçlar. Entegre raporlama ile doğrudan çakışmasa da GRI ile IIRC çerçevesi büyük ölçüde birbirini tamamlar.

GRI, şirketlerin sürdürülebilirlik konularında paydaş beklentilerine uygun bilgi sağlanmasını sağlar. Bu yönüyle, entegre raporlarda kullanılan temel veri setlerinin çoğu GRI ilkelerine göre derlenmektedir (GRI, 2021).

2.6.2. Avrupa Birliği Düzenlemeleri: CSRD ve ESRS

Avrupa Birliği, sürdürülebilirlik ve entegre raporlamayı zorunlu hale getirmek için önemli adımlar atmaktadır. 2023 yılında yürürlüğe giren CSRD, Avrupa'daki büyük ölçekli şirketlerin finansal ve sürdürülebilirlik bilgilerini entegre biçimde açıklamasını şart koşturmaktadır. Bu düzenleme ile European Sustainability Reporting Standards (ESRS) adı verilen raporlama standartları geliştirilmiştir.

CSRD kapsamındaki şirketler, 2025 itibarıyla finansal olmayan bilgileri de entegre raporlar içerisinde kamuya sunmak zorundadır. Bu düzenlemeler, yalnızca AB'deki firmaları değil, AB ile iş yapan tüm büyük şirketleri kapsamaktadır (EU Commission, 2023).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SASB STANDARTLARI

Bu bölümde finansal olmayan raporlama standartlarından SASB standartları ve bu alanda yaşanan gelişmeler ele alınacaktır.

3.1. SASB Standartlarına Genel Bakış

SASB, 2011 yılında ABD’de Dr. Jean Rogers tarafından kurulmuştur. Kurulun temel amacı, finansal olarak önemli sürdürülebilirlik konularını sektör bazlı göstergelerle raporlamaktır. SASB’nin temel misyonu, sermaye piyasalarının şeffaf, verimli ve sürdürülebilir işlemlerini sağlamak üzere sektörlerle özgü sürdürülebilirlik açıklamalarına rehberlik etmektir (SASB, 2018; Eccles ve Krzus, 2014). Akademik literatürde SASB’nin amacı, geleneksel finansal raporlamanın sınırlılıklarını tamamlamak ve yatırımcıların karar alma süreçlerinde daha anlamlı ve karşılaştırılabilir ESG verisi sunmaktır (Ioannou ve Serafeim, 2017).

SASB’nin yaklaşımı, özellikle yatırımcıların karar alma süreçlerinde doğrudan etkili olan konulara odaklanmak şeklindedir. SASB standartları, halka açık işletmelerin gönüllü olarak mevcut ABD düzenlemelerinin gerektirdiği şekilde ilgili belgelerde önemli sürdürülebilirlik faktörleri hakkında raporlamalar yapabilmeleri için tasarlanmıştır. SASB, geliştirmiş olduğu standart ve performans ölçütlerini; mevcut raporlama çerçeveleri, düzenleyici düzenlemeler ile sektörel düzeyde kabul görmüş en iyi uygulamalar gibi diğer raporlama sistem ve protokolleriyle uyumlu hâle getirme yönünde çalışmalar yürütmektedir (SASB Conceptual Framework, 2017). SASB, sürdürülebilirlik ölçümleri 5 ana boyutta ele alınabilir. Bu boyutlar aşağıda verilmiştir (SASB, 2017):

- **Çevre boyutu:** Yenilenemeyen doğal kaynakların üretim faktörlerinde girdi olarak kullanılması (örneğin su, mineraller, ekosistemler ve biyolojik çeşitlilik) veya doğal kaynakları olumsuz etkileyebilecek ve işletmenin mali durumu veya faaliyet performansı üzerinde zararlı etkilere yol açabilecek salınımlar (hava, kara ve su gibi) yoluyla şirketin çevre üzerindeki etkilerini içerir.

- **Sosyal sermaye boyutu:** Toplumdaki işletmelerin algılanan rolüyle veya bir işletmenin faaliyet göstermek için sosyal bir lisans karşılığında topluma katkıda bulunacağı beklentisiyle ilgilidir. Müşteriler, yerel topluluklar, halk ve hükümet gibi önemli işletme dışı ilgililer ile ilişkilerin yönetimini ele alır. İnsan hakları, savunmasız grupların korunması, yerel

ekonomik kalkınma, ürün ve hizmetlere erişim ve kalite, uygun fiyat, pazarlamada sorumlu iş uygulamaları ve müşteri gizliliğiyle ilgili konuları içerir.

- **İnsan sermayesi boyutu:** Bir işletmenin insan kaynaklarının (çalışanlar ve bireysel yükleniciler) yönetimini, uzun vadeli değer sunmanın temel varlıkları olarak ele alır. Çalışan katılımı, çeşitlilik, teşvikler ve tazminat gibi çalışanların üretkenliğini etkileyen konuları ve belirli yetenek, beceri veya eğitim için oldukça rekabetçi veya kısıtlı pazarlarda çalışanların çekilmesi ve elde tutulmasını içerir. Ayrıca ölçek ekonomilerine dayanan, ürün ve hizmetlerin fiyatıyla rekabet eden endüstrilerde, miras emeklilik yükümlülükleri olan endüstrilerde çalışma koşullarını ve işçi ilişkilerinin yönetimini ele alır. Son olarak, çalışanların sağlık ve güvenliğinin yönetimini ve tehlikeli çalışma ortamlarında faaliyet gösteren işletmeler için bir güvenlik kültürü oluşturma yeteneğini içerir.

- **İş modeli ve inovasyon boyutu:** Sürdürülebilirlik sorunlarının inovasyon ve iş modelleri üzerindeki etkisini ele alır. Bir şirketin değer yaratma sürecinde, kaynak kurtarma ve üretim sürecindeki diğer yenilikler de dahil olmak üzere çevresel, insani ve sosyal sorunların entegrasyonunu ele alır; ayrıca, ürünlerin tasarımında, kullanım aşamasında ve elden çıkarılmasında verimlilik ve sorumluluk da dahil olmak üzere ürün inovasyonunda. Ayrıca, bir şirketin kendi varlıkları veya başkaları için emanetçi olarak yönettiği varlıklar da dahil olmak üzere maddi ve finansal varlıklar üzerindeki çevresel ve sosyal etkilerin yönetimini de içerir.

- **Liderlik ve yönetim boyutu:** Sektördeki iş modeli veya yaygın uygulamaya özgü olan ve daha geniş paydaş gruplarının (örneğin, hükümet, toplum, müşteriler ve çalışanlar) çıkarlarıyla potansiyel olarak çatışan ve bu nedenle potansiyel bir yükümlülük veya daha kötüsü, bir faaliyet lisansının sınırlandırılması veya kaldırılması yaratan sorunların yönetimini içerir. Buna düzenleyici uyumluluk ve düzenleyici ve politik etki dahildir. Ayrıca risk yönetimi, güvenlik yönetimi, tedarik zinciri ve malzeme kaynakları, çıkar çatışmaları, rekabete aykırı davranış ve yolsuzluk ve rüşvet de dahildir.

SASB standartlarının en ayırt edici özelliği, sektör bazlı olmasıdır. SASB, 11 sektörel kategori altında toplam 77 endüstri için ayrı ayrı sürdürülebilirlik muhasebe standartları geliştirmiştir. Her bir standart, belirli sektörün özelliklerine göre materyal ESG konularını, ilgili metrikleri ve raporlama gerekliliklerini içermektedir (SASB, 2018).

Tablo 2*SASB Standartları*

Ana Sektör Adı	Sektörde Yer Alan Alt Sektör Sayısı
Tüketim Malları	7
Çıkarım ve Mineral İşleme	8
Finans	7
Yiyecek ve İçecek	8
Sağlık	6
Altyapı	8
Yenilenebilir Enerji ve Alternatif Enerji	6
Kaynak Dönüşümü	5
Hizmet	7
Teknoloji ve İletişim	6
Ulaşım	9
TOPLAM	77

Bu sektörel yapı, işletmelere yalnızca genel değil, kendilerine özgü sürdürülebilirlik risk ve fırsatlarını tanımlama ve raporlama imkânı sunmaktadır. Örneğin, enerji sektöründe karbon emisyonları öncelikli iken, finans sektöründe veri güvenliği, etik kredi uygulamaları ve iklimle ilgili finansal risk açıklamaları ön plana çıkmaktadır (SASB Standards, 2020).

Ayrıca SASB, Bloomberg, BlackRock ve State Street gibi büyük kurumsal yatırımcılar tarafından da benimsenmiş; özellikle portföy bazlı sürdürülebilirlik analizi yapmak isteyen yatırımcılar için temel raporlama çerçevelerinden biri haline gelmiştir (BlackRock, 2020). Finans sektöründeki kuruluşlar için SASB; risk yönetimi, kredi politikalarının şeffaflığı ve ESG uyumlu ürünlerin tanıtımı gibi alanlarda değerli bir yapı sunmaktadır. (IFRS, 2023). SASB'nin temel özellikleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Açıklama Konuları: SASB yalnızca sosyal ve çevresel etkinin değil, bu etkinin şirketin finansal durumu üzerindeki etkisini dikkate alır.
- Sektörel Odaklılık: Standartlar sektöre özgüdür; bu sayede farklı sektörlerde faaliyet gösteren firmaların farklı öncelikleri yansıtılır.
- Metrik Temelli Raporlama: Şirketlerin sürdürülebilirlik performansı, ölçülebilir göstergeler (örneğin emisyon miktarı, iş gücü devir oranı) ile takip edilir.

SASB standartlarının benimsenmesini etkileyen faktörleri üç başlık altında sınıflandırabiliriz:

- Kurumsal Yönetişim ve Raporlama Kapasitesi: SASB standartları, yüksek veri yönetimi kapasitesi ve şeffaflık gerektirdiğinden, büyük ölçekli ve kurumsallaşmış şirketler tarafından daha kolay benimsenmektedir.
- Yatırımcı Talepleri: Yabancı yatırımcısı bulunan şirketlerde, uluslararası standartlara (SASB, TCFD) uyum bir rekabet avantajı olarak görülmektedir.
- Düzenleyici Baskı ve Beklentiler :Sürdürülebilirlik alanında yapılan yasal düzenlemeler ve standartlar alanında yaşanan gelişmeler söz konusu standartların benimsenmesini olumlu yönde etkilemektedir.

2021 yılında SASB, IIRC ile birleşerek Değer Raporlama Vakfı'nı oluşturmuş, ardından 2022'de bu yapı IFRS Vakfı çatısı altında ISSB (International Sustainability Standards Board) ile bütünleşmiştir (IFRS Foundation, 2022).

SASB standartlarının sağlayacağı faydalar yatırımcılar, düzenleyici kuruluşlar ve işletmeler açısından ele alınabilir. Bu kapsamda SASB standartlarının faydaları aşağıda sıralanmıştır (SASB, 2017):

- Yatırımcılar açısından: SASB standartları, ihraç edenlerin günümüz yatırımcılarının bilgili kararlar alabilmeleri için ihtiyaç duydukları bilgileri belirlemelerine ve daha etkili bir şekilde açıklamalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.
- Düzenleyici Kuruluşlar: SEC gibi düzenleyici kuruluşlar, önemli konuların etkili bir şekilde açıklanmasını teşvik etme ve uygulama yetkisine sahiptir. SASB'nin sektöre özgü araştırmasının sonuçları, bu ve diğer politika yapıcılara, her sektördeki işletmeler üzerinde önemli etkilere sahip olma olasılığı en yüksek sürdürülebilirlik faktörleri hakkında daha iyi bir anlayış ve bu konulardaki yararlı açıklamaların nasıl görüldüğüne

dair içgörüler sağlar. Düzenleyici kuruluşlar hem eksiksizlik hem de etkinlik açısından dosyalarını değerlendirmek için SASB standartlarını kullanabilirler.

- **İşletmeler:** Sürdürülebilirlik raporlaması yayınlayan işletmelerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Ancak söz konusu raporların hazırlanması maliyetlidir ve yatırımcıların en çok ilgisini çeken sürdürülebilirlik sorunlarına, yani bir işletmenin mali durumu veya faaliyet performansı üzerinde önemli etkileri olması en muhtemel olanlara odaklanmamaktadır. SASB standartları, yatırım karar alma sürecinde önemli olan sürdürülebilirlik faktörlerinin alt kümesine odaklanarak, işletmenin yönetimi için yararlı olabilecek bilgiler sağlarken aynı zamanda yatırımcılara açıklama yapmak için uygun maliyetli bir çözüm de sunmaktadır.

3.2. Değer Raporlama Vakfı

Değer Raporlama Vakfı (VRF), Haziran 2021’de SASB ile IIRC’in birleşmesiyle kurulmuştur. Bu birleşme, sürdürülebilirlik raporlaması alanında parçalı yapının ve metodolojik çeşitliliğin azaltılması amacıyla atılan stratejik bir adımdır. Kuruluşun temel amacı, şirketlerin sürdürülebilirlik ile ilgili performansını yatırımcıya yönelik, karşılaştırılabilir ve güvenilir biçimde sunmasını sağlamak olmuştur (VRF, 2021).

Değer Raporlama Vakfı’nın oluşturulması, kurumsal raporlama dünyasında önemli bir dönüm noktası olarak değerlendirilmiş, farklı sürdürülebilirlik raporlama sistemlerinin bütünleştirilmesi yönünde ilk adım olarak kabul edilmiştir.

VRF, “kurumsal değer yaratımına” odaklanmış ve bu doğrultuda iki temel bileşeni bünyesinde birleştirmiştir:

- **SASB Standartları:** Sektör bazlı, yatırımcı odaklı ve metrik temelli sürdürülebilirlik açıklamalarını yönlendiren standartlardır.
- **Entegre Raporlama IR Çerçevesi:** Kurumsal strateji, yönetim, performans ve sürdürülebilirlik arasındaki ilişkileri tek bir raporda bütüncül biçimde ele alan bir raporlama yaklaşımıdır.

VRF, sürdürülebilirlik raporlamasının yatırımcılar için daha anlamlı hâle gelmesini sağlamak üzere veri standardizasyonuna odaklanmış ve özellikle şu alanlarda etkili olmuştur:

Kuruluş, küresel düzeyde benimsenen GRI gibi çok paydaşlı raporlama standartları ile yatırımcı odaklı SASB yaklaşımı arasındaki tamamlayıcı rolü açık bir şekilde tanımlamış ve bir “birlikte kullanım rehberi” geliştirmiştir (GRI-VRF, 2021). Bu sayede şirketler hem paydaşlar

hem de sermaye sağlayıcılar için anlamlı veri sunabilecek bütünleşik raporlar hazırlama olanağına kavuşmuştur.

VRF, yatırımcılar için en önemli ESG unsurlarının sektör bazlı olarak belirlenmesini sağlayan SASB yapısını güçlendirmiştir. Bu bağlamda, şirketlerin yalnızca çevreye katkı sağlayan girişimleri değil, aynı zamanda bu girişimlerin finansal etkilerini de raporlaması teşvik edilmiştir (VRF, 2021).

VRF, sürdürülebilirlik raporlamasında küresel standardizasyon ihtiyacının artması üzerine, IFRS Foundation ile koordineli çalışmalara başlamıştır. Bu çalışmalar sonucunda 2022 yılında VRF, IFRS Vakfı'na katılmış ve yeni kurulan International Sustainability Standards Board (ISSB) çatısı altında yerini almıştır. Bu birleşme, sürdürülebilirlik raporlamasında tek bir küresel yapı oluşturulması yolunda önemli bir dönüm noktasıdır (IFRS, 2022).

VRF'nin bir diğer temel katkısı, kurumsal raporlamada “değer yaratımı” anlayışını geliştirmesidir. Entegre raporlama çerçevesi, yalnızca finansal sermayeyi değil; sosyal, insan, doğal ve entelektüel sermaye gibi altı farklı sermaye türünü merkeze alarak şirketin uzun vadeli değer üretimini tanımlamaya çalışır (IIRC, 2021). Bu yaklaşım, kurumsal stratejilerin sürdürülebilirlik kriterleriyle bütünleşmesini sağlar ve kurumsal raporlamanın stratejik boyutunu ön plana çıkarır.

Ayrıca, sürdürülebilirlik raporlamasının gönüllü ya da zorunlu olduğu ülkelerde şeffaflık düzeyleri farklılık göstermekte, yasal altyapılar bu ilişkinin gücünü belirleyen faktörlerden biri olmaktadır (La Torre v.d., 2020). Türkiye’de ise SPK’nın 2020 yılında yayımladığı “Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi” ile Borsa İstanbul şirketlerinin bu konuda şeffaflık sağlamaları teşvik edilmiştir (SPK, 2020).

3.2.1. Mevzuat ve Düzenleyici Çerçeve

Türkiye’de SASB standartlarının doğrudan yasal bir zorunluluğu bulunmasa da bazı düzenlemeler ve gönüllü raporlama uygulamaları bu standartların dolaylı olarak benimsenmesine zemin hazırlamaktadır.

KGK, ISSB ile yapmış olduğu telif anlaşması kapsamında IFRS S1 ve IFRS S2 standartlarının Türkçe çevirileri olan TSRS 1 ve TSRS 2 standartlarını yayımlamıştır.

TSRS 1 Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler Standardı: TSRS 1 standardının amacı, finansal bilgi kullanıcılarının herhangi bir

işletmeye yönelik kaynak sağlama noktasında vereceği kararları etkilemesi muhtemel sürdürülebilirliğe ilişkin bilgilerin sunumunu zorunlu hale getirmektedir.

TSRS 2 İklimle İlgili Açıklamalar Standardı TSRS 2 İklimle İlgili Açıklamalar standardının amacı, finansal bilgi kullanıcılarının vereceği kararlara fayda sağlamak amacıyla işletmenin maruz kaldığı iklimle ilgili riskler ve fırsatlara ilişkin bilgilerin açıklamasına imkân sağlamaktır (Özdemir, 2024).

SPK Kurumsal Yönetim Tebliği (II-17.1): 2020 yılında yapılan değişikle, BIST şirketlerinin sürdürülebilirlik ilkelerine uyumunu teşvik eden bir “uygula-uygula veya açıkla” yaklaşımı benimsenmiştir. Bu ilkelere ilişkin raporlamada SASB başta olmak üzere GRI, TCFD gibi küresel standartların kullanılması önerilmektedir.

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi ve Platformu: 2014’te başlatılan endeks, şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını ölçerken SASB kriterlerine benzeyen sektör özelinde değerlendirmelere yer vermektedir.

BDDK ve TCMB Sürdürülebilir Finans Rehberleri: Finans kuruluşlarının iklim risklerini entegre etmeleri yönündeki çerçeve düzenlemeler, SASB’nin yatırımcıya yönelik açıklama mantığına yaklaşmaktadır.

ISSB bünyesine entegre edilen Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu’nun yedi ana sektör ve yetmiş yedi alt sektöre özgü standartları temel alınarak, ISSB teknik çalışma grubu tarafından 68 alt sektöre yönelik iklimle bağlantılı açıklama ve metriklerin belirlenmesine ilişkin rehber niteliğinde bir çalışma hazırlanmıştır. "TSRS 2’nin Sektör Bazlı Uygulanmasına İlişkin Rehber" başlığıyla yayımlanan bu metinler, hâlihazırda taslak niteliğinde olup, kamuoyunun görüşüne sunulmuştur (KGK, 2024).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

Çalışmanın bu bölümünde çalışmanın amacıyla uyumlu olacak şekilde entegre raporlama ve SASB ilişkisini ele alan çalışmalara ilişkin literatür taramasına yer verilmiştir.

Küresel ölçekte sürdürülebilirlik ilkelerinin iş dünyasında artan önemiyle birlikte, kurumların finansal performanslarının yanı sıra çevresel, sosyal ve yönetişimsel (ESG) etkilerini de raporlamaları beklenmektedir. Bu bağlamda geliştirilen ve sektörel farklılıkları dikkate alan SASB standartları, yatırımcı odaklı sürdürülebilirlik muhasebesi açısından önemli bir çerçeve sunmaktadır. Busco ve arkadaşlarının (2020) ortaya koyduğu gibi, SASB standartlarına göre raporlama yapan işletmelerin raporlama kalitesi yüksek düzeyde olup, bu standartlar işletmeler tarafından yapılandırılmış bir süreçle benimsenebilmektedir. Çalışmada entegre raporlama ve SASB ilişkisi üzerine literatür taraması yapılmış olup, yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalara yer verilmiştir.

Busco ve arkadaşları (2020), SASB standartları ile raporlama yapan 91 şirket üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında, sektörel bazlı standartların hem içsel tutarlılığı hem de yatırımcıların ihtiyaçlarına cevap verme kapasitesi açısından etkili olduğunu göstermiştir. Lopes ve Carvalho'nun (2025) analizinde de SASB'nin sektörel çerçevesinin firmaların entegre raporlama kalitesine önemli katkı sunduğu vurgulanmıştır.

Harvard Business School'da yapılan bir çalışmada Khan, Serafeim ve Yoon (2016), SASB'nin materyalite çerçevesine uygun ESG raporlaması yapan firmaların hem hisse senedi getirileri hem de muhasebe temelli performansları açısından daha iyi sonuçlar elde ettiklerini ortaya koymuştur. Bu da yatırımcılar açısından SASB'nin değer yaratma potansiyelini ortaya koymaktadır.

Shoaf, Jermakowicz ve Epstein (2018) ise Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği boyutunda sürdürülebilirlik raporlamasının önemini ve 2030 yılına Birleşmiş Milletlerin sürdürülebilirlik hedeflerini ele almışlardır.

Akademik çalışmalarda da SASB'nin uluslararası uygulama düzeyine ve etkililiğine ilişkin çeşitli bulgular sunulmuştur. Busco v.d. (2020), SASB'ye uygun raporlama yapan 91 şirket üzerinde yaptıkları çalışmada, bu standartların raporlama kalitesini artırdığını ve özellikle yatırımcılar açısından daha güvenilir ve materyal bilgi sunduğunu belirtmiştir. Araştırma ayrıca

SASB uygulamasına geçiş sürecini yedi aşamada tanımlayarak kurum içi entegrasyonun nasıl sağlanabileceğini de ortaya koymuştur.

Lopes ve Carvalho (2025) tarafından gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise, entegre raporlama yapan ve GRI standartlarını benimseyen işletmelerin, yüksek kişi başına düşen GSYİH'ye sahip ülkelerde SASB'yi gönüllü olarak benimseme eğiliminin daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Bu çalışmada, yönetim kurulundaki çeşitlilik, piyasa değeri ve yönetim yapısı gibi değişkenlerin ise SASB uygulama kararları üzerinde daha düşük etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, SASB'nin benimsenmesinde ülke bağlamının ve ekonomik gelişmişliğin önemli belirleyiciler olduğunu göstermektedir.

Öte yandan Rudiyanto ve Sudrajad (2024), Endonezya'da faaliyet gösteren bir bankayı vaka analizi ile incelemiş ve sürdürülebilirlik raporlama çerçevelerinin etkinliğini karşılaştırmıştır. alışmalarında POJK 51, GRI ve SASB arasında yapılan karşılaştırmada, SASB'nin %8.5 gibi daha düşük bir etki puanı aldığı görülmüştür. Bu bulgu, gelişmekte olan ülkelerde SASB'nin henüz yeterince benimsenmediğini ve yerel düzenleyici çerçevelerin (rneğin POJK gibi) daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak SASB'nin şeffaflık, yatırımcı ilişkileri ve ölçülebilirlik açısından sağladığı yapısal avantajlar, bu ülkelerde de zamanla daha fazla benimsenebileceğine işaret etmektedir.

Eccles ve Krzus (2022) tarafından yapılan çalışmada ise SASB'nin özellikle finansal kurumlar açısından, yatırımcıların sürdürülebilirlik performansını değerlendirebileceği somut metrikler sunduğu ve bu nedenle uzun vadeli sermaye stratejilerinde tercih edildiği vurgulanmıştır. Çalışmada ayrıca SASB'nin, entegre raporlama kapsamında finansal materyalite ilkesini netleştirerek ESG bilgilerini finansal bilgilerle daha anlamlı şekilde ilişkilendirme yeteneğine sahip olduğu belirtilmiştir.

Karabınar ve ktem (2022) alışmalarında SASB raporu yayınlayan işletmelerin finansal başarısızlıkları ve sürdürülebilirlik raporları arasındaki ilişkiyi 39 işletmenin finansal verilerini kullanarak analiz etmişlerdir. Çalışmada işletmelerin g durumda oldukları durumlarda dahi sürdürülebilirlik raporlaması yayınlayan işletmelerin sayısının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Durmuş zdemir ve Dönmez (2023) alışmalarında imento sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin entegre raporlarının mevzuat ve düzenlemelere yıllar içinde uyumu

incelenmiştir. Çalışmada ele alınan işletmelerin entegre raporlarını uluslararası mevzuata uymaya çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Goswami, İslam ve Ever (2023) vaka çalışması yaptıkları çalışmalarında dört işletmenin sürdürülebilirlik açıklamalarını karşılaştırmalı bir şekilde ele almaktadırlar. Çalışmada, GRI, IIRC veya IR, SASB, CDP ve CDSB raporlama çerçeve ve standartları, her bir çerçevenin normatif özelliğini anlamak için teorik olarak karşılaştırılmıştır.

Köse ve Ağdeniz (2023) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye’de çimento sektöründe yer alan firmaların entegre raporlarının SASB standartlarıyla ne ölçüde uyumlu olduğu incelenmiştir. Çalışmada, Türkiye’de SASB’nin doğrudan benimsenme düzeyinin oldukça düşük olduğunu ve GRI gibi daha yaygın çerçevelerin tercih edildiğini ortaya konulmuştur. Bu durumun nedenleri arasında düzenleyici otoritelerin henüz SASB gibi yatırımcı odaklı standartlara doğrudan yönlendirme yapmaması ve firmaların raporlama kültürünün tam olarak olgunlaşmamış olması yer almaktadır.

Bu çalışmada ise sadece bir sektör ele alınmayıp çeşitli sektörlerden işletmelerin entegre raporlarının SASB standartlarına uyumu ele alınmıştır. Sürdürülebilirlik alanında yaşanan ulusal ve uluslararası düzenlemelerle birlikte bu alandaki yakınsama çalışmaları neticesinde önem kazanan SASB standartlarının uygulanma düzeyinin tespit edildiği bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın ampirik bölümünde BIST 100’de yer alan ve entegre rapor yayınlayan işletmelerin entegre raporları içerik analizi ile analiz edilmiştir. Bu bölümde çalışmanın amacı, yöntemi, analiz ve sonuçlarına yer verilecektir.

5.1. Çalışmanın Amacı

Finansal olmayan raporlama alanında güncel birçok düzenleme yapılmaktadır. Finansal olmayan raporların yayımlama zorunluluğu ve bu raporların güvence denetimleri en son yaşanan gelişmelerden ikisidir. Finansal olmayan raporlara ilişkin en önemli sorunlardan biri yapısal bir içeriğinin olmamasından kaynaklı, karşılaştırılabilirliğin sağlanmasında yaşanan güçlüklerdir. Söz konusu bu husus menfaat sahipleri açısından bu raporların karar almada kullanımını zorlaştırmaktadır. Bu duruma çözüm olarak sunulan düzenlemelerden biri SASB standartlarıdır. Çalışmanın önceki bölümlerinde ele alındığı üzere SASB, sektörlerle özgü metrikler belirleyerek finansal olmayan raporlamayı yapısal hale getirebilecek çözüm sunmaktadır. SASB’nin ISSB çatısı altında yapılanmaya gitmesi ile bu standartların kullanımının artacağı ve tercih edileceği öngörülmektedir. Bu kapsamda çalışmada işletmelerin SASB standartlarına uygun raporlama yapıp yapmadıklarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın araştırma sorusu aşağıdaki gibi yapılandırılmıştır:

- Entegre raporlarını SASB standartlarına göre uygulayan işletmelerde SASB uyum düzeyi nedir?

5.2. Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada nitel bir analiz yöntemi olan içerik analizi kullanılacaktır. İçerik analizinin çalışmanın amacını gerçekleştirmek için uygun bir yöntem olduğu değerlendirilmektedir. İçerik analizi yöntemiyle; dokümanlar, metinler ve çeşitli yazılı materyaller, belirli kurallar çerçevesinde (örneğin örnekleme, kodlama, kategorileştirme gibi) sistematik olarak incelenmekte olup, bu sayede nesnel, ölçülebilir ve doğrulanabilir bilgilere ulaşılması amaçlanmaktadır.

İçerik analizi ile ilgili literatürdeki çeşitli tanımlamalar incelendiğinde; içerik analizinin, işletmeler ve menfaat sahipleri arasında önemli bir iletişim aracı olan çeşitli finansal raporların ve açıklamaların içeriğinin nesnel ve sistematik olarak analizinde kullanılması uygun olan bir teknik olduğu görülmektedir (Kılıç, 2018).

Ancak son yıllarda Türkiye’deki büyük bankalar, uluslararası yatırımcıların ve sürdürülebilir finansman kuruluşlarının beklentilerine yanıt verebilmek adına SASB, GRI, TCFD ve CDP gibi çeşitli raporlama çerçevelerini bir arada kullanmaya başlamıştır. Özellikle Garanti BBVA, Yapı Kredi, Akbank, İş Bankası ve QNB Finansbank gibi bankalar, sürdürülebilirlik raporlarını entegre raporlama formatına dönüştürmüş; bu raporlarında sektörel bazı metriklere de yer vermeye başlamışlardır. Örneğin Garanti BBVA, 2022 yılı entegre raporunda hem GRI hem de SASB göstergelerine paralel bilgiler sunarak sürdürülebilirlik performansını finansal etkilerle ilişkilendirme yönünde adımlar atmıştır.

Bu çalışmada entegre raporlarda yer alan sürdürülebilirlik açıklamaları, SASB standartlarına göre sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Veri analizi sürecinde kullanılan semboller (“+”, “kısmen”, “-”) betimleyici içerik analizi kapsamında kodlama sistemi olarak belirlenmiştir. Bu sistem daha önce benzer amaçlarla kullanılan nitel içerik analizlerine dayanmaktadır (Krippendorff, 2013; Weber, 1990). Bu sistematik kodlama yaklaşımı, içerik analizi literatüründe yaygın biçimde kullanılan “varlık yokluk” değerlendirmesi ile de örtüşmektedir (Neuendorf, 2017). Buna göre:

- “+” işareti: SASB metriklerine tam uyum gösteren, sayısal veya nitel bilgi içeren açıklamaları,
- “Kısmen”: Metrik ile ilişkili olmakla birlikte eksik, genel veya dolaylı bilgi sunulan durumları,
- “-”: İlgili metrik ile ilgili hiçbir bilgi sunulmayan durumları ifade etmektedir.

Çalışmada BİST’te işlem gören ve entegre rapor yayınlayan işletmeler ele alınmıştır. Bu kapsamda çalışmada verilerin toplanma tarihi olan 31.12.2024 itibarıyla BİST’te işlem gören ve entegre rapor yayınlayan 36 adet işletme yer almaktadır. Bu işletmelerden ise, entegre raporunu yayınlarken SASB standartlarını referans alan 12 işletme çalışma kapsamına dahil edilmiştir. Bu işletmelere ilişkin bilgiler Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3

Çalışma Kapsamında Yer Alan İşletmeler

Kurum Adı	Sektörü	2022	2023	SASB Standardı 2022	SASB Standardı 2023
-----------	---------	------	------	---------------------	---------------------

1	ANADOLU EFES	Gıda	+	+	-	+
2	AYDEM YENİLENEBİLİR ENERJİ	Enerji		+	-	+
3	BORUSAN	Demir-çelik	+	+	-	+
4	ÇİMSA	Çimento Sektörü	+	+	+	+
5	TURKCELL	Telekomünikasyon Sektörü	+	+	+	-
6	TÜPRAŞ	Enerji	+	+	+	-
7	TÜRKİYE İŞ BANKASI	Bankacılık Sektörü-Özel	+	+	+	+
8	TÜRKİYE SİNAİ KALKINMA BANKASI	Bankacılık Sektörü-Özel	+	+	+	+
9	YAPI KREDİ BANKASI	Bankacılık Sektörü-Özel	+	+	+	+
10	ŞEKERBANK	Bankacılık Sektörü-Özel	+	+	-	+
11	TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI TAO	Bankacılık Sektörü-Kamu	+	+	+	+
12	VAKIF GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI	Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı	+	+	+	-

SASB kullanımı bilgisine entegre raporların “Rapor Hakkında” başlığında belirtilen kısmında ulaşılmıştır. Söz konusu bu işletmelerin analizde referans alınacak sektörel bazlı SASB Standartları ise Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4

İşletmelerin Analizinde Kullanılacak SASB Standartları

	Kurum Adı	Sektörü	SASB Ana Sektör	SASB Alt Sektör
1	Türkiye İş Bankası	Bankacılık Sektörü-Özel	Finansal	Ticari Bankalar
2	Yapı Kredi Bankası	Bankacılık Sektörü-Özel	Finansal	Ticari Bankalar
3	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	Bankacılık Sektörü-Özel	Finansal	Ticari Bankalar

4	Yapı Kredi Bankası	Bankacılık Sektörü-Özel	Finansal	Ticari Bankalar
5	Şekerbank	Bankacılık Sektörü-Özel	Finansal	Ticari Bankalar
6	Aydem Yenilenebilir Enerji	Enerji	Yenilenebilir Kaynaklar ve Alternatif Enerji	Solar Teknoloji Proje Geliştirme
7	Çimsa	Çimento Sektörü	Maden ve Mineral İşleme	Yapı Malzemeleri
8	Anadolu Efes	Gıda	Yiyecek ve İçecek	Alkollü İçecekler
9	Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı	Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı	Altyapı	Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı
10	Turkcell	Telekomünikasyon Sektörü	Teknoloji ve İletişim	Telekomünikasyon Hizmetleri
11	Tüpraş	Enerji	Maden ve Mineral İşleme	Petrol ve Gaz: Rafineri İşlemleri ve Pazarlama
12	Borusan	Demir-çelik	Maden ve Mineral İşleme	Metaller ve Madencilik

Çalışmada yer alan tüm işletmelerin entegre raporlarına işletmelerin internet sitelerinden ulaşılmıştır. SASB standartları ile IASB'nin internet sitesinden elde edilmiştir. Çalışmanın devam eden bölümünde bu işletmelerin içerik analiz bulguları verilecektir.

5.3. Bankacılık Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi

Çalışmaya BIST 100'de faaliyet gösteren ve entegre raporlarında SASB standartlarını referans alan bankalar dahil edilmiştir. Çalışmanın hazırlanma tarihi olan 2024 yılı sonu itibarıyla BIST 100 endeksinde toplamda 8 banka yer almaktadır. Bu 8 bankanın tamamı 2022 ve 2023 yıllarında entegre rapor yayınlamışlardır. Entegre rapor hazırlanırken SASB standartlarını referans alan bankalar ise Tablo 3'te verilmiştir. Yapı Kredi Bankası ise entegre raporda SASB kullanımına ilişkin bilgiyi Kurumsal Yönetim Uyum Raporu'nda sunmuştur.

Tablo 5*Entegre Raporlamada SASB Standardı Kullanımı*

	2022	2023
Akbank	-	-
Şekerbank T.A.Ş.	-	+
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	-	-
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	-	-
Türkiye İş Bankası A.Ş.	+	+
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	+	+
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O	+	+
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	+	+

Tablo 5’te görüleceği üzere 8 bankadan 5 banka entegre raporlamada SASB standardı kullanılmaktadır. Bu 5 bankadan sadece Şekerbank T.A.Ş. 2023 yılı entegre raporunda SASB standardı kullanmıştır. Çalışmanın temel sınırlılığı entegre raporlamanın gönüllülük esasına dayalı olması ve rapor hazırlanırken ulusal ya da uluslararası ortak bir çerçeve olmamasıdır. Raporların değerlendirilmesinde kullanılan SASB standartlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6**SASB Bankacılık Sektörü Standartları**

BAŞLIK	METRİK	KATEGORİ	ÖLÇÜM BİRİMİ	KODU
Veri Güvenliği	(1) Veri İhlalleri Sayısı, (2) Kişisel Veri İhlalleri Oranı, (3) Etkilenen Hesap Sahiplerinin Sayısı	Nicel	Sayı, Yüzde (%)	FN-CB-230a.1
	Veri Güvenliği Risklerini Tanımlama ve Ele Alma Yönteminin Açıklanması	Tartışma ve Analiz	Yok	FN-CB-230a.2
Finansal Kapsayıcılık ve Kapasite Geliştirme	(1) Küçük İşletme ve Toplum Gelişimini Desteklemek Amacıyla Tasarlanmış Programlara Uygun Olan Kredi Sayısı ve (2) Miktarı	Nicel	Sayı, Sunum Para Birimi	FN-CB-240a.1
	Küçük işletmeleri ve topluluk gelişimini teşvik etmeye yönelik programlara uygun olan, vadesi geçmiş, tahsil edilmeyen veya erteleme kapsamındaki kredilerin sayısı ve tutarı.	Nicel	Sayı, Sunum Para Birimi	FN-CB-240a.2
	Önceden bankacılık hizmeti almayan veya kısıtlı erişimi olan müşterilere sunulan masrafsız bireysel çek hesaplarının sayısı.	Nicel	Sayı	FN-CB-240a.3
	Bankacılık hizmeti almayan, yetersiz bankacılık hizmeti alan veya hizmetlere yeterince erişemeyen müşterilere yönelik finansal okuryazarlık girişimlerine katılanların sayısı.	Nicel	Sayı	FN-CB-240a.4
Çevresel, Sosyal ve Yönetişim Faktörlerinin Kredi Analizine Dahil Edilmesi	Kredi analizinde çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) faktörlerinin dahil edilmesine yönelik yaklaşımın tanımı.	Tartışma ve Analiz	Yok	FN-CB-410a.2
Finanse Edilen Emisyonlar	(1) Kapsam 1, (2) Kapsam 2 ve (3) Kapsam 3 olarak ayrıntılı şekilde gösterilen toplam brüt finanse edilen emisyonlar.	Nicel	Metrik ton (t) CO ₂ -e	FN-CB-410b.1
	Her bir sektör için varlık sınıfına göre brüt risk tutarı.	Nicel	Sunum Para Birimi	FN-CB-410b.2
	Finansman kapsamındaki brüt maruziyetin, finansmanın karbon emisyonları hesaplamasına dahil edilen kısmının yüzdesi	Nicel	Yüzde (%)	FN-CB-410b.3
	Finansmanın Karbon Emisyonları Hesaplama Metodolojisinin Açıklaması	Tartışma ve Analiz	Yok	FN-CB-410b.4
İş Etiği	Hile, içeriden işlem, tekelci davranış, rekabet karşıtı davranış, piyasa manipülasyonu, kötü uygulama veya diğer ilgili finansal sektör kanun veya düzenlemeleriyle bağlantılı yasal süreçler sonucunda ortaya çıkan toplam parasal kayıp	Nicel	Sunum Para Birimi	FN-CB-510a.1
	Şikayetçi Politikaları ve Prosedürlerinin Açıklaması	Tartışma ve Analiz	Yok	FN-CB-510a.2
Sistemik Risk Yönetimi	Küresel Sistemi Önemli Banka (GSIB) Puanı	Nicel	Baz Puanlar	FN-CB-550a.1
	Zorunlu ve Gönüllü Stres Testlerinin Sonuçlarının Sermaye Yeterliliği Planlaması, Uzun Vadeli Kurumsal Strateji ve Diğer İş Faaliyetlerine Entegre Edilmesi Yaklaşımının Açıklaması	Tartışma ve Analiz	Yok	FN-CB-550a.2

Kaynak: www.sasb.ifrs.org

Bankacılık sektörüne ilişkin toplam 6 başlık altında 15 metrik belirlenmiştir. Birinci başlık olan veri güvenliğine ilişkin iki ölçütten biri FN-CB-230a.1 olan metriğinde bulguların nicel olarak ifade edilmesi, ikinci ölçüt olan FN-CB-230a.2 metriğinde ise bulguların nitel

olarak ifade edilmesi istenmiştir. Tablo 6’da bankaların bu ölçütlere ilişkin verileri yer almaktadır.

Tablo 7

Veri Güvenliğine İlişkin Bulgular

Başlık	Metrik	Kod	Şekerbank	Türkiye Bankası	Vakıflar	Türkiye Bankası	İş	Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası	Yapı Kredi Bankası		
			2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Veri güvenliği	(1) Veri İhlalleri Sayısı, (2) Kişisel Veri İhlalleri Oranı, (3) Etkilenen Hesap Sahiplerinin Sayısı	FN-CB-230a.1	-	-	-	Kısmen	Kısmen	-	+	Kısmen	Kısmen
	Veri Güvenliği Risklerini Tanımlama ve Ele Alma Yönteminin Açıklanması	FN-CB-230a.2	Kısmen	+	+	+	+	+	+	+	+

Şekerbank 2022 ve 2023 yıllarında entegre rapor yayınlamış bu raporlardan ise 2023 yılı entegre raporunun hazırlanmasında SASB standartlarını kullandığını belirtmiştir. 2023 entegre raporu incelendiğinde SASB referans tablosu sunduğu ve bu tabloda veri güvenliğine ilişkin FN-CB-230a.1 ölçütü ile ilgili bir bilgi sunmadığı, FN-CB-230a.2 ölçütüne ilişkin ise bilgi sunduğu görülmüştür. Şeker Bank 2023 yılına ait entegre raporunda veri güvenliği ile ilgili genel bilgiler vermiş ve Bilgi Güvenliği Politikası altında konuyu kısmen ele almıştır.

Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O 2022 ve 2023 yıllarında yayınladığı entegre raporlarda SASB standartlarını kullandığını belirtmiş ancak herhangi bir referans tablosu vermemiş ve sadece FN-CB-230a.2 ölçütüne ilişkin veri sunmuştur. Türkiye Vakıflar Bankası 2022 yılındaki entegre raporunda veri güvenliği ile ilgili “Her gün milyonlarca bankacılık işlemi gerçekleştiren bir banka olarak günümüzde kurumların en değerli varlığının “veri” olduğunun bilincindeyiz. Veri analitiği, veri güvenliği ve veri yönetimine gösterdiğimiz önem çerçevesinde verinin doğru ve etkin kullanılması, veri kalitesinin artırılması için konuyla ilgili gelişmeleri dikkatle takip ediyor ve uyguluyoruz.” ifadesine yer vermiştir. 2023 yılında ise “Veri güvenliği konusunda veri keşfi, veri sınıflandırma ve veri sızıntısı önleme programları ile proaktif önlemler almış durumdayız.” ifadesinden de anlaşılacağı gibi banka veri güvenliği risk yönetimine ilişkin adımları açıklamıştır.

Türkiye İş Bankası 2022 yılında yayınladığı entegre raporunda FN-CB-230a.1 ölçütüne ilişkin veri sunmazken, 2023 yılı entegre raporunda müşteri bilgi gizliliği ve veri kaybıyla ilgili 487 şikâyet; müşteri bilgilerinin paylaşıldığı iddiası içeren 307 şikâyet olduğunu belirtmiştir. Söz konusu bu ölçüt için bankanın paylaşmış olduğu veri ise veri güvenliği nedeniyle alınan cezalardır. Banka veri güvenliği nedeniyle 2022 yılında bir ceza almazken, 2023 yılında 1.075.000 TL ceza aldığını belirtmiştir. İkinci ölçüt olan veri risklerine ilişkin ise her iki yılda da bilgi sunmuştur.

Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası 2022 ve 2023 yıllarında yayınlamış olduğu entegre raporlarda SASB Endeksini sunarak her iki yılda da iki ölçüte ilişkin bilgi sunduğu görülmektedir. Birinci ölçüt için her iki yılda da herhangi bir şikâyet olmadığını belirtmiştir. İkinci ölçüt için ise 2022 yılı entegre raporunda “Fikri ve Üretilmiş Sermaye -Bilgi Güvenliği ve Dijitalizasyon” başlığı altında; 2023 yılında ise “Fikri ve Üretilmiş Sermaye” başlığı altında gerekli açıklamalara yer vermiştir.

Yapı Kredi Bankası 2022 ve 2023 yılları entegre raporlarında birinci ölçüte ilişkin net bir bilgi sunmazken müşteri gizliliğinin ihlali ve veri kaybıyla ilgili şikâyetlerin tamamının yanıtladığı bilgisini vermiştir. İkinci ölçüt için yine her iki yılda da bilgi sunmuştur.

İkinci başlık olan finansal kapsayıcılık ve kapasite geliştirme ile ilgili dört adet performans ölçütünden birincisi olan FN-CB-240a.1 metriğiyle ilgili bütün bankalar kriterlere kısmen cevap vermiştir. Küçük işletme ve toplum gelişimini desteklemek amacıyla tasarlanmış programlara uygun olan kredi sayısı ve miktarına ilişkin sayısal veriler bankalar tarafından aşağıdaki şekilde verilmiştir. Fakat veriler incelenirken bankaların sürdürülebilirlik standartlarında istenilen küçük işletme tanımından farklı olarak küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin tanımına yer vererek raporlarını bu ölçüt üzerinden yorumladıkları görülmektedir.

Tablo 8

Finansal Kapsayıcılık ve Kapasite Geliştirmeye İlişkin Bulguların Analizine İlişkin Bulgular

Başlık	Metrik	Kod	Şekerbank	Türkiye Vakıflar Bankası	Türkiye İş Bankası	Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası	Yapı Kredi Bankası
			2023	2022 2023	2022 2023	2022 2023	2022 2023
Finansal Kapsayıcılık ve Kapasite Geliştirme	(1) Küçük İşletme ve Toplum Gelişimini Desteklemek Amacıyla Tasarlanmış Programlara Uygun Olan Kredi Sayısı ve (2) Miktarı	FN-CB-240a.1	Kısmen	Kısmen Kısmen	+ +	+ +	+ +

Küçük işletmeleri ve topluluk gelişimini teşvik etmeye yönelik programlara uygun olan, vadesi geçmiş, tahsil edilmeyen veya erteleme kapsamındaki kredilerin sayısı ve tutarı.	FN-CB-240a.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Önceden bankacılık hizmeti almayan veya kısıtlı erişimi olan müşterilere sunulan masrafsız bireysel çek hesaplarının sayısı.	FN-CB-240a.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bankacılık hizmeti almayan, yetersiz bankacılık hizmeti alan veya hizmetlere yeterince erişemeyen müşterilere yönelik finansal okuryazarlık girişimlerine katılanların sayısı.	FN-CB-240a.4	-	Kısmen	Kısmen	+	+	-	-	+	+	+

Yapı Kredi Bankası 2022 yılı entegre raporunda verilen krediler içinde %35 oranında KOBİ'lere verilen kredilerin olduğuna değinilmiştir. Fakat diğer sayısal bilgilere yer verilmemiştir. 2023 yılında ise KOBİ'lere 77 milyar TL finansman sağladığını ve üç ayrı kredi programı ile destek sunduğunu belirtmiştir. Yapı Kredi Bankası birinci ölçütte yer alan metriğe ilişkin KOBİ'lere sağlanan destekler hakkında her iki yılda da veri sunmuştur. Yapı Kredi Bankası dördüncü ölçüte ilişkin olarak 2022 yılı entegre raporunda Genç Şube Staj Programı ile 1000 öğrenciye; 2023 yılı entegre raporunda Yapı Kredi Genç Gelişim Programı ile 685 öğrenciye ulaşıldığı bilgisini vermiştir.

Şeker Bank 2023 yılı entegre raporunda 8,5 Milyar Türk lirası KOBİ'lere kredi verdiğini ve bu tutarın da bankanın toplam kredi hacminin %54,5'ünü oluşturduğunu belirtmiştir. Desteklenen programların sayısı hakkında bilgi vermemiştir. Diğer metriklerle ilişkin bir bilgi sunmamıştır.

Türkiye Vakıflar Bankası 2022 yılı entegre raporunda KOBİ'lere 239,1 Milyar Türk lirası kredi, 2023 yılında ise 378.1 Milyar Türk lirası kredi verdiğinden bahsetmiştir. Yine Türkiye Vakıflar Bankası da programlarla ilgili herhangi bir sayısal bilgiye değinmemiştir. Dördüncü ölçüt ile ilgili olarak her iki yılda da finansal okuryazarlık eğitimleri verdiğinden bahsetmiş ancak bu konuda eğitime katılanlara ilişkin sayısal bir bilgi sunmamıştır.

Türkiye İş Bankası 2022 yılı entegre raporunda 243,9 Milyar Türk lirası kredi verdiğini belirtmiştir. Katkı sağladığı program sayısından bahseden Türkiye İş Bankası 19 etkinlik için

kredi verdiğini belirtmiştir. Fakat işletme sayısından bahsetmemiştir. 2023 yılı entegre raporunda KOBİ'lere 12.7 Milyon destek sağladığını belirtmiştir. Türkiye İş Bankası 2022 yılı entegre raporunda 7000 çiftçi ve 14 kadına finansal okuryazarlık eğitimi verdiklerinden bahsetmiştir. Ayrıca finansal okuryazarlık atölyelerine 11.910 öğrenci katıldığını belirtmiştir.

Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası 2022 ve 2023 yılı entegre raporlarında sadece birinci ölçüte ilişkin bilgi vermiştir. Söz konusu bu bilgi "KOBİ'lere Çok Yönlü Destek" başlığı altında sunulmuştur. 2022 yılı entegre raporunda verilen kredilerin %16'sının; 2023 yılı entegre raporunda ise kredilerin %23'ünün KOBİ'lere verildiği bilgisini sunmuştur.

İkinci ölçüt FN-CB-240a.2 küçük işletmeleri ve topluluk gelişimini teşvik etmeye yönelik programlara uygun olan, vadesi geçmiş, tahsil edilmeyen veya erteleme kapsamındaki kredilerin sayısı ve tutarına ilişkin bankalardan hiç birisi 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında sayısal verilere yer vermemiştir.

Üçüncü ölçüt FN-CB-240a.3 önceden bankacılık hizmeti almayan veya kısıtlı erişimi olan müşterilere sunulan masrafsız bireysel çek hesaplarının sayısına ilişkin bankaların entegre raporları incelendiği zaman sadece Türkiye İş Bankası 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında hiç çek vermediğinden bahsetmiştir. Diğer bankaların entegre raporlarında sayısal verilere rastlanılmamıştır.

Dördüncü ölçüt FN-CB-240a.4 bankacılık hizmeti almayan, yetersiz bankacılık hizmeti alan veya hizmetlere yeterince erişemeyen müşterilere yönelik finansal okuryazarlık girişimlerine katılanların sayısına ilişkin bankaların entegre raporları incelendiği zaman sadece İş Bankası 2022 yılında istenilen verilere sayısal olarak cevap vermiştir. 2023 yılında herhangi bir sayısal veriye değinilmemiştir. Diğer bankaların 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporları incelendiği zaman finansal okuryazarlık eğitimleri ilgili veriye ulaşılmamıştır.

Üçüncü başlık olan çevresel, sosyal ve yönetim faktörlerinin kredi analizine dahil edilmesi ile ilgili bir adet performans ölçütü vardır. FN-CB-410a.2 metrik koduna sahip kredi analizinde ÇSY faktörlerinin dahil edilmesine yönelik yaklaşımın tanımı nicel bir ölçüttür.

Tablo 9*Çevresel Sosyal Yönetişim Faktörlerinin Kredi Analizine Dahil Edilmesine İlişkin Bulguların Analizi*

Başlık	Metrik	Kod	Şekerbank	Türkiye Vakıflar Bankası		Türkiye İş Bankası		Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası		Yapı Kredi Bankası	
			2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Çevresel, Sosyal ve Yönetişim Faktörlerinin Kredi Analizine Dahil Edilmesi	Kredi analizinde çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) faktörlerinin dahil edilmesine yönelik yaklaşımın tanımı.	FN-CB-410a.2	+	+	+	+	+	+	+	-	+

Bankaların entegre raporları incelendiğinde bütün bankaların yayınlamış oldukları raporlarında bu metriğe değindikleri görülmüştür.

Şeker Bank 2023 yılı entegre raporlarında kredi değerlendirmede Sosyal ve Çevresel Yönetim Sistemi kullandığını ifade etmiştir ve Kredilendirmede ÇSY Etkisi Başlığı altında konu ile ilgili detaylı bilgi sunduğu görülmektedir.

Türkiye Vakıflar Bankası 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında halka açık şirketlerin sürdürülebilirliğini çevresel, sosyal ve yönetim (ÇSY) performanslarına göre derecelendiren Sustainalytics'in değerlendirme metodolojisine göre değerlendirdiklerinden bahsetmiştir. Yine kredilendirme süreçlerinde Çevresel ve Sosyal Etkilerin Yönetilmesi Prosedürünü oluşturduklarından bahsederek, 2022 yılında 20 milyon ABD doları ve üzeri proje finansmanı kredileri için çevresel, sosyal, yönetim ve iş sağlığı güvenliği gibi finansal olmayan riskleri ve bu risklerin muhtemel etkilerini değerlendirmek ve yönetmek için Çevresel ve Sosyal Risk Yönetim Sistemini devreye aldıklarını belirtmiştir. 2023 yılında ise 20 milyon ABD doları ve üzeri proje kredisi başvurularında çevresel ve sosyal değerlendirme sürecinde 18 adet saha ziyareti gerçekleştirdik ve 21 adet dosyayı değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Türkiye İş Bankası 2023 yılı entegre raporunda çevreci yatırımların desteklenmesi amacıyla kredi kampanyaları düzenlediklerini belirtmiştir. Kredilerde çevresel ve sosyal risk

yönetimi başlığı altında kredi analizinde ESG faktörlerinin dahil edilmesine ilişkin bir tanım sunmuştur.

Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası finansal kuruluşlara, finanse edilen projelerin 36 başlık altında çevresel ve sosyal risklerinin derecelendirilmesi için bir metot sunan Çevre Riski Değerlendirme Modelini (ERET) Türkiye’de benimseyen ilk banka olarak raporlarında bu bilgiye yer vermiştir. 2022 yılı entegre raporunda “Doğal Sermaye” başlığı altında bu ölçüte ilişkin bilgiler sunduğu görülmektedir.

Yapı Kredi Bankası 2022 yılı entegre raporunda bu başlık altında yer alan metriğe ilişkin olarak iklim risk ve fırsatlarının kredi değerlendirme süreçlerine entegrasyonu çalışmalarına başladığını belirtmiştir. 2023 yılında ise bankanın söz konusu çalışmaları tamamladığı ve kredilendirmede Çevresel ve Sosyal Risk Değerlendirme sürecini uyguladığını belirterek sürece ilişkin bilgi sunduğu görülmektedir.

Dördüncü başlık olan finanse edilen emisyonlar ile ilgili dört adet performans ölçütünden birincisi olan FN-CB-410b.1 (1) Kapsam 1, (2) Kapsam 2 ve (3) Kapsam 3 olarak ayrıntılı şekilde gösterilen toplam brüt finanse edilen emisyonlar metriğiyle ilgili sadece Türkiye İş Bankası 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında bahsetmiş fakat finanse edilen emisyonlarla ilgili verilere değinilmemiştir. Entegre raporları incelenen diğer bankaların bu metrikle ilgili bilgi paylaşmadığı görülmüştür.

Tablo 10

Finanse Edilen Emisyonlara İlişkin Bulguların Analizine İlişkin Bulgular

Başlık	Metrik	Kod	Şekerb ank	Türkiye Vakıflar Bankası		Türkiye İş Bankası		Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası		Yapı Kredi Bankası	
			2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Finanse Edilen Emisyonlar	(1) Kapsam 1, (2) Kapsam 2 ve (3) Kapsam 3 olarak ayrıntılı şekilde gösterilen toplam brüt finanse edilen emisyonlar.	FN-CB-410b.1	-	-	-	-	-	-	-	Kısmen	Kısmen
	Her bir sektör için varlık sınıfına göre brüt risk tutarı.	FN-CB410b.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Finansman kapsamındaki brüt maruziyetin, finansmanın karbon emisyonları hesaplamasına dahil edilen kısmının yüzdesi	FN-CB-410b.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansmanın Karbon Emisyonları Hesaplama Metodolojisinin Açıklaması	FN-CB-410b.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Şekerbank 2023 yılı entegre raporunda konu ile ilgili bir bilgi sunmamıştır. Türkiye İş Bankası 2023 yılı entegre raporunda finanse edilen emisyon yoğunluğu hakkında sadece hedef belirtmiştir. Vakıfbank 2022 ve 2023 yıllarında bu başlık altında verilen metriklerle ilişkin bir veri sunmamıştır.

Yapı kredi bankası 2023 entegre raporunda Yapı Kredi, 2011 yılından itibaren Genel Müdürlük (Plaza D Blok ve Bankacılık Üssü) ve hizmet binalarında (Bayramoğlu Eğitim Tesisleri, Yeniköy Koru ve Darıca Arşiv) operasyonel faaliyetlerinden kaynaklanan emisyonlarını hesaplamakta ve doğrulamakta olduklarını belirtmişlerdir. 2021 yılında yurtiçi ve yurtdışı iştirakleri dahil tüm lokasyonlarında Kapsam1, 2&3 emisyonlarını ISO 14064 standardına uygun olarak hesaplamakta ve doğrulamaktadır. Banka aynı zamanda 2022 yılında ilk kez, Kapsam 3 Kategori 15'e tekabül eden kredi portföyünden kaynaklanan 2021 yılı emisyonlarını, PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials) metodolojisi referans alarak hesaplamıştır. Mevcut hesaplamalara göre Kapsam 3 Kategori 15 finanse edilen emisyonlar da dâhil olmak üzere 2021 yılında Kapsam 1, 2 ve 3 emisyonlarının tamamı ~18.453 bin ton tCO₂e emisyonuna eşdeğerken, 2022 yılında toplam emisyonlar ~11.249 bin tCO₂e'ye tekabül etmiştir. Söz konusu karbon emisyonlarının yaklaşık %99,9'u, Kapsam 3 kategori 15 - finanse edilen emisyonlardan gelmektedir. Emisyonlar ölçülürken, Kapsam 1&2 için GHG (Sera gazı) Protokolü, Kapsam 3 kategori 15 – finanse edilen emisyonlar için ise PCAF rehberi esas alınmıştır.

İkinci ölçüt olan FN-CB-410b.2 her bir sektör için varlık sınıfına göre brüt risk tutarı metriğiyle ilgili incelenen 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında bankalar herhangi bir veri paylaşmamıştır.

Üçüncü ölçüt olan FN-CB-410b.3 finansman kapsamındaki brüt maruziyetin, finansmanın karbon emisyonları hesaplamasına dahil edilen kısmının yüzdesi metriğiyle ilgili incelenen 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında bankalar herhangi bir veri paylaşmamıştır.

Dördüncü ölçüt olan FN-CB-410b.4 finansmanın karbon emisyonları hesaplama metodolojisinin açıklaması metriğiyle ilgili incelenen 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında bankalar herhangi bir veri paylaşmamıştır.

Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası'nın 2022-2023 yıllarında bu başlık altında verilen ölçütlere ilişkin herhangi bir bilgi sunmadığı görülmektedir.

Beşinci başlık olan iş etiği ile ilgili iki adet performans ölçütünden ilki olan FN-CB-510a.1 metriğiyle ilgili olarak Türkiye İş Bankası 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında parasal değerlere yer vermemiştir. Fakat şikâyet sayısına raporlarda değinilmiştir. Türkiye İş Bankasının 2022 yılı entegre raporunda 4 şikâyet ve 2023 yılı entegre raporunda 6 Adet şikâyet olduğuna değinilmiştir. Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında sayısal verilere yer vermemiş fakat genel olarak bahsetmiştir. Diğer bankalar entegre raporlarında sayısal veya nicel verilere yer vermemişlerdir.

Tablo 11

İş Etiğine İlişkin Bulguların Analizi

Başlık	Metrik	Kod	Şekerbank	Türkiye Vakıflar Bankası		Türkiye İş Bankası		Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası		Yapı Kredi Bankası	
			2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
İş Etiği	Hile, içeriden işlem, tekelci davranış, rekabet karşıtı davranış, piyasa manipülasyonu, kötü uygulama veya diğer ilgili finansal sektör kanun veya düzenlemeleriyle bağlantılı yasal süreçler sonucunda ortaya çıkan toplam parasal kayıp	FN-CB-510a.1	-	-	+	Kısmen	Kısmen	+	+	-	-
	Şikayetçi Politikaları ve Prosedürlerinin Açıklaması	FN-CB-510a.2	+	+	-	+	+	+	+	+	+

İkinci ölçüt olan FN-CB-510a.2 şikayetçi politikaları ve prosedürlerinin açıklaması metriğiyle ilgili 3 bankanın entegre raporlarında yer verdiği görülmüştür.

Şeker Bank 2023 yılı entegre raporlarında ihbar hattı politikası ile ilgili bilgi vermiş ve ikinci metriğe ilişkin bilgi sunmuştur. Birinci metrik ile ilgili bir bilgi sunmamıştır.

Vakıfbank 2022 ve 2023 yılı entegre raporlarında ikinci metriğe ilişkin bilgi sunarken birinci metriğe ilişkin herhangi bir bilgi sunmamıştır.

Türkiye İş Bankası 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında şikâyet politikaları ve prosedürlerini genel olarak açıklamış ve süreç hakkında bilgi vermiştir. Banka 2022 ve 2023 yılı entegre raporunda “yolsuzlukla ilgili riskler bakımından değerlendirilen faaliyetlerin ölçeği, banka bilanço büyüklüğü ile kıyaslandığında ihmal edilebilir seviyede bulunmuştur.” ifadesine yer vermiştir.

Yapı kredi bankası 2022 ve 2023 yılları entegre raporunda bu başlık altında yer alan ilk metrik için bir bilgi sunmazken ikinci metriğe ilişkin bilgi sunduğu görülmektedir.

Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında şikâyet politikaları ve prosedürlerini genel olarak açıklamış ve süreç hakkında bilgi vererek her iki metriğe ilişkin açıklamalarda bulunmuştur.

Altıncı başlık olan sistemik risk yönetimi ile ilgili iki adet performans ölçütünden ilki olan FN-CB-550a.1 Küresel sistemi önemli banka (KSÖB) puanı metriğiyle ilgili olarak incelenen 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında bankalar herhangi bir veri paylaşmamıştır.

Tablo 12

Sistemik Risk Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

Başlık	Metrik	Kod	Şekerbank	Türkiye Vakıflar Bankası		Türkiye İş Bankası		Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası		Yapı Kredi Bankası	
			2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Sistemik Risk	Küresel Sistemi Önemli Banka (GSIB) Puanı	FN-CB-550a.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zorunlu ve Gönüllü Stres Testlerinin Sonuçlarının Sermaye Yeterliliği Planlaması, Uzun Vadeli Kurumsal Strateji ve Diğer İş Faaliyetlerine Entegre Edilmesi Yaklaşımının Açıklaması	FN-CB-550a.2	+	+	+	+	+	+	+	+	+
---	--------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Türkiye İş Bankası 2022-2023 entegre raporunda ilk metriğe ilişkin bilgi sunmazken stres testleri politikası başlığı altında yer alan açıklamalarla ikinci metriğe ilişkin bilgi sunmuştur. Vakıfbank 2022 ve 2023 yılı entegre raporlarında sadece ikinci metriğe ilişkin veri sunmuştur.

Metriğin ikincisi olan FN-CB-550a.2 zorunlu ve gönüllü stres testlerinin sonuçlarının sermaye yeterliliği planlaması, uzun vadeli kurumsal strateji ve diğer iş faaliyetlerine entegre edilmesi yaklaşımının açıklaması metriği yorumlanabilir bir metriktir. Bu metrikle ilgili 2 tane banka entegre raporlarında yer vermiştir.

Bu bankalardan biri olan Şekerbank 2023 yılı entegre raporunda kullandıkları Risk Yönetimi Sistemi ile ilgili bilgilere yer vererek ikinci ölçüte ilişkin bilgi sunmuştur.

Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası 2022 entegre raporunda “Finansal Kurumsal Yönetim ve Risk Yönetimi | Denetim Komitesi Raporu, Doğal Sermaye | İklim Riskleri” başlığı altında; 2023 yılında ise “Kurumsal Yönetim ve Risk Yönetimi | Denetim Komitesi Raporu, Doğal Sermaye | İklim Değişikliği ve TSKB Sürdürülebilir Bankacılık Stratejisi” başlığı altında yer vermiştir.

Yapı kredi bankası 2022 ve 2023 yılları entegre raporlarında ilk metriğe ilişkin bilgi sunmazken ikinci metriğe ilişkin olarak açıklamalara yer vermiştir.

5.4. Yenilenebilir Kaynaklar ve Alternatif Enerji Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi

Bu başlık altında incelenen tek işletme Aydem Yenilenebilir Enerji’dir. İşletme ilk entegre raporunu 2023 yılında yayınlamıştır. İşletmenin içinde yer aldığı sektöre ait SASB standartları Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13*Yenilenebilir Kaynaklar ve Alternatif Enerji Sektörüne İlişkin SASB Standartları*

BAŞLIK	METRİK	KATEGORİ	ÖLÇÜM BİRİMİ	KODU
Üretim Sürecinde Enerji Yönetimi	(1) Tüketilen toplam enerji, (2) şebekeden ve (3) yenilenebilir kaynaklardan sağlanan elektriğin yüzdesi	Nicel	Gigajul (GJ), Yüzde (%)	RR-ST-130a.1
Üretim Sürecinde Su Yönetimi	(1) Toplam su çekişi, (2) toplam su tüketimi; Yüksek veya aşırı yüksek su stresine sahip bölgelerin su tüketimdeki payları	Nicel	Bin metreküp (m³), Yüzde (%)	RR-ST-140a.1
	Su yönetimi ile ilgili risklerinin tanımı, söz konusu riskleri azaltmaya yönelik stratejiler ve uygulamalar	Tartışma ve Analiz	Yok	RR-ST-140a.2
Tehlikeli Atık Yönetimi	Üretilen tehlikeli atık miktarı, tehlikeli atık geri dönüştürme yüzdesi	Nicel	Metrik ton (t), Yüzde (%)	RR-ST-150a.1
	Raporlanan sızıntıların sayısı ve toplam miktarı, söz konusu sızıntıların geri kazanılan miktarı	Nicel	Sayı, Kilogram (kg)	RR-ST-150a.2
Proje Geliştirme Çalışmalarının Ekolojik Etkileri	Ekolojik etkiler nedeniyle projelerde yaşanan gecikmelerin sayısı ve süresi	Nicel	Sayı, Gün	RR-ST-160a.1
	GES projelerinin sosyal ve ekolojik eksenlerde ortaya koyduğu etkilerin giderilmesini hedefleyen çalışmalar	Tartışma ve Analiz	Yok	RR-ST-160a.2
Enerji Altyapı Entegrasyonunun Yönetimi ve İlgili Yasal Düzenlemeler	Güneş enerjisinin mevcut enerji altyapısına entegrasyonu ile ilgili risklerin tanımlanması ve bu risklerin yönetilmesine yönelik çalışmalar	Tartışma ve Analiz	Yok	RR-ST-410a.1
	Enerji politikasıyla ilişkili risklerin ve fırsatların tanımlanması, söz konusu risklerin güneş enerjisinin mevcut enerji altyapısına entegrasyonu üzerindeki etkisi	Tartışma ve Analiz	Yok	RR-ST-410a.2
Ürün Kullanım Ömrünün Sonunun Yönetimi	Satılan geri dönüştürülebilir veya yeniden kullanılabilir ürünlerin yüzdesi	Nicel	Yüzde (%)	RR-ST-410b.1
	Ürün kullanım ömrünün sonunda geri kazanılan malzemenin ağırlığı, söz konusu malzemenin geri dönüştürülme yüzdesi	Nicel	Metrik ton (t), Yüzde (%)	RR-ST-410b.2
	IEC 62474 listesinde yer alan beyana maddeler, arsenik bileşikler, antimon bileşikler veya berilyum bileşiklerini içeren ürünlerin gelire göre yüzdesi	Nicel	Yüzde (%)	RR-ST-410b.3
	Ürünlerin yüksek değerli geri dönüşüm için tasarlanmasına yönelik yaklaşım ve stratejilerin açıklaması	Tartışma ve Analiz	Yok	RR-ST-410b.4
Malzeme Tedariği	Kritik malzemelerin kullanımıyla ilişkili risklerin yönetimine ilişkin açıklama	Tartışma ve Analiz	Yok	RR-ST-440a.1
	Polisilikon tedarik zinciriyle ilişkili çevresel risklerin yönetimine ilişkin açıklama	Tartışma ve Analiz	Yok	RR-ST-440a.2

Tablo 13'den görüleceği üzere toplamda 7 başlık altında 15 metrik belirlenmiştir. Bu metriklerle ilişkin işletmenin sunmuş olduğu bilgiler aşağıda sunulmuştur. Birinci başlık üretim sürecinde enerji yönetimi altında işletmenin 33.208.967 kwh yenilenebilir enerji değeri toplam tüketilen enerji değeri olan 180.223.608,80 kwh içinde %18'lik kısmını kapsadığı bilgisini vermektedir. Dolayısıyla işletme tüketilen toplam enerji miktarına ilişkin bilgi vermez iken şebekeden ve yenilenebilir kaynaklardan sağlanan elektrik bilgisine yer vermiştir.

Tablo 14

Üretim Sürecinde Enerji Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

Üretim Sürecinde Enerji Yönetimi	(1) Tüketilen toplam enerji, (2) şebekeden ve (3) yenilenebilir kaynaklardan sağlanan elektriğin yüzdesi	RR-ST-130a.1	Kısmen
----------------------------------	--	--------------	--------

İkinci başlık üretim sürecinde su yönetimi başlığı altında iki metrik sunulması istenmiş olup bu metriklerden biri nicel diğeri ise niteldir. Üretim sürecinde su yönetimi başlığı altındaki (1) Toplam su çekişi, (2) toplam su tüketimi; yüksek veya aşırı yüksek su stresine sahip bölgelerin su tüketimdeki payları metriği incelendiğinde toplam su tüketimi 17 bin m³ olup yüksek veya aşırı yüksek su stresine sahip bölgelerin su tüketimdeki payları ile ilgili 2023 yılı entegre raporunda veri bulunamamıştır. İkinci metrik olan su yönetimi ile ilgili risklerinin tanımı, söz konusu riskleri azaltmaya yönelik stratejiler ve uygulamalar incelendiğinde Aydem'e ait 2023 yılı entegre raporunda su kullanımı ve yönetimi bölümünde uygulamalara ve stratejilere yer verilmiştir.

Tablo 15

Üretim Sürecinde Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

Üretim Sürecinde Su Yönetimi	(1) Toplam su çekişi, (2) toplam su tüketimi; Yüksek veya aşırı yüksek su stresine sahip bölgelerin su tüketimdeki payları	RR-ST-140a.1	Kısmen
	Su yönetimi ile ilgili risklerinin tanımı, söz konusu riskleri azaltmaya yönelik stratejiler ve uygulamalar	RR-ST-140a.2	+

Üçüncü başlık altında tehlikeli atık yönetim başlığı altında 2 metrik yer almaktadır. Tehlikeli atık yönetimi başlığı altında üretilen tehlikeli atık miktarı, tehlikeli atık geri

dönüştürme yüzdesi metriği incelendiğinde 39,59 ton atık miktarı çıkmış olup tamamı geri dönüştürülmüştür. Raporlanan sızıntıların sayısı ve toplam miktarı, söz konusu sızıntıların geri kazanılan miktarı olan ikinci metrik incelendiğinde Aydem'in 2023 yılı entegre raporunda sızıntı yaşanmadığı bildirilmiştir.

Tablo 16

Tehlikeli Atık Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

Tehlikeli Atık Yönetimi	Üretilen tehlikeli atık miktarı, tehlikeli atık geri dönüştürme yüzdesi	RR-ST-150a.1	+
	Raporlanan sızıntıların sayısı ve toplam miktarı, söz konusu sızıntıların geri kazanılan miktarı	RR-ST-150a.2	+

Dördüncü başlık altında proje geliştirme çalışmalarının ekolojik etkileri başlığı altında biri nicel diğeri nitel olmak üzere iki metrik yer almaktadır. Proje geliştirme çalışmalarının ekolojik etkileri başlığı altında ekolojik etkiler nedeniyle projelerde yaşanan gecikmelerin sayısı ve süresi metriği incelendiği zaman yüzde olarak %98,68 oranında hizmet verdiğini bildirmiş fakat gün olarak veri bulunamamıştır. GES projelerinin sosyal ve ekolojik eksenlerde ortaya koyduğu etkilerin giderilmesini hedefleyen çalışmalar metriği ise Yerel Topluluklarla Etkileşim başlığı altında incelenmiştir.

Tablo 17

Proje Geliştirme Çalışmalarının Ekolojik Etkilerine İlişkin Bulguların Analizi

Proje Geliştirme Çalışmalarının Ekolojik Etkileri	Ekolojik etkiler nedeniyle projelerde yaşanan gecikmelerin sayısı ve süresi	RR-ST-160a.1	-
	GES projelerinin sosyal ve ekolojik eksenlerde ortaya koyduğu etkilerin giderilmesini hedefleyen çalışmalar	RR-ST-160a.2	+

Beşinci başlık altında enerji altyapı entegrasyonunun yönetimi ve ilgili yasal düzenlemeler başlığında iki nitel metrik yer almaktadır. Enerji Altyapı Entegrasyonunun Yönetimi ve İlgili Yasal Düzenlemeler başlığı altında ilk olarak Güneş enerjisinin mevcut enerji altyapısına entegrasyonu ile ilgili risklerin tanımlanması ve bu risklerin yönetilmesine yönelik çalışmalar metriği incelendiğinde Aydem'in 2023 yılı entegre raporunda Risk Yönetimi ve

Uygulamaları başlığı altında incelediği görülmüştür. İkinci metrik olan Enerji politikasıyla ilişkili risklerin ve fırsatların tanımlanması, söz konusu risklerin güneş enerjisinin mevcut enerji altyapısına entegrasyonu üzerindeki etkisi metriği de 2023 yılı entegre raporunda yine Risk Yönetimi ve Uygulamaları başlığı altında incelediği görülmüştür.

Tablo 18

Enerji Altyapı Entegrasyonunun Yönetimi ve İlgili Yasal Düzenlemelerine İlişkin Bulguların Analizi

Enerji Altyapı Entegrasyonunun Yönetimi ve İlgili Yasal Düzenlemeler	Güneş enerjisinin mevcut enerji altyapısına entegrasyonu ile ilgili risklerin tanımlanması ve bu risklerin yönetilmesine yönelik çalışmalar	RR-ST-410a.1	+
	Enerji politikasıyla ilişkili risklerin ve fırsatların tanımlanması, söz konusu risklerin güneş enerjisinin mevcut enerji altyapısına entegrasyonu üzerindeki etkisi	RR-ST-410a.2	+

Altıncı başlık ürün kullanım ömrünün sonunun yönetimi başlığı altında üçü nitel biri nicel olmak üzere 4 metrik yer almaktadır. Ürün Kullanım Ömrünün Sonunun Yönetimi başlığı altında ilk metrik olan satılan geri dönüştürülebilir veya yeniden kullanılabilir ürünlerin yüzdesi incelendiğinde tablolarda yüzdesel bir veriye rastlanılmamıştır. İkinci metrik olan ürün kullanım ömrünün sonunda geri kazanılan malzemenin ağırlığı, söz konusu malzemenin geri dönüştürülme yüzdesi incelendiğinde tablolarda yüzdesel bir veriye rastlanılmamıştır. Üçüncü metrik IEC 62474 listesinde yer alan beyana maddeler, arsenik bileşikleri, antimon bileşikleri veya berilyum bileşiklerini içeren ürünlerin gelire göre yüzdesi metriği için SASB endeksi raporunda %0 oranında olduğu belirtilmiştir. Sonuncu metrik olan ürünlerin yüksek değerli geri dönüşüm için tasarlanmasına yönelik yaklaşım ve stratejilerin açıklaması ile ilgili entegre raporda herhangi bir veri yoktur.

Tablo 19

Ürün Kullanım Ömrünün Sonunun Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

Ürün Kullanım Ömrünün Sonunun Yönetimi	Satılan geri dönüştürülebilir veya yeniden kullanılabilir ürünlerin yüzdesi	RR-ST-410b.1	-
	Ürün kullanım ömrünün sonunda geri kazanılan malzemenin ağırlığı, söz konusu malzemenin geri dönüştürülme yüzdesi	RR-ST-410b.2	-

	IEC 62474 listesinde yer alan beyana maddeler, arsenik bileşikler, antimon bileşikler veya berilyum bileşiklerini içeren ürünlerin gelire göre yüzdesi	RR-ST-410b.3	+
	Ürünlerin yüksek değerli geri dönüşüm için tasarlanmasına yönelik yaklaşım ve stratejilerin açıklaması	RR-ST-410b.4	-

Yedinci başlık olan malzeme tedariki altında ikisi de nitel olmak üzere iki metrik yer almaktadır. Malzeme tedariki başlığı incelendiğinde Kritik malzemelerin kullanımıyla ilişkili risklerin yönetimine ilişkin açıklama ve Polisilikon tedarik zinciriyle ilişkili çevresel risklerin yönetimine ilişkin açıklama metrikleriyle ilgili Aydem'in 2023 yılı entegre raporunda herhangi bir veriye ulaşılmamıştır.

Tablo 20

Malzeme Tedarikine İlişkin Bulguların Analizi

Malzeme Tedariki	Kritik malzemelerin kullanımıyla ilişkili risklerin yönetimine ilişkin açıklama	RR-ST-440a.1	-
	Polisilikon tedarik zinciriyle ilişkili çevresel risklerin yönetimine ilişkin açıklama	RR-ST-440a.2	-

Aydem'in 2023 yılı entegre raporu incelendiği zaman işletme, raporunun SASB ile uyumlu olduğunu ve bu standartlarda yer alan performans ölçülerini temel aldığını belirtmekle beraber bazı başlıklarda kısmen uygun raporlama yaptığı tespit edilmiştir.

5.5. Çimento Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi

Çalışma kapsamında sadece Çimsa işletmesinin 2022 ve 2023 yıllarına ait entegre raporları incelenmiştir. İşletmenin ayrıca raporlarda SASB uyum tablosu da yayınladığı görülmektedir. Çimento sektörü için 9 başlık altında toplam 13 metrik belirlenmiştir. Bu metrikler Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21*SASB Çimento Sektörüne Ait Standartları*

BAŞLIK	METRİK	KATEGORİ	ÖLÇÜM BİRİMİ	KODU
Sera Gazı Emisyonları	Emisyon sınırlayıcı düzenlemeler kapsamında kapsanan yüzde	Nicel	Metrik ton (t) CO -e, 2 Yüzde (%)	EM-CM-110a.1
	Kapsam 1 emisyonlarını yönetmek için uzun vadeli ve kısa vadeli strateji veya planın, emisyon azaltma hedeflerinin ve bu hedeflere karşı bir performans analizinin tartışılması	Tartışma ve Analiz	Yok	EM-CM-110a.2
Hava Kalitesi	Aşağıdaki kirleticilerin hava emisyonları: (1) NO _x (N ₂ O hariç), (2) SO _x , (3) partikül madde (PM ₁₀), (4)dioksinler/furanlar, (5)uçucu organik bileşikler (VOC'ler), (6)polisiklik aromatik hidrokarbonlar (PAH'ler) ve (7) ağır metaller	Nicel	Metrik ton (t)	EM-CM-120a.1
Enerji Yönetimi	(1) Tüketilen toplam enerji, (2) Yüzde şebeke elektriği, (3) Yüzde alternatifi, (4) Yenilenebilir yüzde	Nicel	Gigajoules (GJ), Yüzde (%)	EM-CM-130a.1
Su Yönetimi	(1) Çekilen toplam tatlı su, (2) Geri dönüştürülmüş yüzde, (3) Yüksek veya Aşırı Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerde yüzde	Nicel	Bin metreküp (m ³), Yüzde (%)	EM-CM-140a.1
Atık Yönetimi	Üretilen atık miktarı, tehlikeli yüzde, geri dönüştürülen yüzde	Nicel	Metrik ton (t), Yüzde (%)	EM-CM-150a.1
Biyçeşitlilik Etkileri	Aktif siteler için çevre yönetim politikaları ve uygulamalarının tanımı	Tartışma ve Analiz	Yok	EM-CM-160a.1
	Bozulan karasal alan, etkilenen alanın restore edilen yüzdesi	Nicel	Dönüm (ac), Yüzde (%)	EM-CM-160a.2
İşgücü Sağlığı ve Güvenliği	(1) Toplam kaydedilebilir olay oranı	Nicel	Oran	EM-CM-320a.1

	(2) Yaklaşık frekans oranı (NMFR) (a) tam zamanlı çalışanlar ve (b) sözleşmeli çalışanlar			
	Bildirilen silikozis vakalarının sayısı	Nicel	Sayı	EM-CM-320a.2
Ürün İnovasyonu	Sürdürülebilir bina tasarımı ve inşaat sertifikalarında kredi almaya hak kazanan ürünlerin yüzdesi	Nicel	Yıllık satış gelirinine göre yüzde (%)	EM-CM-410a.1
	Kullanım ve/veya üretim sırasında enerji, su ve/veya malzeme etkilerini azaltan ürünler için toplam adreslenebilir pazar ve pazar payı	Nicel	Raporlama para birimi, Yüzde (%)	EM-CM-410a.2
Fiyatlandırma Bütünlüğü ve Şeffaflık	Kartel faaliyetleri, fiyat sabitleme ve anti-tröst faaliyetleri ile ilgili yasal takipler sonucunda oluşan toplam parasal kayıp tutarı	Nicel	Raporlama para birimi,	EM-CM-520a.1

Kaynak: www.sasb.ifrs.org

Çimsa tarafından yayınlanan 2022-2023 entegre raporları, sürdürülebilirlik muhasebe standartları ile tam olarak uyumlu bir şekilde hazırlandığı görülmektedir. İlk başlık olan sera gazı emisyonları altında biri nicel biri nitel olmak üzere iki metrik yer almaktadır. Çimsa entegre raporunda 2022 yılı toplam brüt kapsam 1 emisyonu 5,09 milyon ton CO₂/yıl olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı toplam brüt kapsam 1 emisyonu 4,75 milyon ton CO₂/yıl olarak gerçekleşmiştir. İkinci ölçüt olan Kapsam 1 emisyonlarını yönetmek için uzun vadeli ve kısa vadeli strateji veya planın, emisyon azaltma hedeflerinin ve bu hedeflere karşı bir performans analizinin tartışılması Çimsa 2022 yılında entegre raporunda “CO₂ emisyonlarını azaltmaya yönelik sistematik çalışmalar yürütmekte ve yatırımlar hayata geçirmektedir. Enerji verimliliği, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi, yenilenebilir enerji kullanımı, düşük emisyon içeriğine sahip alternatif yakıt çeşitliliğinin sağlanması ve ürün portföyü değişimi Çimsa’nın emisyon azaltma stratejisinin ana eksenleridir. 2022 yılında çimentosu ürün başına ortaya çıkan CO₂ emisyonunda gri çimento için %8 azalma sağlanmıştır.” İbaresine yer verilmiştir. 2023 yılında entegre raporunda “CO₂ emisyonlarını azaltmaya yönelik sistematik çalışmalar yürütmekte ve yatırımlar hayata geçirmektedir. Enerji verimliliği, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi, yenilenebilir enerji kullanımı, düşük emisyon içeriğine sahip alternatif yakıt ve ham madde çeşitliliğinin sağlanması ve ürün portföyü değişimi Çimsa’nın emisyon azaltma stratejisinin ana

eksenleridir. 2023 yılında çimentomsu ürün başına ortaya çıkan Kapsam 1 ve Kapsam 2 toplam emisyon yoğunluğunda %12 azaltım sağlanmıştır.” İbaresine yer verilmiştir.

Tablo 22

Sera Gazı Emisyonlarına İlişkin Bulguların Analizi

			2022	2023
Sera Gazı Emisyonları	Emisyon sınırlayıcı düzenlemeler kapsamında kapsanan yüzde	EM-CM-110a.1	+	+
	Kapsam 1 emisyonlarını yönetmek için uzun vadeli ve kısa vadeli strateji veya planın, emisyon azaltma hedeflerinin ve bu hedeflere karşı bir performans analizinin tartışılması	EM-CM-110a.2	+	+

Hava kalitesi başlıklı ikinci başlıkta 7 kirleticinin hava emisyonlarının nitel olarak verilmesi istenmiştir. İşletmenin bu bilgiye ilişkin verileri aşağıda sunulmuştur.

- 2022 yılı için:
 - Toplam NO_x Emisyonu 17.797 ton
 - Toplam SO₂ Emisyonu 1.088,23 ton
 - Parçacıklı Madde (PM) 144,94 ton
 - Toplam Dioksin Furan Emisyonu 0,07 gr
 - Toplam Uçucu Organik Bileşik (UOB) Emisyonu 75,942 ton
 - Polisiklik Aromatik Hidrokarbonlar (PAHs) 0 ton
 - Toplam Kirletici Ağır Metal Emisyonu 8,19 ton şeklinde bahsetmiştir.
- 2023 yılında;
 - Toplam NO_x Emisyonu 10.337 ton
 - Toplam SO₂ Emisyonu 774,17 ton
 - Parçacıklı madde (PM) 16 kg
 - Toplam Dioksin Furan Emisyonu 0,03 gr
 - Toplam Uçucu Organik Bileşik (UOB) Emisyonu 243,85 ton
 - Polisiklik aromatik hidrokarbonlar (PAHs) 0 ton
 - Toplam Kirletici Ağır Metal Emisyonu 0,38 ton şeklinde bahsetmiştir.

Tablo 23*Hava Kalitesine İlişkin Bulguların Analizi*

			2022	2023
Hava Kalitesi	Aşağıdaki kirleticilerin hava emisyonları: (1) NO _x (N ₂ O hariç), (2) SO _x , (3) partikül madde (PM ₁₀), (4)dioksinler/furanlar, (5)uçucu organik bileşikler (VOC'ler), (6)polisiklik aromatik hidrokarbonlar (PAH'ler) ve (7) ağır metaller	EM-CM-120a.1	+	+

Üçüncü başlık olan enerji yönetimi için 4 bilgi istenmiştir. İşletme tarafından 2022 yılı için verilen bilgiler aşağıda sunulmuştur:

- Toplam Enerji Tüketimi 6.439.517 MWh
- Şebekeden Kullanım 548.696 MWh
- Alternatif Enerji – Elektrik Kullanımında %58,2 Yenilenebilir Enerji
- Yenilenebilir Enerji Kullanımı 345.804 MWh

2023 yılına ilişkin sunulan bilgiler ise aşağıda verilmiştir:

- Toplam enerji tüketimi 6.353.919 MWh
- Şebekeden Kullanım- 595.827 MWh
- Alternatif Enerji – Elektrik Kullanımında %54 yenilenebilir enerji
- Yenilenebilir Enerji Kullanımı 343.453 MWh

Tablo 24*Enerji Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi*

			2022	2023
Enerji Yönetimi	(1) Tüketilen toplam enerji, (2) Yüzde şebeke elektriği, (3) Yüzde alternatifi, (4) Yenilenebilir yüzde	EM-CM-130a.1	+	+

Dördüncü başlık ise su yönetimidir. Bu başlık altında 3 adet nicel bilgi istendiği görülmektedir. Çimsa tarafından 2022 ve 2023 yılı sunulan bilgiler aşağıda verilmiştir.

- 2022
 - Toplam Yıllık Çekilen Su Miktarı 3.177.033 m³
 - Deşarj Edilen Su Miktarı 21.900 m³
 - Geri Kazanılan Su % 100 şeklinde ifade etmiştir.
- 2023
 - Toplam Yıllık Çekilen Su Miktarı 2.408 milyon L
 - Toplam Yıllık Su Tüketimi 2.408 milyon L%3,75
 - Stresli bölgelerde çekilen hacimin toplam su çekimine oranı %98,6'dır olarak geçmektedir.

Tablo 25

Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

			2022	2023
Su Yönetimi	(1) Çekilen toplam tatlı su, (2) Geri dönüştürülmüş yüzde, (3) Yüksek veya Aşırı Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerde yüzde	EM-CM-140a.1	Kısmen	+

Beşinci başlık olan atık yönetimi için işletme 2022 yılı entegre raporunda aşağıdaki bilgileri sunmuştur:

- Tehlikesiz Atık Miktarı 2.968,8 ton
- Tehlikeli Atık Miktarı 135,8 ton
- Tehlikeli Atık Oranı %4,4
- Yeniden Kullanılan/Geri Dönüştürülen Atık Oranı %86 olarak yer vermiştir.

2023 yılında ise bu metriğe ilişkin işletmenin sunmuş olduğu bilgiler aşağıda verilmiştir:

- Tehlikesiz Atık Miktarı 6.942 ton
- Tehlikeli Atık Miktarı 244 ton

- Tehlikeli Atık Oranı 3,4%
- Yeniden kullanılan/geri dönüştürülen atık oranı %95 olarak bahsedilmiştir.

Tablo 26

Atık Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

			2022	2023
Atık Yönetimi	Üretilen atık miktarı, tehlikeli yüzde, geri dönüştürülen yüzde	EM-CM-150a.1	+	+

Altıncı başlık olan biyoçeşitlilik için biri nicel biri nitel olmak üzere iki metrik istenmektedir. Bunlardan ilki olan aktif siteler için çevre yönetim politikaları ve uygulamalarının tanımı metriğinde 2022 yılı entegre raporunda “Çimsa’nın tüm tesisleri 2021 yılı şubat ayı itibarıyla, yönetim sistemlerinin tamamını barındıran entegre yönetim sistemine geçmiştir. Yurt içi tesislerin tamamı bu kapsama dahildir. Konuya ilişkin detaylı bilgi için "Entegre Yönetim Sistemleri" bölümünü ziyaret ediniz.” şeklinde bahsetmiştir. 2023 yılı entegre raporunda “Çimsa’nın tüm tesisleri 2021 yılı şubat ayı itibarıyla, yönetim sistemlerinin tamamını barındıran entegre yönetim sistemine geçmiştir. Yurt içi ve yurt dışı tesislerin tamamı bu kapsama dahildir.” diye ifade etmiştir. İkinci metrik olan bozulan karasal alan, etkilenen alanın restore edilen yüzdesi metriği incelendiği zaman işletmenin 2022 yılındaki entegre raporunda yer alan bilgiler aşağıda sunulmuştur:

- Aktif Maden Sahası Alanı 1.500 ha
- Rehabilite Edilen Saha Alanı 32 ha
- Olumsuz etki edilen karasal alan, etkilenen ve rehabilite edilen karasal alanın oranı %2,1

2023 yılı raporunda sunulan bilgiler aşağıda verilmiştir:

- Aktif maden sahası alanı 703 ha
- Rehabilite Edilen Saha Alanı 0 ha
- Olumsuz etki edilen karasal alan, etkilenen ve rehabilite edilen karasal alanın oranı %0

olarak ifade etmiştir.

Tablo 27*Biyçeşitlilik Etkilerine İlişkin Bulguların Analizi*

			2022	2023
Biyçeşitlilik Etkileri	Aktif siteler için çevre yönetim politikaları ve uygulamalarının tanımı	EM-CM-160a.1	+	+
	Bozulan karasal alan, etkilenen alanın restore edilen yüzdesi	EM-CM-160a.2	+	+

Yedinci başlık olan işgücü sağlığı ve güvenliği başlığı altında iki adet nicel metrik istendiğı görölmektedir. İşletmenin 2022 yılındaki raporunda ilk ölçüte ilişkin sunulan bilgiler aşağıda verilmiştir:

- Doğrudan İstihdam Kaza Sıklık Oranı 3,82
- Alt İşveren Kaza Sıklık Oranı 3,01
- Doğrudan İstihdam Kaza Ramak Kala Frekans Oranı 9,35
- Alt İşveren Kaza Ramak Kala Frekans Oranı 8,29

2023 yılı raporunda yer alan bilgiler ise aşağıda sunulmuştur:

- Doğrudan istihdam kaza sıklık oranı 2,56
- Alt işveren kaza sıklık oranı 1,63
- Doğrudan istihdam kaza ramak kala frekans oranı 8,40
- Alt işveren kaza ramak kala frekans oranı 7,82 olarak bilgi vermiştir.

İkinci ölçüt olan bildirilen silikozis vakalarının sayısı 2022 yılı için bir; 2023 yılı için ise 7 olarak bildirilmiştir.

Tablo 28*İşgücü Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Bulguların Analizi*

			2022	2023
İşgücü Sağlığı ve Güvenliği	(1) Toplam kaydedilebilir olay oranı	EM-CM-320a.1	+	+
	(2) Yaklaşık frekans oranı (NMFR)			

	(a) tam zamanlı çalışanlar ve (b) sözleşmeli çalışanlar			
	Bildirilen silikozis vakalarının sayısı	EM-CM-320a.2	+	+

Sekizinci başlık olan ürün inovasyon için ikisi de nicel olmak üzere iki metrik istenmiştir. Ürün inovasyonu metriğinde bulunan 2 adet ölçüte baktığımız zaman Çimsa'nın bu ölçütlere entegre raporlarında yer verdiğini görmekteyiz. Bunlardan ilki olan Sürdürülebilir bina tasarımı ve inşaat sertifikalarında kredi almaya hak kazanan ürünlerin yüzdesi Çimsa'nın 2022 yılına ait entegre raporunda raporlama döneminde bu oran %5,7 olarak gerçekleşmiştir, ifadesine yer verilmiştir. 2023 yılı entegre raporunda raporlama döneminde bu oran %4,2 olarak gerçekleşmiştir, ifadesine yer verilmiştir. İkinci ölçüt olan kullanım ve/veya üretim sırasında enerji, su ve/veya malzeme etkilerini azaltan ürünler için toplam adreslenebilir pazar ve pazar payı ölçütüne ise Çimsa entegre raporlarında şu şekilde yer vermiştir. 2022 yılı entegre raporunda “Kalsiyum Aluminat Çimentosu (CAC) bu kategoriye giren ürünümüzdür. 2022 yılında 53.310 ton CAC satışı gerçekleşmiştir. CAC'ın toplam çimento satışı içindeki payı %1,1'tir. Çimsa Türkiye'de CAC pazar hakimiyetini elinde tutmakla beraber globaldeki toplam CAC tüketiminde Çimsa'nın CAC satışının oranı %4'tür.”.2023 yılı entegre raporunda “Kalsiyum Aluminat Çimentosu (CAC) bu kategoriye giren ürünümüzdür. 2023 yılında 59,22 bin ton CAC satışı gerçekleşmiştir. CAC'ın toplam çimento satışı içindeki payı %1'dir. Çimsa Türkiye'de CAC pazar hakimiyetini elinde tutmakla beraber globaldeki CAC pazarında en büyük üçüncü üretici konumundadır. Globaldeki CAC pazarında Çimsa'nın CAC satışının oranı %5'tir.” Olarak ifade edilmiştir.

Tablo 29

Ürün İnovasyonuna İlişkin Bulguların Analizi

			2022	2023
Ürün İnovasyonu	Sürdürülebilir bina tasarımı ve inşaat sertifikalarında kredi almaya hak kazanan ürünlerin yüzdesi	EM-CM-410a.1	+	+
	Kullanım ve/veya üretim sırasında enerji, su ve/veya malzeme etkilerini azaltan ürünler için toplam adreslenebilir pazar ve pazar payı	EM-CM-410a.2	+	+

Fiyatlandırma bütünlüğü ve şeffaflık başlıklı dokuzuncu başlık altında bir adet nicel metrik istenmekte olup işletmenin 2022 ve 2023 yıllarında sonuçlanmış ve parasal kayıp olarak yansımış yasal bir takip bulunmadığı bildirilmiştir.

Tablo 30

Fiyatlandırma Bütünlüğü ve Şeffaflık İlişkin Bulguların Analizi

			2022	2023
Fiyatlandırma Bütünlüğü ve Şeffaflık	Kartel faaliyetleri, fiyat sabitleme ve anti-tröst faaliyetleri ile ilgili yasal takipler sonucunda oluşan toplam parasal kayıp tutarı	EM-CM-520a.1	+	+

5.6. Yiyecek ve İçecek Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi

Gıda sektörü için çalışma kapsamına alınan işletme Anadolu Efes'tir. İşletmenin 2022 ve 2023 entegre raporları incelendiğinde, işletmenin 2023 yılı entegre raporunda SASB standartları referans verdiği görülmektedir. İşletme raporlarının değerlendirilmesinde "Alkollü İçecekler" standardı dikkate alınmıştır. Söz konusu standarda ilişkin metrikler Tablo 31'de verilmiştir.

Tablo 31

SASB Yiyecek ve İçecek Sektörü Standartları

BAŞLIK	METRİK	KATEGORİ	ÖLÇÜM BİRİMİ	KOD
Enerji Yönetimi	(1) Toplam tüketilen enerji, (2) şebeke elektriği yüzdesi ve (3) yenilenebilir enerji yüzdesi	Kantitatif	Gigajoule (GJ), Yüzde (%)	FB-AB-130a.1
Su Yönetimi	(1) Toplam çekilen su, (2) toplam tüketilen su; her birinin Yüksek veya Aşırı Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerdeki yüzdesi	Kantitatif	Bin metreküp (m³), Yüzde (%)	FB-AB-140a.1
	Su yönetimi riskleri ve bu riskleri azaltmaya yönelik stratejiler ve uygulamalar hakkında açıklama	Tartışma ve Analiz	n/a	FB-AB-140a.2
Sorumlu İçme ve Pazarlama	Reklam izlenimlerinin yasal içki içme yaşındaki veya üstündeki bireyler tarafından görülme yüzdesi	Kantitatif	Yüzde (%)	FB-AB-270a.1

	Endüstri veya düzenleyici etiketleme ve pazarlama kurallarına uyumsuzluk olaylarının sayısı	Kantitatif	Sayı	FB-AB-270a.2
	Pazarlama veya etiketleme uygulamalarıyla ilgili yasal işlemler sonucunda ortaya çıkan toplam parasal kayıplar	Kantitatif	Sunum para birimi	FB-AB-270a.3
	Alkolün sorumlu tüketimini teşvik etmeye yönelik çabalar hakkında açıklama	Tartışma ve Analiz	n/a	FB-AB-270a.4
Ambalaj Yaşam Döngüsü Yönetimi	(1) Toplam ambalaj ağırlığı, (2) geri dönüştürülmüş veya yenilenebilir malzemelerden yapılan ambalaj yüzdesi, (3) geri dönüştürülebilir, yeniden kullanılabilir veya kompostlanabilir ambalaj yüzdesi	Kantitatif	Metrik ton (t), Yüzde (%)	FB-AB-410a.1
	Ambalajın yaşam döngüsü boyunca çevresel etkisini azaltmaya yönelik stratejiler hakkında açıklama	Tartışma ve Analiz	n/a	FB-AB-410a.2
İçerik Tedarik Zincirinin Çevresel ve Sosyal Etkileri	Tedarikçilerin sosyal ve çevresel sorumluluk denetimi (1) uyumsuzluk oranı ve (2) ilgili düzeltici eylem oranı; (a) büyük ve (b) küçük uyumsuzluklar için	Kantitatif	Oran	FB-AB-430a.1
İçerik Tedariki	Yüksek veya Aşırı Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerden tedarik edilen içecek bileşenlerinin toplam maliyet içindeki yüzdesi	Kantitatif	Yüzde (%)	FB-AB-440a.1
	Öncelikli içecek bileşenleri listesi ve çevresel ve sosyal hususlarla ilgili tedarik riskleri hakkında tartışma	Tartışma ve Analiz	n/a	FB-AB-440a.2

Kaynak: www.sasb.ifrs.org

Tablo 31’de de görüleceği üzere bu sektöre özgü 6 başlık altında toplam 12 metrik belirlenmiştir. Birinci ölçüt enerji yönetimi olup iki adet alt ölçüte yer verilmiştir. İşletmenin söz konusu metriklerle ilişkin olarak toplam enerji tüketimi 1.431.293 MWh; elektrik tüketiminin %48’lik kısmının ise yenilenebilir kaynaklardan oluştuğuna ilişkin veriler sunulmuştur. Şebeke elektriği ile ilgili bir veri sunulmamıştır.

Tablo 32

Enerji Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

			2023
Enerji Yönetimi	(1) Toplam tüketilen enerji, (2) şebeke elektriği yüzdesi ve (3) yenilenebilir enerji yüzdesi	FB-AB-130a.1	Kısmen

İkinci ölçüt su yönetimi olup, ölçütlerden biri nicel diğeri ise nitel bilgi istemektedir. Su yönetimi metriği altındaki başlıklar incelendiği zaman aşağıdaki verilerin sunulduğu görülmektedir.

- Toplam su çekimi:13.354.100 m³
- Yüksek su stresi olan bölgelerde su çekimi:%37 yüksek, %33 çok yüksek su stresine sahip bölgelerden

İşletmenin 2023 yılı entegre raporlarında su yönetimi riskleri ve bu riskleri azaltmaya yönelik stratejiler ve uygulamalar hakkında açıklama metriği ile ilgili stratejilerin bulunduğu bölümlerdir.

Tablo 33

Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

			2023
Su Yönetimi	(1) Toplam çekilen su, (2) toplam tüketilen su; her birinin Yüksek veya Aşırı Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerdeki yüzdesi	FB-AB-140a.1	+
	Su yönetimi riskleri ve bu riskleri azaltmaya yönelik stratejiler ve uygulamalar hakkında açıklama	FB-AB-140a.2	+

Sorumlu İçki Tüketimi ve Pazarlama başlığı altındaki üçüncü ölçüte ilişkin, pazarlama ve etiketleme ile ilgili uyumsuzluk için 2023 yılında Moldova’da 4.397,-TL’lik ceza alındığı; sorumlu tüketimi teşvik eden kampanyalar için ise yürütülen kampanyaların 9 milyar etkileşim aldığı belirtilmiştir.

Tablo 34

Sorumlu İçme ve Pazarlama İlişkin Bulguların Analizi

			2023
Sorumlu İçme ve Pazarlama	Reklam izlenimlerinin yasal içki içme yaşındaki veya üstündeki bireyler tarafından görülme yüzdesi	FB-AB-270a.1	-
	Endüstri veya düzenleyici etiketleme ve pazarlama kurallarına uyumsuzluk olaylarının sayısı	FB-AB-270a.2	+

	Pazarlama veya etiketleme uygulamalarıyla ilgili yasal işlemler sonucunda ortaya çıkan toplam parasal kayıplar	FB-AB-270a.3	+
	Alkolün sorumlu tüketimini teşvik etmeye yönelik çabalar hakkında açıklama	FB-AB-270a.4	+

Dördüncü başlık olan ambalaj yönetimi için iki ölçüt belirlenmiştir. İlk ölçüte ilişkin toplam ambalaj ağırlığı 20.805 ton, plastik ambalajın %100, cam ambalajların ise %17-30'unun geri dönüştürülmüş malzemeden elde edildiği bilgileri sunulmuştur. İkinci ölçüte ilişkin olarak ise İnceltilmiş alüminyum kutular, %30 geri dönüştürülmüş plastik içerikli streçler, AR-GE ve geri dönüşüm ağlarına destek gibi stratejiler detaylı olarak sunulduğu görülmektedir.

Tablo 35

Ambalaj Yaşam Döngüsü Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

			2023
Ambalaj Yaşam Döngüsü Yönetimi	(1) Toplam ambalaj ağırlığı, (2) geri dönüştürülmüş veya yenilenebilir malzemelerden yapılan ambalaj yüzdesi, (3) geri dönüştürülebilir, yeniden kullanılabilir veya kompostlanabilir ambalaj yüzdesi	FB-AB-410a.1	Kısmen
	Ambalajın yaşam döngüsü boyunca çevresel etkisini azaltmaya yönelik stratejiler hakkında açıklama	FB-AB-410a.2	+

Beşinci başlık olan tedarik zinciri ve hammadde tedariki belirlenen ölçütüne ilişkin olarak raporda, tedarikçi değerlendirme süreçleri, sürdürülebilirlik kriterleri ve sınıflandırma sistemi detaylı açıklanmakta; ancak uygunsuzluk oranı ve düzeltici eylem verisi standardın istediği gibi sayısal olarak sunulmamaktadır.

Tablo 36

İçerik Tedarik Zincirinin Çevresel ve Sosyal Etkilerine İlişkin Bulguların Analizi

			2023
İçerik Tedarik Zincirinin Çevresel ve Sosyal Etkileri	Tedarikçilerin sosyal ve çevresel sorumluluk denetimi (1) uygunsuzluk oranı ve (2) ilgili düzeltici eylem oranı; (a) büyük ve (b) küçük uygunsuzluklar için	FB-AB-430a.1	-

Altıncı başlık olan içerik tedariki için iki ölçüt belirlenmiştir. İşletmenin ilk ölçüte ilişkin olarak, WRI Aqueduct kullanarak yaptığı analizle yüksek, çok yüksek ve orta düzey su stresi bölgelerinden miktar bazlı tedarik oranlarını sunduğu görülmektedir. İkinci ölçüte ilişkin ise raporda arpa, şerbetçiotu gibi öncelikli bileşenler belirtilmiş ve tedarik kaynaklı riskler (örneğin iklim değişikliği, su stresi, rekor dalgalanması) detaylı analiz edilmiştir.

Tablo 37

İçerik Tedarikine İlişkin Bulguların Analizi

			2023
İçerik Tedariki	Yüksek veya Aşırı Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerden tedarik edilen içecek bileşenlerinin toplam maliyet içindeki yüzdesi	FB-AB-440a.1	+
	Öncelikli içecek bileşenleri listesi ve çevresel ve sosyal hususlarla ilgili tedarik riskleri hakkında tartışma	FB-AB-440a.2	+

5.7. Emlak Sektöründe Yer Alan İşletmelerin Analizi

Bu sektör altında çalışmaya dahil edilen işletme Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı'dır. İşletmenin raporlarının analizinde kullanılacak "Emlak Sektörü" standartları Tablo 38'de verilmiştir.

Tablo 38

SASB Emlak Sektörü Standartları

BAŞLIK	METRİK	KATEGORİ	ÖLÇÜM BİRİMİ	KOD
Enerji Yönetimi	Enerji tüketimi veri kapsamı, toplam kat alanının yüzdesi olarak, mülk sektörüne göre	Nicel	Yüzde (%) kat alanına göre	IF-RE-130a.1
	(1) Veri kapsamına sahip portföy alanı tarafından tüketilen toplam enerji, (2) şebeke elektriğinin yüzdesi ve (3) yenilenebilir enerjinin yüzdesi, mülk sektörüne göre	Nicel	Gigajoule (GJ), Yüzde (%)	IF-RE-130a.2
	Veri kapsamına sahip portföy alanı için enerji tüketimindeki benzer yüzdelik değişim, mülk sektörüne göre	Nicel	Yüzde (%)	IF-RE-130a.3
	(1) Enerji derecesine sahip ve (2) ENERGY STAR sertifikasına sahip uygun portföyün yüzdesi, mülk sektörüne göre	Nicel	Yüzde (%) kat alanına göre	IF-RE-130a.4

	Bina enerji yönetimi hususlarının mülk yatırım analizi ve operasyonel stratejiye nasıl entegre edildiğine dair açıklama	Tartışma ve Analiz	n/a	IF-RE-130a.5
Su Yönetimi	Su çekme veri kapsamı (1) toplam taban alanı ve (2) Yüksek veya Son Derece Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerdeki taban alanının yüzdesi olarak, mülk sektörüne göre	Nicel	Yüzde (%) taban alanına göre	IF-RE-140a.1
	(1) Veri kapsamı olan portföy alanına göre çekilen toplam su ve (2) Yüksek veya Son Derece Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerdeki yüzde, mülk sektörüne göre	Nicel	Bin metreküp (m³), Yüzde (%)	IF-RE-140a.2
	Veri kapsamı olan portföy alanı için çekilen suda benzer yüzdelik değişim, mülk sektörüne göre	Nicel	Yüzde (%) I	IF-RE-140a.3
	Su yönetimi risklerinin açıklaması ve bu riskleri azaltmaya yönelik stratejiler ve uygulamaların tartışılması	Tartışma ve Analiz	n/a	IF-RE-140a.4
Kiracı Sürdürülebilirlik Etkilerinin Yönetimi	(1) Bir kaynak verimliliğiyle ilgili sermaye iyileştirmeleri ve (2) ilişkili kiralanmış kat alanı için maliyet kurtarma maddesi, mülk sektörüne göre	Nicel	Yüzde (%) kat alanına göre, Metrekare (m²)	IF-RE-410a.1
	(1) şebeke elektrik tüketimi ve (2) su çekimleri için ayrı ayrı ölçülen veya alt ölçülen kiracıların yüzdesi, mülk sektörüne göre	Nicel	Yüzde (%) kat alanına göre I	IF-RE-410a.2
	Kiracıların sürdürülebilirlik etkilerini ölçme, teşvik etme ve iyileştirme yaklaşımının tartışılması	Tartışma ve Analiz	n/a	IF-RE-410a.3
İklim Değişikliğine Uyum	Mülklerin bulunduğu alan	Nicel	Metrekare (m²)	IF-RE-450a.1
	İklim değişikliği risk maruziyeti analizinin açıklaması, sistematik portföy maruziyetinin derecesi ve riskleri azaltma stratejileri	Tartışma ve Analiz	n/a	IF-RE-450a.2

Kaynak: www.sasb.ifrs.org

Tablo incelendiğinde bu sektöre özgü 4 başlık altında 14 metrik belirlendiği görülmektedir. Vakıf GYO 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporları incelendiği zaman sürdürülebilirlik muhasebe standartlardaki performans ölçülerinin temel alındığı belirtilmekle beraber başlıklarda kısmen uygun raporlama yapıldığı görülmektedir.

Birinci başlık olan enerji yönetimi ile ilgili olarak Vakıf GYO'nun belirlenen beş metriğe ilişkin olarak her iki yılda da bilgi sunmadığı görülmektedir.

Tablo 39*Enerji Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KOD	2022	2023
Enerji Yönetimi	Enerji tüketimi veri kapsamı, toplam kat alanının yüzdesi olarak, mülk sektörüne göre	IF-RE-130a.1	-	-
	(1) Veri kapsamına sahip portföy alanı tarafından tüketilen toplam enerji, (2) şebeke elektriğinin yüzdesi ve (3) yenilenebilir enerjinin yüzdesi, mülk sektörüne göre	IF-RE-130a.2	-	-
	Veri kapsamına sahip portföy alanı için enerji tüketimindeki benzer yüzdelik değişim, mülk sektörüne göre	IF-RE-130a.3	-	-
	(1) Enerji derecesine sahip ve (2) ENERGY STAR sertifikasına sahip uygun portföyün yüzdesi, mülk sektörüne göre	IF-RE-130a.4	-	-
	Bina enerji yönetimi hususlarının mülk yatırım analizi ve operasyonel stratejiye nasıl entegre edildiğine dair açıklama	IF-RE-130a.5	-	-

İkinci başlık olan su yönetimi altında belirlenen dört metrikten ilk üçüne ilişkin ilişkin raporlarda standardın istediği şekilde verilere rastlanılmamıştır. Dördüncü metrik için ise 2022 ve 2023 raporlarında su kıtlığı, su maliyetleri ve suya dayalı stratejik kararlar kısaca değerlendirilmiş, ancak derinlemesine strateji sunulmadığı görülmektedir.

Tablo 40*Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Su Yönetimi	Su çekme veri kapsamı (1) toplam taban alanı ve (2) Yüksek veya Son Derece Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerdeki taban alanının yüzdesi olarak, mülk sektörüne göre	IF-RE-140a.1	-	-
	(1) Veri kapsamı olan portföy alanına göre çekilen toplam su ve (2) Yüksek veya Son Derece Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerdeki yüzde, mülk sektörüne göre	IF-RE-140a.2	-	-
	Veri kapsamı olan portföy alanı için çekilen suda benzer yüzdelik değişim, mülk sektörüne göre	IF-RE-140a.3	-	-
	Su yönetimi risklerinin açıklaması ve bu riskleri azaltmaya yönelik stratejiler ve uygulamaların tartışılması	IF-RE-140a.4	Kısmen	Kısmen

Üçüncü başlık olan kiracı sürdürülebilirlik etkilerinin yönetimi ile ilgili olarak belirlenen üç metriğe ilişkin her iki yılın raporlarında da veriye rastlanılmamıştır.

Tablo 41

Kiracı Sürdürülebilirlik Etkilerinin Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Kiracı Sürdürülebilirlik Etkilerinin Yönetimi	(1) Bir kaynak verimliliğiyle ilgili sermaye iyileştirmeleri ve (2) ilişkili kiralanmış kat alanı için maliyet kurtarma maddesi, mülk sektörüne göre	IF-RE-410a.1	-	-
	(1) şebeke elektrik tüketimi ve (2) su çekimleri için ayrı ayrı ölçülen veya alt ölçülen kiracıların yüzdesi, mülk sektörüne göre	IF-RE-410a.2	-	-
	Kiracıların sürdürülebilirlik etkilerini ölçme, teşvik etme ve iyileştirme yaklaşımının tartışılması	IF-RE-410a.3	-	-

İklim değişikliğine ilişkin dördüncü başlık altında iki metrik belirlenmiştir. İlk ölçüte ilişkin olarak her iki yılın raporlarında da veriye rastlanılmamıştır. İkinci metriğe ilişkin ise 2022 yılında genel ifadelerle riskler değerlendirilmiş; 2023'te ise 1.5 ve 3 derece senaryoları ile detaylı fiziksel ve geçiş riski analizleri sunulduğu görülmektedir.

Tablo 42

İklim Değişikliğine Uyumuna İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
İklim Değişikliğine Uyum	Mülklerin bulunduğu alan	IF-RE-450a.1	-	-
	İklim değişikliği risk maruziyeti analizinin açıklaması, sistematik portföy maruziyetinin derecesi ve riskleri azaltma stratejileri	IF-RE-450a.2	Kısmen	+

5.8. Telekomünikasyon Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi

Telekomünikasyon sektöründen çalışmada incelenen işletme Turkcell'dir. Turkcell'in entegre raporları "Telekomünikasyon Hizmetleri" SASB standardı baz alınarak incelenmiştir. söz konusu standartlar Tablo 43'de verilmiştir.

Tablo 43*SASB Telekomünikasyon Hizmetleri Standardı*

BAŞLIK	METRİK	KATEGORİ	ÖLÇÜM BİRİMİ	KODU
Operasyonların Çevresel Ayak İzi	(1) Tüketilen toplam enerji, (2) şebeke elektriği yüzdesi ve (3) yenilenebilir enerji yüzdesi	Nicel	Gigajul (GJ), Yüzde (%)	TC-TL-130a.1
Veri Gizliliği	Hedefe yönelik reklamcılık ve müşteri gizliliğiyle ilgili politika ve uygulamaların tanımı	Tartışma ve Analiz	Yok	TC-TL-220a.1
	Bilgileri ikincil amaçlarla kullanılan müşteri sayısı	Nicel	Sayı	TC-TL-220a.2
	Müşteri gizliliğiyle ilgili yasal işlemler sonucu oluşan toplam parasal kayıp	Nicel	Para birimi	TC-TL-220a.3
	(1) Müşteri bilgileri için yapılan kolluk kuvveti taleplerinin sayısı, (2) bilgileri talep edilen müşteri sayısı, (3) açıklama ile sonuçlanan taleplerin yüzdesi	Nicel	Sayı, Yüzde (%)	TC-TL-220a.4
Veri Güvenliği	(1) Veri ihlallerinin sayısı, (2) kişisel veri ihlali olanların yüzdesi, (3) etkilenen müşteri sayısı	Nicel	Sayı, Yüzde (%)	TC-TL-230a.1
	Veri güvenliği risklerini tanımlama ve ele alma yaklaşımının tanımı, üçüncü taraf siber güvenlik standartlarının kullanımı dâhil	Tartışma ve Analiz	Yok	TC-TL-230a.2
Ürün Kullanım Ömrü Sonu Yönetimi	(1) Geri alma programları aracılığıyla geri kazanılan malzemeler, (2) yeniden kullanılan, (3) geri dönüştürülen ve (4) depolanan malzemelerin yüzdesi	Nicel	Metrik ton (t), Yüzde (%)	TC-TL-440a.1
Rekabetçi Davranış ve Açık İnternet	Rekabet karşıtı davranış düzenlemeleriyle ilgili yasal işlemler sonucu oluşan toplam parasal kayıp	Nicel	Para birimi	TC-TL-520a.1
	(1) Sahip olunan ve ticari olarak ilişkili içeriklerin ve (2) ilişkili olmayan içeriklerin ortalama gerçek indirme hızı	Nicel	Megabit/saniye (Mbps)	TC-TL-520a.2
	Net tarafsızlığı, ücretli peering, sıfır derecelendirme ve ilgili uygulamalarla ilişkili riskler ve fırsatların tanımı	Tartışma ve Analiz	Yok	TC-TL-520a.3

Teknoloji Bozulmalarından Kaynaklanan Sistemik Risklerin Yönetimi	(1) Sistem ortalama kesinti süresi, (2) sistem ortalama kesinti sıklığı ve (3) müşteri ortalama kesinti süresi	Nicel	Dakika, Sayı	TC-TL-550a.1
	Hizmet kesintileri sırasında kesintisiz hizmet sağlamak için kullanılan sistemlerin tartışması	Tartışma ve Analiz	Yok	TC-TL-550a.2

Kaynak: www.sasb.ifrs.org

Bu sektöre özgü 6 başlık altında toplam 13 standart belirlenmiştir. Turkcell'in 2022 ve 2023 yılı entegre raporları incelendiği zaman sürdürülebilirlik muhasebe standartlarına uyumlu olduğu ve bu standartlardaki performans ölçülerinin temel alındığı belirtilmekle beraber bazı başlıklarda kısmen uygun raporlama yapıldığı görülmektedir.

İlk başlık olan olarak operasyonların çevresel ayak izi incelendiği zaman her iki yılda da GJ cinsinden toplam enerji tüketimi, kaynak bazlı ayrım (yakıt, üretilen ve satın alınan YEK), %100 yenilenebilir elektrik kullandığını açıkladığı görülmektedir.

Tablo 44

Operasyonların Çevresel Ayak İzine İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Operasyonların Çevresel Ayak İzine	(1) Tüketilen toplam enerji, (2) şebeke elektriği yüzdesi ve (3) yenilenebilir enerji yüzdesi	TC-TL-130a.1	+	+

İkinci başlık olan veri gizliliğine ilişkin dört metrik belirlenmiştir. İlk metriğe ilişkin olarak veri işleme süreçleri (KVKK, GDPR uyumu), analitik modellemeler ve müşteri segmentasyonunun açıklandığı; ancak SASB'nin beklediği detaylı politika çerçevesinin eksik olduğu görülmektedir. Diğer metriklerle ilişkin her iki yılda da veri sunulmadığı görülmüştür.

Tablo 45

Veri Gizliliğine İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Veri Gizliliği	Hedefe yönelik reklamcılık ve müşteri gizliliğiyle ilgili politika ve uygulamaların tanımı	TC-TL-220a.1	Kısmen	Kısmen
	Bilgileri ikincil amaçlarla kullanılan müşteri sayısı	TC-TL-220a.2	-	-

	Müşteri gizliliğiyle ilgili yasal işlemler sonucu oluşan toplam parasal kayıp	TC-TL-220a.3	-	-
	(1) Müşteri bilgileri için yapılan kolluk kuvveti taleplerinin sayısı, (2) bilgileri talep edilen müşteri sayısı, (3) açıklama ile sonuçlanan taleplerin yüzdesi	TC-TL-220a.4	-	-

Üçüncü başlık olan veri güvenliği için iki metrik belirlenmiştir. İlk metrik ile ilgili olarak her iki yılda da veri ihlali yaşanmadığı açıkça belirtilmiş, SASB'nin beklediği açıklama formatının karşılandığı görülmektedir. İkinci metrik olan Veri güvenliği risklerini tanımlama ve ele alma yaklaşımının tanımı, üçüncü taraf siber güvenlik standartlarının kullanımı dâhil incelendiğinde 2022 yılında etkin risk ve kriz yönetimi başlığı altında tanımlamalara değinilmiştir. 2023 yılı entegre raporlarında da tanımlamalara aynı başlık altında yer verilmiştir.

Tablo 46

Veri Güvenliğine İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Veri Güvenliği	(1) Veri ihlallerinin sayısı, (2) kişisel veri ihlali olanların yüzdesi, (3) etkilenen müşteri sayısı	TC-TL-230a.1	+	+
	Veri güvenliği risklerini tanımlama ve ele alma yaklaşımının tanımı, üçüncü taraf siber güvenlik standartlarının kullanımı dâhil	TC-TL-230a.2	+	+

Ürün kullanım ömrü sonu yönetimi başlığı altında işletmenin her iki yılda da cihaz yenileme, e-atık toplama ve geri dönüşüm oranlarını detaylı ve sayısal olarak sunduğu görülmüştür.

Tablo 47

Ürün Kullanım Ömrü Sonu Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Ürün Kullanım Ömrü Sonu Yönetimi	(1) Geri alma programları aracılığıyla geri kazanılan malzemeler, (2) yeniden kullanılan, (3) geri dönüştürülen ve (4) depolanan malzemelerin yüzdesi	TC-TL-440a.1	+	+

Rekabetçi davranış ve açık internet başlığı altında üç metrik belirlenmiştir. Birinci metriğe ilişkin her iki yılda da rekabet hukuku kapsamında açılan soruşturma bilgileri ve uygulanan idari para cezaları belirtilmiştir. Diğer iki metriğe ilişkin her iki yılda da veriye rastlanılmamıştır.

Tablo 48

Rekabetçi Davranış ve Açık İnternet Verilerine İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Rekabetçi Davranış ve Açık İnternet	Rekabet karşıtı davranış düzenlemeleriyle ilgili yasal işlemler sonucu oluşan toplam parasal kayıp	TC-TL-520a.1	+	+
	(1) Sahip olunan ve ticari olarak ilişkili içeriklerin ve (2) ilişkili olmayan içeriklerin ortalama gerçek indirme hızı	TC-TL-520a.2	-	-
	Net tarafsızlığı, ücretli peering, sıfır derecelendirme ve ilgili uygulamalarla ilişkili riskler ve fırsatların tanımı	TC-TL-520a.3	-	-

Altıncı başlık olan teknoloji bozulmalarından kaynaklanan sistemik risklerin yönetimi başlığı altında iki metrik belirlenmiştir. Her iki yılda da veri erişilebilirlik oranı (%99,832 – %99,910) ve mobil çağrı kesinti oranı (%0,285 – %0,304) verilerek ilk metriğe ilişkin veriler sunulmuştur. İkinci metrik olan hizmet kesintileri sırasında kesintisiz hizmet sağlamak için kullanılan sistemleri tartışması konusunda Turkcell 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında Operasyonel kesintiler, doğal afetler (deprem, sel vb.), siber saldırılar, terör, yangın, pandemi ve salgın hastalık ve zehirlenme gibi olayları kapsayan Kriz Yönetim Planı'nın etkinliğini artırmak amacıyla kurum içi tatbikatlar, eğitimler ve farkındalık faaliyetleri kriz yönetim ekipleri ve ilgili grupların katılımıyla periyodik olarak gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

Tablo 49

Teknoloji Bozulmalarından Kaynaklanan Sistemik Risklerin Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Teknoloji Bozulmalarından	(1) Sistem ortalama kesinti süresi, (2) sistem ortalama kesinti sıklığı ve (3) müşteri ortalama kesinti süresi	TC-TL-550a.1	+	+

Kaynaklanan Sistemik Risklerin Yönetimi	Hizmet kesintileri sırasında kesintisiz hizmet sağlamak için kullanılan sistemlerin tartışması	TC-TL-550a.2	+	+
---	--	--------------	---	---

5.9. Kimya İlaç Petrol Lastik ve Plastik Ürünler Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Analizi

Bu sektörde faaliyet gösteren ve çalışma kapsamına alınan işletme Tüpraş'tır. Tüpraş'ın dahil olduğu sektöre ait SASB standartları Tablo 50'de verilmiştir.

Tablo 50

SASB Petrol ve Gaz Endüstrisi ve Pazarlama Standardı

BAŞLIK	METRİK	KATEGORİ	ÖLÇÜM BİRİMİ	KODU
Sera Gazı Emisyonları	Brüt küresel Kapsam 1 emisyonları, emisyon sınırlayıcı düzenlemeler dâhilinde kapsanan yüzde	Nicel	Metrik ton (t) CO ₂ -e, Yüzde (%)	EM-RM-110a.1
	Kapsam 1 emisyonlarını, emisyon azaltma hedeflerini yönetmek için uzun vadeli ve kısa vadeli strateji veya planın tartışılması ve bu hedeflere göre performans analiz	Tartışma ve Analiz	Yok	EM-RM-110a.2
Hava Kalitesi	Aşağıdaki kirleticilerin hava emisyonları: (1) NO _x (N ₂ O hariç), (2) SO _x , (3) partikül madde (PM ₁₀), (4) H ₂ S ve (5) uçucu organik bileşikler (VOC'ler)	Nicel	Metrik ton (t)	EM-RM-120a.1
	Nüfusun yoğun olduğu bölgelerdeki veya yakınındaki rafineri sayısı	Nicel	Sayı	EM-RM-120a.2
Su Yönetimi	(1) Çekilen toplam tatlı su, (2) geri dönüştürülen yüzde, (3) Yüksek veya Aşırı Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerde yüzde	Nicel	Bin metreküp (m ³), Yüzde (%)	EM-RM-140a.1
	Su kalitesi izinleri, standartları ve yönetmelikleri ile ilgili uyumsuzluk olaylarının sayısı	Nicel	Sayı	EM-RM-140a.2
Tehlikeli Madde Yönetimi	Oluşan tehlikeli atık miktarı, geri dönüştürülmüş atığın yüzdesi	Nicel	Metrik ton (t), Yüzde (%)	EM-RM-150a.1
	(1) Yeraltı depolama tanklarının sayısı, (2) temizlik gerektiren yeraltı depolama tankı tahliyelerinin sayısı ve (3) yeraltı	Nicel	Sayı, Yüzde (%)	EM-RM-150a.2

	depolama tankı mali güvence fonlarına sahip eyaletlerde yüzde			
İşgücü Sağlık ve Güvenlik	(1) Toplam kaydedilebilir olay oranı (TRIR), (2) ölüm oranı ve (3) ramak kala frekans oranı (NMFR) (a) tam zamanlı çalışanlar ve (b) sözleşmeli çalışanlar	Nicel	Oran	EM-RM-320a.1
	Güvenlik kültürünü entegre etmek için kullanılan yönetim sistemlerinin tartışılması	Tartışma ve Analiz	Yok	EM-RM-320a.2
Ürün Özellikleri ve Temiz Yakıt Karışımları	Karşılanan Yenilenebilir Hacim Yükümlülüğünün Yüzdesi: (1) yenilenebilir yakıtların üretimi, (2) Yenilenebilir Kimlik Numarası (Renewable Identification Number – RIN)	Nicel	Sunum para birimi, Yüzde (%)	EM-RM-410a.2
	Gelişmiş biyoyakıtlar ve ilgili altyapı için toplam pazar ve pazar payı	Nicel	Petrol eşdeğeri varil (BOE)	EM-RM-410a.3
Fiyatlandırma Dürüstlüğü ve Şeffaflığı	Fiyat sabitleme veya fiyat manipülasyonu ile ilgili yasal işlemler sonucunda meydana gelen toplam parasal kayıp tutarı	Nicel	Sunum para birimi	EM-RM-520a.1
Yasal ve Düzenleyici Ortamın Yönetimi	Sektörü etkileyen çevresel ve sosyal faktörleri ele alan hükümet düzenlemeleri ve/veya politika teklifleriyle ilgili kurumsal pozisyonların tartışılması	Tartışma ve Analiz	Yok	EM-RM-530a.1
Kritik Olay Risk Yönetimi	Önemli sonuçlara (Aşama 1) ve az önemli sonuçlara (Aşama 2) sahip Birincil Koruma Kaybı (LOPC) için Proses Güvenliği Olayı (PSE) oranları	Nicel	Oran	EM-RM-540a.1
	Güvenlik Sistemleri Gösterge Oranına Yönelik Zorluklar (Aşama 3)	Nicel	Oran	EM-RM-540a.2
	Çalışma Disiplini ve Yönetim Sisteminin ölçülmesinin tartışılması (Aşama 4)	Tartışma ve Analiz	Yok	EM-RM-540a.3

Kaynak: www.sasb.ifrs.org

İncelenen Sürdürülebilirlik Raporlarına, şirketin web sitesinden ulaşılmıştır. Çalışmada; Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartlarından petrol gaz sektörünün dahil olduğu “Finansal Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları”nda belirlenen 9 başlık altında 17 adet standart için

belirlenmiş performans ölçülerinin çalışma kapsamına alınan Tüpraş'ın entegre raporlarında ne şekilde raporlandığı incelenmiştir.

Tüpraş'ın 2022 ve 2023 yılı entegre raporları incelendiği zaman sürdürülebilirlik muhasebe standartlarına uyumlu olduğu ve bu standartlardaki performans ölçülerinin temel alındığı belirtilmekle beraber bazı başlıklarda kısmen uygun raporlama yapıldığı görülmektedir.

İlk olarak sera gazı emisyonları başlığı incelendiği zaman burada iki tane metrik olduğu görülmektedir. Brüt küresel Kapsam 1 emisyonları, emisyon sınırlayıcı düzenlemeler dâhilinde kapsanan yüzde metriğinde Tüpraş 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında yüzdesel değerlere yer vermemiş fakat gerçekleşen sera gazı emisyon değerlerine yer vermiştir. Bu başlıktaki ikinci metrik olan Kapsam 1 emisyonlarını, emisyon azaltma hedeflerini yönetmek için uzun vadeli ve kısa vadeli strateji veya planın tartışılması ve bu hedeflere göre performans analiz değerlendirmesine ise entegre raporlarında 2022 yılında stratejik dönüşüm planı ve doğal sermaye başlıkları altında değinirken 2023 yılında stratejik dönüşüm planı ve Tüpraş'ta çevreye değer başlıkları altında incelemiştir. İşletmenin 2023 yılı entegre raporunun hem veri detayı hem de stratejik planlama açısından daha detaylı ve gelişmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 51

Sera Gazı Emisyonlarına İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Sera Gazı Emisyonları	Brüt küresel Kapsam 1 emisyonları, emisyon sınırlayıcı düzenlemeler dâhilinde kapsanan yüzde	EM-RM-110a.1	Kısmen	Kısmen
	Kapsam 1 emisyonlarını, emisyon azaltma hedeflerini yönetmek için uzun vadeli ve kısa vadeli strateji veya planın tartışılması ve bu hedeflere göre performans analiz	EM-RM-110a.2	+	+

İkinci başlık olan hava kalitesinde iki adet metrik bulunmaktadır. Bunlardan ilki belirtilen kirleticilerin hava emisyonları: (1) NO_x (N₂ O hariç), (2) SO_x , (3) partikül madde (PM₁₀), (4) H₂ S ve (5) uçucu organik bileşikler (VOC'ler) hakkında işletme 2022 yılında kısmen veri sağlarken, 2023 yılında daha detaylı bilgi sağlamıştır. Ancak yine de her iki yılda da standart kapsamında istenen tüm bilgilere yer verilmediği görülmektedir. Nüfusun yoğun olduğu bölgelerdeki veya yakınındaki rafineri sayısı metriğiyle ilgili olarak işletme 2022

yılında doğrudan bir bilgi sunmamış ancak lokasyonlar hakkında genel bir bilgi verilmiştir. 2023 yılında ise bu metrik ile ilgili bir veriye rastlanılmamıştır.

Tablo 52

Hava Kalitesine İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Hava Kalitesi	Aşağıdaki kirleticilerin hava emisyonları: (1) NO _x (N ₂ O hariç), (2) SO _x , (3) partikül madde (PM ₁₀), (4) H ₂ S ve (5) uçucu organik bileşikler (VOC'ler)	EM-RM-120a.1	Kısmen	Kısmen
	Nüfusun yoğun olduğu bölgelerdeki veya yakınındaki rafineri sayısı	EM-RM-120a.2	Kısmen	-

Üçüncü başlık olan su yönetimi ile ilgili belirlenen iki metrik bulunmaktadır. İlk metrik içinde bulunan çekilen toplam tatlı su ve geri dönüştürülen yüzdeye ilişkin her iki yılda da veri sunulurken, su stresi olan bölgelerde yüzdeye ilişkin bir veriye rastlanılmamıştır. İkinci metrik ile ilgili olarak ise her iki yılda da herhangi olumsuz bir durum olmadığına ilişkin genel ifadeler yer verildiği görülmektedir.

Tablo 53

Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Su Yönetimi	(1) Çekilen toplam tatlı su, (2) geri dönüştürülen yüzde, (3) Yüksek veya Aşırı Yüksek Temel Su Stresi olan bölgelerde yüzde	EM-RM-140a.1	Kısmen	Kısmen
	Su kalitesi izinleri, standartları ve yönetmelikleri ile ilgili uyumsuzluk olaylarının sayısı	EM-RM-140a.2	+	+

Dördüncü başlık olan tehlikeli madde yönetimi altında iki adet metrik bulunmaktadır. Bunlardan ilki oluşan tehlikeli atık miktarı, geri dönüştürülmüş atığın yüzdesi metriğiyle her iki yılda da veri standarda uygun veri sunmuştur. İkinci metrik ile ilgili olarak işletmenin 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında belirttiği üzere yeraltında tehlikeli madde depolama tankı bulunmadığından bu metrik kapsamında herhangi bir veri sunulmadığı görülmektedir.

Tablo 54*Tehlikeli Madde Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Tehlikeli Madde Yönetimi	Oluşan tehlikeli atık miktarı, geri dönüştürülmüş atığın yüzdesi	EM-RM-150a.1	+	+
	(1) Yeraltı depolama tanklarının sayısı, (2) temizlik gerektiren yeraltı depolama tankı tahliyelerinin sayısı ve (3) yeraltı depolama tankı mali güvence fonlarına sahip eyaletlerde yüzde	EM-RM-150a.2	+	+

Beşinci başlık olan işgücü sağlık ve güvenlik altında da iki adet metrik bulunmaktadır. İlk metrik ile ilgili her iki yılda da nicel verilerin sunulduğu görülmektedir. İkinci metrik ile ilgili olarak da yine her iki yılda da veri sunulduğu görülmektedir.

Tablo 55*İşgücü Sağlık ve Güvenliğine İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
İşgücü Sağlık ve Güvenlik	(1) Toplam kaydedilebilir olay oranı (TRIR), (2) ölüm oranı ve (3) ramak kala frekans oranı (NMFR) (a) tam zamanlı çalışanlar ve (b) sözleşmeli çalışanlar	EM-RM-320a.1	+	+
	Güvenlik kültürünü entegre etmek için kullanılan yönetim sistemlerinin tartışılması	EM-RM-320a.2	+	+

Altıncı başlık olan ürün özellikleri ve temiz yakıt karışımları altında da iki adet metrik bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan Karşılanan Yenilenebilir Hacim Yükümlülüğünün Yüzdesi: (1) yenilenebilir yakıtların üretimi, (2) Yenilenebilir Kimlik Numarası (Renewable Identification Number – RIN) ile ilgili metrik Tüpraş tarafından 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında nicel veri belirtilmemiştir. İkinci metrik olan Gelişmiş biyoyakıtlar ve ilgili altyapı için toplam pazar ve pazar payı Tüpraş tarafından 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında nicel veri belirtilmemiştir.

Tablo 56*Ürün Özellikleri ve Temiz Yakıt Karışımlarına İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Ürün Özellikleri ve Temiz Yakıt Karışımları	Karşılanan Yenilenebilir Hacim Yükümlülüğünün Yüzdesi: (1) yenilenebilir yakıtların üretimi, (2) Yenilenebilir Kimlik Numarası	EM-RM-410a.2	-	-
	Gelişmiş biyoyakıtlar ve ilgili altyapı için toplam pazar ve pazar payı	EM-RM-410a.3	-	-

Yedinci başlık olan fiyatlandırma dürüstlüğü ve şeffaflığı başlığı altında bulunan Fiyat sabitleme veya fiyat manipülasyonu ile ilgili yasal işlemler sonucunda meydana gelen toplam parasal kayıp tutarı metriği ile ilgili Tüpraş 2022 yılı faaliyet raporunda rekabet kurulu soruşturması altında yer verdiğini belirtilmiştir. 2023 yılı entegre raporunda herhangi bir yasal işlem ve parasal kayıp kayda geçmediği belirtilmiştir.

Tablo 57*Fiyatlandırma Dürüstlüğü ve Şeffaflığına İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Fiyatlandırma Dürüstlüğü ve Şeffaflığı	Fiyat sabitleme veya fiyat manipülasyonu ile ilgili yasal işlemler sonucunda meydana gelen toplam parasal kayıp tutarı	EM-RM-520a.1	+	+

Sekizinci başlık olan yasal ve düzenleyici ortamın yönetimi başlığı altında bulunan bir metriğe ilişkin olarak Tüpraş 2022 yılı ve 2023 yılı entegre raporlarında genel olarak Sınırda Karbon Düzenlemesi, Paris İklim Anlaşması, AB düzenlemeleri gibi hususlara değinmiş ancak işletmenin alacağı pozisyonlar tam olarak tartışılmamıştır.

Tablo 58*Yasal ve Düzenleyici Ortamın Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Yasal ve Düzenleyici Ortamın Yönetimi	Sektörü etkileyen çevresel ve sosyal faktörleri ele alan hükümet düzenlemeleri ve/veya politika teklifleriyle ilgili kurumsal pozisyonların tartışılması	EM-RM-530a.1	Kısmen	Kısmen

Dokuzuncu başlık olan kritik olay risk yönetimi başlığı altında üç metriğe yer verilmektedir. İlk metrik ile ilgili her iki yılda da veriye rastlanılmamıştır. Diğer iki metrik için ise işletme SASB endeksi tablosunda raporlamadığı bilgisine yer vermiştir.

Tablo 59

Kritik Olay Risk Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	2022	2023
Kritik Olay Risk Yönetimi	Önemli sonuçlara (Aşama 1) ve az önemli sonuçlara (Aşama 2) sahip Birincil Koruma Kaybı (LOPC) için Proses Güvenliği Olayı (PSE) oranları	EM-RM-540a.1	-	-
	Güvenlik Sistemleri Gösterge Oranına Yönelik Zorluklar (Aşama 3)	EM-RM-540a.2	-	-
	Çalışma Disiplini ve Yönetim Sisteminin ölçülmesinin tartışılması (Aşama 4)	EM-RM-540a.3	-	-

5.10. Ana Metal Sektöründe Yer Alan İşletmelerin İncelenmesi

Borusan an metal sektöründe faaliyet göstermekte olup çalışmanın kıstaslarını sağlayan işletme olarak analize dahil edilmiştir. Çalışmada Borusan tarafından yayınlanan entegre raporun işletmenin tüm şirketlerine ait konsolide raporu olduğu görülmektedir. Çalışmada kıstas alınacak SASB standardının belirlenirken SASB Metals & Mining (EM-MM) standardının, Borusan Holding'in entegre raporunda en geniş kapsamlı, veri yoğun ve çevresel-sosyal etkisi en güçlü alan olan çelik üretimi faaliyetlerini temel aldığı için en uygun standart olduğu değerlendirilmektedir. Sektöre özgü SASB standartları Tablo 60'da verilmiştir.

Tablo 60

SASB Metal ve Madenler Standardı

BAŞLIK	METRİK	KATEGORİ	ÖLÇÜM BİRİMİ	KOD
Sera Gazı Emisyonları	Toplam global Kapsam 1 emisyonları, emisyon sınırlayıcı düzenlemelere tabi olanların yüzdesi	Nicel	Metrik ton (t) CO ₂ -e, Yüzde (%)	EM-MM-110a.1
	Kapsam 1 emisyonlarının yönetme stratejisi, hedefler ve performans analizi	Tartışma ve Analiz	n/a	EM-MM-110a.2

Hava Kalitesi	(1) CO, (2) NOx (N2O hariç), (3) SOx, (4) partikül madde (PM10), (5) cıva (Hg), (6) kurşun (Pb), (7) uçucu organik bileşikler (VOC) emisyonları	Nicel	Metrik ton (t)	EM-MM-120a.1
Enerji Yönetimi	(1) Tüketilen toplam enerji, (2) şebeke elektriği yüzdesi, (3) yenilenebilir enerji yüzdesi	Nicel	Gigajoule (GJ), Yüzde (%)	EM-MM-130a.1
Su Yönetimi	(1) Toplam çekilen su, (2) tüketilen toplam su; yüksek veya çok yüksek su stresi olan bölgelerdeki oran	Nicel	Bin metreküp (m³), Yüzde (%)	EM-MM-140a.1
	Su kalitesi izinleri, standartları ve düzenlemelerine uygunsuzluk sayısı	Nicel	Sayı	EM-MM-140a.2
Atık ve Tehlikeli Maddelerin Yönetimi	Mineral olmayan atıkların toplam ağırlığı	Nicel	Metrik ton (t)	EM-MM-150a.4
	Üretilen atık havuzlarının toplam ağırlığı	Nicel	Metrik ton (t)	EM-MM-150a.5
	Üretilen atık kayaların toplam ağırlığı	Nicel	Metrik ton (t)	EM-MM-150a.6
	Oluşan tehlikeli atıkların toplam ağırlığı	Nicel	Metrik ton (t)	EM-MM-150a.7
	Geri dönüştürülen tehlikeli atıkların toplam ağırlığı	Nicel	Metrik ton (t)	EM-MM-150a.8
	Tehlikeli maddeler ve atıklarla ilgili önemli olayların sayısı	Nicel	Sayı	EM-MM-150a.9
	Aktif ve pasif sahalar için atık ve tehlikeli madde yönetimi politikaları ve prosedürlerinin tanımı	Tartışma ve Analiz	n/a	EM-MM-150a.10
Biyçeşitlilik Üzerindeki Etkiler	Aktif sahalar için çevresel yönetim politikalarının ve uygulamalarının tanımı	Tartışma ve Analiz	n/a	EM-MM-160a.1
	Asit kaya drenajının: (1) tahmin edilen, (2) aktif şekilde azaltılan, (3) tedavi edilen sahalardaki oranı	Nicel	Yüzde (%)	EM-MM-160a.2
	Korunmalı alanlarda veya tehlike altındaki türlerin habitatına yakın sahalarda bulunan kanıtlanmış ve muhtemel rezervlerin yüzdesi	Nicel	Yüzde (%)	EM-MM-160a.3
Güvenlik, İnsan Hakları ve Yerli Halkların Hakları	Çatışma bölgelerine yakın kanıtlanmış ve muhtemel rezervlerin yüzdesi	Nicel	Yüzde (%)	EM-MM-210a.1
	Yerli topraklara yakın kanıtlanmış ve muhtemel rezervlerin yüzdesi	Nicel	Yüzde (%)	EM-MM-210a.2

	İnsan hakları, yerli hakları ve çatışmalı bölgelerdeki faaliyetlerle ilgili katılım süreçlerinin tanımı	Tartışma ve Analiz	n/a	EM-MM-210a.3
Toplumla İlişkiler	Toplum hak ve çıkarlarına ilişkin risk ve fırsatların yönetim sürecinin tanımı	Tartışma ve Analiz	n/a	EM-MM-210b.1
	(1) Teknik olmayan gecikme sayısı ve (2) süresi	Nicel	Sayı, Gün	EM-MM-210b.2
İş Gücü Uygulamaları	Toplu iş sözleşmesine tabi aktif iş gücünün yüzdesi	Nicel	Yüzde (%)	EM-MM-310a.1
	(1) Grev ve (2) lokavt sayısı ve süresi	Nicel	Sayı, Gün	EM-MM-310a.2
İş Gücü Sağlığı ve Güvenliği	(1) Tüm olay oranı, (2) ölüm oranı, (3) kıl payı kurtulma sıklık oranı, (4) sağlık ve güvenlik eğitimi ortalama saatleri (doğrudan ve taşeron çalışanlar için)	Nicel	Oran	EM-MM-320a.1
İş Etiği ve Şeffaflık	Tedarik zinciri boyunca yolsuzluk ve rüşveti önlemeye yönelik yönetim sisteminin tanımı	Tartışma ve Analiz	n/a	EM-MM-510a.1
	Uluslararası Yolsuzluk Algı Endeksi'nde en düşük 20 ülkeye denk gelen üretim miktarı	Nicel	Metrik ton (t) satılabilir	EM-MM-510a.2
Atık Depolama Tesislerinin Yönetimi	Atık havuzu envanteri tablosu: Tesis adı, konumu, sahiplik durumu, faaliyet durumu, inşaat yöntemi, izin verilen maksimum kapasite, mevcut atık miktarı, sonuç sınıflandırması, son teknik inceleme tarihi, bulgular, önlemler, sahaya özel acil durum planı	Nicel	Çeşitli	EM-MM-540a.1
	Atık havuzu yönetim sistemlerinin ve yönetim yapısının özeti	Tartışma ve Analiz	n/a	EM-MM-540a.2
	Atık havuzu için Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Planları (EPRP) geliştirme yaklaşımı	Tartışma ve Analiz	n/a	EM-MM-540a.3

Kaynak: www.sasb.ifrs.org

SASB, bu standartta sektöre özgü, 12 başlık altında 29 adet metrik belirlenmiştir. Borusan 2022 yılı entegre raporlarında sürdürülebilirlik muhasebe standartlarından faydalanmamış olup, 2023 yılı entegre raporları incelendiği zaman işletmenin sürdürülebilirlik muhasebe standartlarına kısmen uyumlu olduğu ve bu standartlardaki performans ölçülerinin temel alındığı belirtilmekle beraber bazı başlıklarda kısmen uygun raporlama yapıldığı görülmektedir.

Birinci başlık olan sera gazı emisyonlarında iki adet metrik belirlendiği görülmektedir. bu metriklerle ilişkin olarak işletme tarafından toplam global kapsam 1 emisyonlarının, emisyon sınırlayıcı düzenlemelere tabi olanların yüzdesinin %11,2 oranında azaldığı bildirimi yapılmıştır. Ayrıca bu emisyonları yönetme stratejisi, hedefler ve performans analizine ilişkin olarak raporun iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum bölümünde değinildiği görülmektedir.

Tablo 61

Sera Gazı Emisyonlarına İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KOD	
Sera Gazı Emisyonları	Toplam global Kapsam 1 emisyonları, emisyon sınırlayıcı düzenlemelere tabi olanların yüzdesi	EM-MM-110a.1	+
	Kapsam 1 emisyonlarını yönetme stratejisi, hedefler ve performans analizi	EM-MM-110a.2	+

İkinci başlık olan hava kalitesi ile ilgili metrikte verilen 7 başlıktan 4'üne ilişkin veri sağlandığı görülmektedir. İşletme raporunda sunulan veriler aşağıdaki gibidir:

- NO_x 227,1 ton
- SO_x 43,6 ton
- Ucucu Organik Bileşikler (VOC) 34,7 ton
- Paracıklı Madde (PM) 18,5 ton olarak verilmiştir

Tablo 62

Hava Kalitesine İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	
Hava Kalitesi	(1) CO, (2) NO _x (N ₂ O hariç), (3) SO _x , (4) partikül madde (PM ₁₀), (5) cıva (Hg), (6) kurşun (Pb), (7) uçucu organik bileşikler (VOC) emisyonları	EM-MM-120a.1	Kısmen

Üçüncü başlık olan enerji yönetimi başlığı altında yer alan metriğe ilişkin işletme tarafından herhangi bir veri paylaşılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 63*Enerji Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	
Enerji Yönetimi	(1) Tüketilen toplam enerji, (2) şebeke elektriği yüzdesi, (3) yenilenebilir enerji yüzdesi	EM-MM-130a.1	-

Dördüncü başlık olan su yönetimi altında iki metrik yer almaktadır. İşletmenin entegre raporunda bu başlığa önem verdiği görülmekle birlikte SASB standartlarındaki metrikleri karşılayacak şekilde raporda veri sunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 64*Su Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	
Su Yönetimi	(1) Toplam çekilen su, (2) tüketilen toplam su; yüksek veya çok yüksek su stresi olan bölgelerdeki oran	EM-MM-140a.1	-
	Su kalitesi izinleri, standartları ve düzenlemelerine uygunsuzluk sayısı	EM-MM-140a.2	-

Beşinci başlık olan atık ve tehlikeli atıkların yönetimi için standartta 7 metrik belirlenmiştir. İşletme 2023 yılı entegre raporunda mineral olmayan atıkların toplam ağırlığına, üretilen atık havuzlarının toplam ağırlığı ve üretilen atık kayaların toplam ağırlığına dair veri paylaşmamıştır. Oluşan tehlikeli atıkların toplam ağırlığı 14.027,10 ton olarak paylaşılmıştır. Geri dönüştürülen tehlikeli atıkların toplam ağırlığı 125.403 ton olarak paylaşılmıştır. Diğer metriklerle ilgili bir veriye rastlanılmamıştır.

Tablo 65*Atık ve Tehlikeli Maddelerin Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	
Atık ve Tehlikeli Maddelerin Yönetimi	Mineral olmayan atıkların toplam ağırlığı	EM-MM-150a.4	-
	Üretilen atık havuzlarının toplam ağırlığı	EM-MM-150a.5	-
	Üretilen atık kayaların toplam ağırlığı	EM-MM-150a.6	-

	Oluşan tehlikeli atıkların toplam ağırlığı	EM-MM-150a.7	+
	Geri dönüştürülen tehlikeli atıkların toplam ağırlığı	EM-MM-150a.8	+
	Tehlikeli maddeler ve atıklarla ilgili önemli olayların sayısı	EM-MM-150a.9	-
	Aktif ve pasif sahalar için atık ve tehlikeli madde yönetimi politikaları ve prosedürlerinin tanımı	EM-MM-150a.10	-

Altıncı başlık olan biyoçeşitlilik altında üç metrik yer almaktadır. İşletmenin entegre raporunda “Doğanın ve Biyoçeşitliliğin Korunması” başlıklı bölümde bu kapsamda yapılan faaliyetlere ilişkin bilgiler yer almakla birlikte standardın istediği şekilde raporlamanın yapılmadığı görülmektedir. İşletme tarafından bu metriklerle ilişkin bilgi sunulmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 66

Biyoçeşitlilik Üzerindeki Etkilere İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	
Biyoçeşitlilik Üzerindeki Etkiler	Aktif sahalar için çevresel yönetim politikalarının ve uygulamalarının tanımı	EM-MM-160a.1	-
	Asit kaya drenajının: (1) tahmin edilen, (2) aktif şekilde azaltılan, (3) tedavi edilen sahalardaki oranı	EM-MM-160a.2	-
	Korumalı alanlarda veya tehlike altındaki türlerin habitatına yakın sahalarda bulunan kanıtlanmış ve muhtemel rezervlerin yüzdesi	EM-MM-160a.2	-

Yedinci başlık olan güvenlik, insan hakları ve yerli halkların haklarında üç metrik belirlenmiş olup işletme raporunda bu metriklerle ilişkin veriye rastlanılmamıştır.

Tablo 67

Güvenlik, İnsan Hakları ve Yerli Halkların Haklarına İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	
	Çatışma bölgelerine yakın kanıtlanmış ve muhtemel rezervlerin yüzdesi	EM-MM-210a.1	-

Güvenlik, İnsan Hakları ve Yerli Halkların Hakları	Yerli topraklara yakın kanıtlanmış ve muhtemel rezervlerin yüzdesi	EM-MM-210a.2	-
	İnsan hakları, yerli hakları ve çatışmalı bölgelerdeki faaliyetlerle ilgili katılım süreçlerinin tanımı	EM-MM-210a.3	-

Sekizinci başlık olan toplumla ilişkiler için belirlenen iki adet ölçüt için yine entegre raporda herhangi bir veriye rastlanılmamıştır.

Tablo 68

Toplumla İlişkilere İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	
Toplumla İlişkiler	Toplum hak ve çıkarlarına ilişkin risk ve fırsatların yönetim sürecinin tanımı	EM-MM-210b.1	-
	(1) Teknik olmayan gecikme sayısı ve (2) süresi	EM-MM-210b.2	-

İş gücü uygulamaları başlıklı dokuzuncu bölümde iki metrik istenmiştir. Bu metriklerden ilki olan toplu iş sözleşmesine tabi aktif iş gücünün yüzdesi %74,76 olarak verilmiştir. İkinci metrik ile ilgili ise bir veri sunulmamıştır.

Tablo 69

İşgücü Uygulamalarına İlişkin Bulguların Analizi

BAŞLIK	METRİK	KODU	
İş Gücü Uygulamaları	Toplu iş sözleşmesine tabi aktif iş gücünün yüzdesi	EM-MM-310a.1	+
	(1) Grev ve (2) lokavt sayısı ve süresi	EM-MM-310a.2	-

Onuncu başlık altında yer alan işgücü sağlığı ve güvenliğine ilişkin belirlenen tek metrik altında üç veri istendiği görülmektedir. Ölüm oranı sıfır olarak belirtilmiştir. Sağlık ve güvenlik eğitimi için ortalama saatlerin paylaşıldığı görülmektedir.

Tablo 70*İş gücü Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	
İş Gücü Sağlığı ve Güvenliği	(1) Tüm olay oranı, (2) ölüm oranı, (3) kıl payı kurtulma sıklık oranı, (4) sağlık ve güvenlik eğitimi ortalama saatleri (doğrudan ve taşeron çalışanlar için)	EM-MM-320a.1	Kısmen

On birinci başlık olan iş etiği ve şeffaflık başlığı altında iki metrik verilmiştir. İşletme bu başlık altındaki metriklerden ilki olan Tedarik zinciri boyunca yolsuzluk ve rüşveti önlemeye yönelik yönetim sisteminin tanımı ile ilgili veri bulunmakla birlikte ikinci metrikle ilgili entegre raporda veriye rastlanmamıştır.

Tablo 71*İş Etiği ve Şeffaflığına İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	
İş Etiği ve Şeffaflık	Tedarik zinciri boyunca yolsuzluk ve rüşveti önlemeye yönelik yönetim sisteminin tanımı	EM-MM-510a.1	+
	Uluslararası Yolsuzluk Algı Endeksi'nde en düşük 20 ülkeye denk gelen üretim miktarı	EM-MM-510a.2	-

On ikinci ve son başlık olan atık depolama tesislerinin yönetimi altında üç metrik belirlenmiştir. Bu metriklerle ilişkin işletme tarafından sunulan bir veriye rastlanılmamıştır.

Tablo 72*Atık Depolama Tesislerinin Yönetimine İlişkin Bulguların Analizi*

BAŞLIK	METRİK	KODU	
Atık Depolama Tesislerinin Yönetimi	Atık havuzu envanteri tablosu: Tesis adı, konumu, sahiplik durumu, faaliyet durumu, inşaat yöntemi, izin verilen maksimum kapasite, mevcut atık miktarı, sonuç sınıflandırması, son teknik inceleme tarihi, bulgular, önlemler, sahaya özel acil durum planı	EM-MM-540a.1	-

	Atık havuzu yönetim sistemlerinin ve yönetim yapısının özeti	EM-MM-540a.2	-
	Atık havuzu için Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Planları (EPRP) geliştirme yaklaşımı	EM-MM-540a.3	-

5.11. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde analiz edilen işletmelere ait genel değerlendirmeler ve uyum skorları verilecektir. Çoğu şirketin metriklere tam olarak uyum göstermediği, özellikle nicel veri gerektiren metriklerde açıklamaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Bankacılık sektörü için yapılan analizde Türkiye İş Bankası, Yapı Kredi ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'nın çoğu metrikte detaylı bilgi sunarken, Şekerbank'ın yalnızca 2023 yılı için sınırlı veri paylaştığı görülmektedir. Finanse edilen emisyonlar, GSIB puanı ve parasal kayıplar gibi kritik metriklerde veri açıklamalarının genel olarak sınırlı olduğu tespit edilen bir diğer husustur.

Aydem, bazı metriklerde ayrıntılı bilgi sunmuş (su ve atık yönetimi, enerji altyapı entegrasyonu gibi) olsa da ürün yaşam döngüsü ve tedarik zinciri gibi metriklerde açıklamalar eksiktir. Çimsa, SASB'nin ilgili standardındaki tüm metriklere büyük oranda uyum göstermiştir. Sera gazı emisyonları, su kullanımı, iş sağlığı ve güvenliği gibi konular detaylı ve sayısal verilere dayalı olarak raporlanmıştır.

Anadolu Efes ise su riski, enerji kullanımı ve sorumlu pazarlama gibi alanlarda bilgi sunulmuştur; ancak ambalaj yaşam döngüsü metriklerinde kısıtlı açıklamalar yapılmıştır.

Turkcell, 2022 ve 2023 yıllarında yayımladığı entegre raporlarında SASB standartlarına genel bir atıf yapmakla birlikte, Telekomünikasyon Hizmetleri alt standardında yer alan metriklerin tamamına sistematik biçimde yer vermemiştir. Özellikle veri güvenliği, müşteri erişimi ve ağ performansı gibi sektör için kritik olan konularda sınırlı düzeyde açıklama sunulmuştur. Sayısal veriler yerine nitel beyanların öne çıktığı gözlemlenmiştir. Bu durum, şirketin SASB'ye kısmi uyum gösterdiği şeklinde değerlendirilmiştir.

Tüpraş, 2022 yılı entegre raporunda SASB uyumu açıkça belirtilmişken, 2023 yılında bu referansın sürdürüldüğüne dair doğrudan bir bulguya rastlanmamıştır. Emisyon yönetimi, enerji verimliliği ve çevresel etkiler gibi konularda kısmi açıklamalar yapılmış; ancak SASB metriklerine doğrudan ve tam yanıtlar sınırlı kalmıştır.

Vakıf GYO’nun 2022 ve 2023 entegre raporlarında SASB standardı ile uyumlu açıklamalar yapılmış olmakla birlikte, enerji kullanımı, bina sürdürülebilirliği ve karbon emisyonları gibi metrikler çoğunlukla genel ifadelerle sunulmuştur. Sayısal veri eksikliği ve doğrudan metrik referanslarının azlığı nedeniyle uyum düzeyi kısmi olarak değerlendirilmektedir.

Borusan’ın, 2022 ve 2023 entegre raporlarında SASB’ye atıf yapılmakta, özellikle emisyonlar, enerji yönetimi ve çalışan güvenliği gibi konulara yer verilmektedir. Ancak bu metriklerle ilişkin sunulan bilgiler genellikle genel düzeyde kalmakta; metriklerin tamamına yönelik sistematik bir açıklama yapılmamaktadır. Bu nedenle Borusan’ın uyumu da kısmi düzeyde olarak nitelendirilmiştir.

Tablo 73’de çalışma kapsamına alınan ve içerik analizi yapılan işletmelerin sektörlerine ait SASB standartlarına uyum bilgileri yer almaktadır.

Tablo 73

İşletmelerin SASB Standartlarına Uyumu

	İşletme Adı	SASB Metrik Sayısı	Birebir Uyum Sağlanan				Kısmen Uyum Sağlanan			
			Yıllar		Yüzde(%)		Yıllar		Yüzde(%)	
			2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
1	Türkiye İş Bankası	15	6	6	40	40	2	2	13,33	13,33
2	Yapı Kredi Bankası	15	5	6	33,33	40	2	2	13,33	13,33
3	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	15	6	7	40	46,67	-	-	-	-
4	Türkiye Vakıflar Bankası TAO	15	4	4	26,67	26,67	2	2	13,33	13,33
5	Şekerbank	15	-	3	-	20	-	2	-	13,33
6	Aydem Yenilenebilir Enerji	15	-	7	-	46,67	-	2	-	13,33
7	Çimsa	13	12	13	92,31	100	1	-	7,69	-
8	Anadolu Efes	12	-	8	-	66,67	-	2	-	16,67
9	Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı	14	0	1	-	7,14	2	1	14,29	7,14
10	Turkcell	13	7	7	53,85	53,85	1	1	7,69	7,69

11	Tüpraş	17	7	7	41,18	41,18	5	4	29,41	23,53
12	Borusan	29	-	6	-	20,69	-	2	-	6,90

Tablo 73’den görüleceği üzere 2022 yılı için %92.31; 2023 yılı için %100 uyum oranı ile Çimsa ilgili standartlara uyum konusunda en yüksek skoru elde etmiştir. Çimsa’nın içinde bulunduğu sektöre yönelik sürdürülebilirlik düzenlemeleri ve işletmenin entegre rapor hazırlayan ilk işletmelerden biri olması işletmenin bu konudaki hassasiyetinin bir göstergesi olarak değerlendirilmekte ve yapılan bu çalışmada da ortaya konmaktadır.

Tablo 73’de ayrıca iki yıl karşılaştırmalı olarak sunulurken işletmelerin bu alandaki gelişimlerinin de değerlendirilebilmesi olanaklı kılınmıştır. Buna göre Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası, Yapı Kredi Bankası, Çimsa’nın yayınlanan standartlara birebir uyum sağlama yolunda çaba sarf ettiği söylenebilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

İnsanlık tarihinde her zaman için yaşanan kıtlıklar ve iklim değişikliğiyle mücadele son zamanlarda büyük ölçüde her alanda kendini hissettirmeye başlamışken işletmelerin bu çerçevede kıtlıkla ve iklim değişikliğiyle ilgili yasa koyucular tarafından getirilen kuralların dışında paydaşlarının ve yatırımcıların duyarlılıklarının farkında olduklarını göstermek amacıyla geleneksel finansal raporlamaların dışına çıkmışlardır.

Dünya genelinde ve ülkemizde bununla ilgili gönüllü kuruluşlar işletmelerin bu duyarlılıklarında onlara yol gösterici olan bir takım yeni raporlama standartları getirmeye çalışmaktadır. Yeni bin yılın raporlama sistemi olarak işletmelerin çevreyle iç içe sürdürülebilir kalkınmasına destek olmayı amaçlamaktadır.

Türkiye’de SASB standartlarının benimsenmesi henüz erken aşamadır; ancak büyük ölçekli şirketlerde artan gönüllü raporlama uygulamaları, yatırımcı talepleri ve düzenleyici kurumların yönlendirmeleri ile bu standartlara olan uyum giderek artmaktadır. SASB, şirketlerin yatırımcı güvenini kazanmak ve sürdürülebilirliği finansal performansa entegre etmek açısından stratejik bir araç hâline gelmektedir.

Fakat Borsa İstanbul’da işlem gören ve entegre raporlama yayınlayan şirketleri incelediğimizde çimento ve bankacılık sektöründeki şirketlerin SASB standartlarına uyum çabası içerisinde oldukları görülmektedir. Birçok sektörde farklı farklı işletmeler SASB standartlarına uyumlu olarak entegre raporlar sunmaya çalışmışlardır.

SASB (Sustainability Accounting Standards Board) standartları, özellikle yatırımcı odaklı bilgi talebini karşılamaya yönelik metrik temelli ve sektör bazlı yapısıyla öne çıkmaktadır. Küresel düzeyde birçok ülke tarafından benimsenmeye başlayan bu standartların, Türkiye özelinde ne ölçüde benimsendiği ve uygulandığı henüz gelişim aşamasındadır. Ancak Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Borsa İstanbul (BIST) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) gibi düzenleyici kurumların son yıllardaki yönlendirmeleri, SASB'nin dolaylı etkisini artırmaktadır.

SASB standartları uluslararası bankalar tarafından yatırımcı odaklı sürdürülebilirlik raporlamasında giderek daha fazla kullanılmakta olup, özellikle entegre raporlamanın şeffaflık ve materyalite ilkelerine uyum noktasında önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte gelişmekte olan ülkelerde, yerel düzenleyici kurumların belirleyici rolü

sürmekte ve SASB'nin bu ülkelerdeki benimsenme düzeyi sınırlı kalmaktadır. Ancak ISSB çatısı altında SASB'nin küresel uyum sürecine dahil edilmesi, bu farklılıkların zamanla azalmasına katkı sağlayabilir.

SASB'nin sektör bazlı yapısının, raporların karşılaştırılabilirliğini artırmada güçlü bir araç olduğu gözlemlenmiştir. Ancak çoğu şirketin metriklere tam olarak uyum göstermediği, özellikle nicel veri gerektiren metriklerde açıklamaların sınırlı olduğu görülmektedir. Raporlamada gönüllülüğün devam etmesi ve bağımsız güvencenin olmaması, açıklamaların güvenilirliğini ve tutarlılığını sınırlandırmaktadır.

Bu çalışma, Türkiye'de SASB temelli içerik analizinin farklı sektörlerdeki uygulanabilirliğini ortaya koyması bakımından literatüre katkı sağlamaktadır.

Gelecek araştırmalarda, SASB uyumu ile finansal performans, yatırımcı ilgisi veya güvence denetimi arasında ilişki kurulabilir. Ayrıca içerik analizi yerine doğal dil işleme teknikleriyle otomatik analizler yapılması bu tür çalışmaların kapsamını ve doğruluğunu artırabilir.

KAYNAKÇA

- Adams, C. A. (2015). The International Integrated Reporting Council: A call to action. *Critical Perspectives on Accounting*.
- Adams, C.A. ve Frost, G.R. (2008), "Integrating Sustainability Reporting into Management Practices", *Account Forum*, S.32(4), s.288-302.
- Ağdeniz, Ş. ve Köse, T. (2022), Muhasebe Eğitiminde Entegre Raporlama: Türkiye'deki Üniversitelere İlişkin Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (25).
- Bektaş, C. ve Yücel, M. (2022). *Türkiye'de entegre raporlamanın gelişimi ve uygulamaları*. İstanbul: Finansal Raporlama Yayınları.
- BlackRock. (2020). Sustainability as BlackRock's New Standard for Investing.
- BlackRock. (2022). The Role of SASB Metrics in Sustainable Investment Decisions.
- BIST. (2022). *Sürdürülebilirlik endeksi kriterleri*. <https://www.borsaistanbul.com>
- Borusan Holding. (2023). *Entegre faaliyet raporu*. <https://www.borusan.com>
- Burritt, R. ve Schaltegger, S. (2014) Accounting towards sustainability in production and supply chains, *The British Accounting Review*, 46(4).
- Busco, C., Consolandi, C., Eccless, R.G., Sofra, E. 2020. A Preliminary Analysis of SASB Reporting: Disclosure Topics, Financial Relevance, and the Financial Intensity of ESG Materiality. *Journal of Applied Corporate Finance*, 32(2), 117-125.
- Busco, C., Frigo, M. L., Quattrone, P., Riccaboni, A. (2020). SASB Reporting and Value Creation.
- Cho H.C., Laine, M., Roberts, R.W., ve Rodrigue, M., (2015) Organized hypocrisy, organizational façades, and sustainability reporting, *Accounting, Organizations and Society*, 40, s: 78-94.
- Çelik, E. (2020). Türkiye'de sürdürülebilirlik ve entegre raporlama: Durum analizi. *Muhasebe ve Denetim Dergisi*, 21(3), 50–67.
- Demir, H. ve Aydın, T. (2019). Türkiye'de entegre raporlamanın benimsenmesinde karşılaşılan zorluklar. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 112–130.
- Dhaliwal, D., Li, O. Z., Tsang, A., Yang, Y. G. (2011). Voluntary nonfinancial disclosure and the cost of equity capital: The initiation of corporate social responsibility reporting. *The Accounting Review*.
- DiMaggio, P.J. and Powell, W.W. (1983) The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, 48, 147-160. <https://doi.org/10.2307/2095101>.
- Durmuş-Özdemir, E., Dönmez, A. (2023). Türk Çimento İşletmelerinin Entegre Faaliyet Raporları Üzerine Bir Değerlendirme. *Journal of Academic Value Studies*, 9(4), 266-283. <http://dx.doi.org/10.29228/javs.73960>
- Eccles, R. G. ve Krzus, M. P. (2010). *One report: Integrated reporting for a sustainable strategy*. John Wiley & Sons.

- Eccles, R.G., Ioannou, I. ve Serafeim, G. (2012) The Impact of a Corporate Culture of Sustainability on Corporate Behavior and Performance. *Harvard Business Review*, 92, 1–13.
- Eccles, R. G. ve Krzus, M. P. (2014). *The integrated reporting movement: Meaning, momentum, motives, and materiality*. John Wiley & Sons.
- Eccles, R. G. ve Krzus, M. P. (2018). The Nordic model: An analysis of leading practices in ESG disclosure. *Nordic Journal of Business*, 67(4), 32–45.
- Eccles, R. G. ve Krzus, M. P. (2022). The Economic Relevance of SASB for Financial Institutions.
- Elkington, J. (1997). *Cannibals with forks: The triple bottom line of 21st century business*. Capstone.
- Erta Vakfi. (2022). *Entegre raporlama eğitim raporu*. <https://www.ertavakfi.org.tr>
- Erta Vakfi. (2023). *Sürdürülebilirlik ve KOBİ'ler rehberi*. <https://www.ertavakfi.org.tr>
- European Commission. (2023). *Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)*. <https://ec.europa.eu>
- Flower, J. (2015). The International Integrated Reporting Council: A story of failure. *Critical Perspectives on Accounting*, 27, 1–17.
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach*. Pitman.
- Global Reporting Initiative. (2021). *GRI standards overview*. <https://www.globalreporting.org>
- Goswami, K., Islam, M. K. S., Evers, W. (2023). A case study on the blended reporting phenomenon: A Comparative analysis of Voluntary Reporting Frameworks and Standards—GRI, IR, SASB, and CDP. *The International Journal of Sustainability Policy and Practice*, 19(2), 35-64.
- GRI. (2019). *Consolidated set of GRI sustainability reporting standards 2019*. Global Reporting Initiative.
- GRI. (2021). *GRI universal standards 2021*. <https://www.globalreporting.org>
- GRI & VRF. (2021). *A practical guide to sustainability reporting using GRI and SASB standards*. <https://www.globalreporting.org>
- Gray, R. (2010). Is accounting for sustainability actually accounting for sustainability... and how would we know? *Accounting, Organizations and Society*, 35(1), 47–62.
- Healy, P. M. ve Palepu, K. G. (2001). Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature. *Journal of Accounting and Economics*, 31(1–3), 405–440.
- <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>
- IIRC. (2013). *The international <IR> framework*. <https://www.integratedreporting.org>
- IIRC. (2021). *Revised international <IR> framework*. <https://www.integratedreporting.org>
- IFRS Foundation. (2022). *ISSB consolidation update*. <https://www.ifrs.org>
- IFRS Foundation. (2022). *IFRS Foundation completes consolidation of VRF and CDSB into the ISSB*. <https://www.ifrs.org>

- IFRS Foundation. (2023). *IFRS S1 & S2 overview*. <https://www.ifrs.org>
- IFRS Foundation. (2023). *IFRS Sustainability Disclosure Standards S1 and S2*. <https://www.ifrs.org>
- Ioannou, I. ve Serafeim, G. (2014). The Consequences of Mandatory Corporate Sustainability Reporting: Evidence from Four Countries , Harvard Business School Research Working Paper No.11-100. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198802280.013.20>
- Khan, M., Serafeim, G.,Yoon, A. (2016). Corporate sustainability: First evidence on materiality. *The Accounting Review*.
- Kılıç, B. İ. (2018). Entegre raporlama ve Türkiye’deki gelişmeler: entegre rapor hazırlayan işletmeler ve b1st kurumsal sürdürülebilirlik endeksinde yer alan işletmeler açısından bir inceleme. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(1), 28-64.
- Köse, T. ve Ağdeniz, Ş. (2023). Sürdürülebilirlik muhasebe standartlarının entegre raporlamada kullanımına ilişkin bir araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 25 (MODAVICA Özel Sayısı), 276-299.
- KGK. (2024). TSRS 2’ nin Sektör Bazlı Uygulanmasına İlişkin Rehber Duyurusu. [https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Surdurulebilirlik/Duyuru/Duyuru%20-%20S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik%20\(002\)-.pdf](https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Surdurulebilirlik/Duyuru/Duyuru%20-%20S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik%20(002)-.pdf)
- KPMG. (2020). *The time has come: KPMG survey of sustainability reporting 2020*. <https://home.kpmg>
- La Torre, M., Sabelfeld, S., Blomkvist, M., Dumay, J. (2020). Integrated reporting and non-financial information: A systematic literature review. *Journal of Cleaner Production*.
- Lopes, A. ve Carvalho, A. R. (2025). Determinants of voluntary adoption of sasb standards to disclose sustainability issues: an international perspective. *Revista Produção E Desenvolvimento*, 11(1), e724. <https://doi.org/10.32358/rpd.2025.v11.724>
- Michelon, G., Pilonato, S., Ricceri, F. (2015). “CSR Reporting practices and the quality of disclosure: An empirical analysis”, *Critical Perspectives on Accounting*, 33, 59-78.
- Öktem, B. ve Karabınar, S. (2023). SASB Raporu Yayınlayan Şirketlerin Finansal Başarısızlıkları ile Sürdürülebilirlik Raporları Arasındaki İlişkinin Analizi. *İstanbul İktisat Dergisi*, 72(2), 823-845. <https://doi.org/10.26650/ISTJECON2021-1051041>
- Özdemir, N., (2024). Güncel Gelişmeler Ekseninde Sürdürülebilirlik Raporlama Sürecinin ve Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarının Değerlendirilmesi, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(2).
- Rudiyanto, C. ve Sudrajad, O. Y. (2024). Choosing the most suitable sustainability report standard for banking industry: A case study of Bank ABC. *Journal of Multidisciplinary Academic and Practice Studies*, 2(4), 269–273. <https://doi.org/10.35912/jomaps.v2i4.2367>
- SASB Conceptual Framework (2017). https://www.sasb.org/wp-content/uploads/2020/02/SASB_Conceptual-Framework_WATERMARK.pdf
- SASB. (2018). Conceptual Framework of the Sustainability Accounting Standards Board <https://www.sasb.org/standards/>
- SASB Reporters List. (2023). Companies Reporting with SASB Standards.
- SASB Standards Board. (2020). *SASB materiality map*. <https://materiality.sasb.org/>

- Schaltegger, S. ve Burritt, R. (2010). Sustainability accounting for companies: Catchphrase or decision support for business leaders? *Journal of World Business*.
- Shoaf, V., Jermakowicz, E. K., Epstein, B. J. (2018). Toward Sustainability and Integrated Reporting. *Review of Business: Interdisciplinary Journal on Risk and Societ*, 38(1).
- Simnett, R., Vanstraelen, A., Chua, W. F. (2009). Assurance on sustainability reports: An international comparison. *The Accounting Review*, 84(3), 937–967.
- SPK. (2014). *Kurumsal yönetim tebliği (II-17.1)*. <https://www.spk.gov.tr>
- SPK. (2020). *Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi*.
- SPK. (2021). *Sürdürülebilirlik raporlaması tebliği (II-17.4)*. <https://www.spk.gov.tr>
- Stubbs, W. ve Higgins, C. (2014). Integrated reporting and internal mechanisms of change. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 27(7), 1068–1089.
- Stubbs, W. ve Higgins, C. (2018). Stakeholders' perspectives on the role of regulatory reform in integrated reporting adoption. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 9(3), 349–376.
- Suchman, M. C. (1995). Managing legitimacy: Strategic and institutional approaches. *Academy of Management Review*, 20(3), 571–610.
- Value Reporting Foundation. (2021). *Integrated thinking & reporting*. <https://www.valuereportingfoundation.org>
- Value Reporting Foundation. (2021). *Purpose and principles of the Value Reporting Foundation*. <https://www.valuereportingfoundation.org>
- Value Reporting Foundation. (2021). *SASB standards overview*. <https://www.sasb.org/standards/>
- Value Reporting Foundation. (2021). *The Value Reporting Foundation launches to advance global corporate reporting*. <https://www.valuereportingfoundation.org>
- www.integratedreporting.ifrs.org
- www.ifrs.org

